

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YENİÇAĞ DİNİ AKIMLARIN TEOLOJİK AÇIDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uğur ÖZDEMİR

**Enstitü Anabilim Dalı: Temel İslam Bilimleri
Enstitü Bilim Dalı : Kalam**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ramazan BİÇER

HAZİRAN-2011

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YENİÇAĞ DİNİ AKIMLARIN TEOLOJİK AÇIDAN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

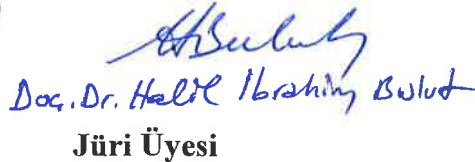
Uğur ÖZDEMİR

Enstitü Anabilim Dalı: Temel İslam Bilimleri
Enstitü Bilim Dalı: Kelam

Bu tez 20.06.2011 tarihinde aşağıda ki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ramazan
BİZER
Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Doç. Dr. Halil İbrahim Bulut
Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Doç. Dr. Ferit Aygün
Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Uğur ÖZDEMİR

11.05.2011

ÖNSÖZ

İnsanların birbirlerinden farklı hissiyat ve fikriyata sahip oluşları onların dini alanda da farklılaşmasını beraberinde getirmiştir. Bu sebeple inanışların farklılaşması daha ilk insandan itibaren başlayan bir süreçtir. Bu süre zarfında diğer insanların inanması arzusuyla çeşitli iddiaları dile getiren insanların ortaya çıkışı da bilinen bir gerçektir. Bu kişiler kendilerinde ‘kutsal’ bilgilerin olduğunu iddia etmişlerdir. Diğerler insanlarında kendilerine inanmaları için iddialarını yayma gayretinde bulunmuşlardır. Yakın zamanda da bu iddiaların benzerlerini dile getiren birçok oluşum ve akımdan da bahsetmek mümkündür.

Günümüzde ise ilk hareket noktaları ve ortaya çıkış gayeleri farklı olan bu akımların ortak hedeflerinin bulunduğunu belirtebiliriz. Bu hedefi ise modernitenin ve ferdiyetçiliğin yalnızlaştırdığı kalabalıklar olarak zikredebiliriz.

Görölmüştür ki Yeni Çağ Dini Akımlar ortaya çıktıkları coğrafyalarda yayılmalarının yanı sıra yeni müntesip kazanma konusunda ve farklı alanlara ulaşmada klasik dinler kadar maharetli olduklarını ortaya koymuşlardır. Ülkemizde de bu akımların faaliyetlerini artırarak sürdürdükleri bilinen bir gerçektir. Buna ilaveten yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik özel gayretlerin olduğu ise ‘şahit’ olunan bir vakadır. Bu sebeple Yeni Çağ Dini Akımların sosyal hayatımızdaki etkisi giderek artan bir haldir. Buna rağmen haklarında araştırma ve incelemelerin eksikliği bariz bir şekilde göze batmaktadır.

‘Yeni Çağ Dini Akımlar’ konusu, ilahiyat camiası açısından yeni karşılaşılan bir problem olarak akademik çerçevede teolojik açıdan üzerinde durulmaya değer bulunmuştur. Her ne kadar ülkemiz akademik camiasında dinler tarihi, dinler psikolojisi ve sosyolojisi gibi alanlarda kısıtlı birkaç araştırmanın varlığından bahsedilecek olsa dahi bu akımların teolojisine yönelik bir çalışmanın olmadığını özellikle belirtmeliyim. Alanında ilk olan bu çalışma tabiidir ki hacminin üzerinde bir yükün altına girmiştir. Bu sebeple araştırmanın bazı eksiklikler barındıracağını peşinen kabul etmeliyim.

Bu çalışma konusunu seçmemde ve akabinde çalışmanın hazırlanması aşamasında yardımlarını hiçbir şekilde esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ramazan BİÇER’e

teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Ayrıca, araştırmam boyunca gerekli uyarıları ile çalışmamın şekil almasına katkı sağlayan diğer ders hocalarıma ve sarf ettikleri emeklerine karşı minnettar olduğumu belirtmeliyim. Bu günlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeceğim aileme de şükranlarımı sunarım.

Uğur ÖZDEMİR

11 Mayıs 2011

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	v
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: TERİMLER ve TANIMLAMALAR	6
1.1. Bazı Terimler	6
1.2. Yeni Çağ Dini Akımların Ortaya Çıkış Gerekçeleri	7
1.2.1. Yeni Çağ Dini Akımların Ortaya Çıkışına Sosyolojik Gerekçeler	12
1.2.2. Yeni Çağ Dini Akımların Ortaya Çıkışına Dâhili Gerekçeler	13
1.3. Yeni Çağ Dini Akımlar ve Başlıca Özellikleri	22
1.3.1. Tekrar Doğuş	23
1.3.2. Karizmatik Lider	28
1.3.3. Seçilmişlik.....	33
1.3.4. Tek Dünya Ve Tek Din.....	37
1.3.5. Cinsellik	41
BÖLÜM 2: YENİ ÇAĞ DİNİ AKIM TÜRLERİ	50
2.1. Ezoterik ve Neo-Pagan Kökenli Akımlar	56
2.1.1. Rael	59
2.1.2. Aetherius Society	63
2.1.3. Dünya Kardeşlik Birliği	67
2.2. Batıda Bulunan Doğu Kökenli Akımlar.....	71
2.2.1. Transcendental Meditation (TM).....	72
2.2.2. Soko Gakkai (SG).....	76
2.3. Hristiyan Kökenli Akımlar.....	79
2.3.1. Opus Dei	82

BÖLÜM 3: YENİ ÇAĞ DİNİ AKIMLARIN ORTAYA ÇIKIŞININ	
TEOLOJİK SEBEPLERİ	93
3.1. Peygamberlik.....	94
3.1.1. Hıristiyanlıkta Peygamberlik	95
3.1.2. İslamiyet’te Peygamberlik	99
3.2. Vahiy	102
3.2.1. Vahyin Tanımı	102
3.2.2. Hıristiyanlıkta Vahiy ve Tarihi Arka Plan	104
3.2.3. İslamiyet’te Vahiy.....	121
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	124
KAYNAKÇA	127
EKLER	135
ÖZGEÇMİŞ	150

KISALTMALAR

BK	: Brahma Kumaris
C	: Cilt
CoG	: Children of God
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
DKB	: Mevlana Dünya Kardeşlik Birliği
DYA	: Dios y Audacia (Tanrı Ve Adanmışlık)
ed.	: Editör
ES-İng	: Escort Servicing (Eskort Kız Servisi)
FF-İng	: Flirty Fishing (Flörtçü Avcılık)
FLDS	: Fundamentalist Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints
md	: Madde / Maddesi
MFUSA	: Maharishi Foundation United States of America
s.	: Sayfa
SG	: Soko Gakkai
S	: Sayı
TM	: Transcendental Meditation
Ts	: Tarihsiz

Tezin Başlığı: “Yeni Çağ Dini Akımların Teolojik Açından İncelenmesi “	
Tezin Yazarı: Uğur ÖZDEMİR	Danışman: Prof. Dr. Ramazan BİÇER
Kabul Tarihi: 20/06/2011	Sayfa Sayısı: v (ön kısım) + 135 (tez) + 15(ekler)
Anabilimdalı: Temel İslam Bilimleri	Bilimdalı: Kalam
<p>Çalışma konumuzda, günümüz insanının inanç konusunda ki arayışlarına çare olma iddiası ile ortaya çıkan Yeni Çağ Dini Akım ve Alternatif İnanışların bazı önemli özellikleri ele alınmıştır. Bu akımların teolojik olarak içinden geldikleri dinlerden hangi sebeplerle farklılaşma yaşadıklarını değerlendirilmiştir.</p> <p>Türkiye’de yeni yeni örgütlenmelerini görülen Yeni Çağ Dini Akımlarını içinden geldikleri kültür, geliştikleri ortam ve sahiplendikleri felsefi ve teolojik özellikler ekseninde ele alınmıştır. Çalışmada öncelikle temel terimler tespit edilerek tanımlama ve tanımlama problemi incelenmiştir. Tanımlama problemi ile beraber bir tasnif problemi yaşandığı tespit edilmiştir.</p> <p>Ayrıca Yeni Çağ Dini Akımların toplumun, hem inanç hem de sosyolojik olarak en kırılgan tabakasını oluşturduğu savı ile bu kırılganlığın sosyolojik ve teolojik sebeplere değinilmiştir. Bu aşamada ele alınan akımların temel özellikleri sıralanmıştır. Akımları tasnif alanında iki metodun varlığı dikkatlere sunulmuştur. Bu tasniflerden David Barrett’in takip ettiği ‘Akımları Müntesibi olduğu Kültür Havzasına ‘ göre değerlendirmedir. Bir diğeri ise Melton’un takip ettiği hem kültür havzasına hem de yayıldığı alana itibar edilen metottur. Biz David Barret’in takip ettiği metodu daha pratik ve daha kullanışlı olmasından dolayı tercih ettik.</p> <p>David Barrett Yeni Çağ Dini Akımları:</p> <p>a) Hıristiyan Kökenliler b) Diğer semavi din kökenliler c) Batıda Bulunan Doğu kökenliler d) Doğu Kökenliler ve e) Kişisel Gelişimi Esas alan akımlar şeklinde tasnif etmiştir.</p> <p>Bu tasnife göre örnek akım incelemeleri yapılmıştır. Bu örnek akımların hem teolojik hem sosyolojik açıdan doğup gelişmelerine yardımcı unsurların tespitine çalışılmıştır.</p> <p>Son bölümümüzde ise teolojik olarak bu tür akımların ortaya çıkışı ve toplum tarafından sahiplenilmesine Hıristiyan ve İslam Teolojisi açısından yaklaşmıştır. Bu teolojilerinde özellikle vahiy ve Peygamberlik konularını esas alarak incelenilmiştir. Değerlendirme bölümünde ise bu akımların sahip olduğu teolojik argümanların Hıristiyanlık bakımından mümkün olabileceği yönünde ki savımızın geçerliliğini gösterecek bilgilere ulaşılması bakımından kayda değer sonuçlarından bahsedilebilir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Yeni Çağ Dini Akımlar, Hıristiyan-İslam Teolojisi, Vahiy-Peygamberlik, Sapkın Akımlar, Sahte Peygamberler	

Title of the Thesis: Theological Survey to New Religious Beliefs	
Author: Uğur ÖZDEMİR	Supervisor:. Prof. Dr. Ramazan BİÇER
Date: 20/06/2011	Nu. of pages: : v (pre tex) + 135 (main body) + 15 (app.)
Department: Basic Islamical Sciences	Subfield: Theology
<p>In this study, the New Religious Movements and Alternative Beliefs have evaluated which claim to be solution for problems of the people who search spirituality in the contemporary society. Also, how they differed from their original roots in religious terms and deviated from the faith are search points in this study.</p> <p>In this research I dealt with the New Age Religious Movements which they started to emerge in Turkish communities within Turkey, I have critically looked into this issue from where and how developed especially from cultural, philosophical and theological features. I studied some definitions to examine the New Age religious movements with emphasis on the basic terms. then I moved on from the definitions to the problem of defining, alongside with that I looked into the classification (sorting) problem which carries itself to our current society.</p> <p>I also addressed the most vulnerable layers of the society from theological and sociological perspective in the New Age Religious movements faithwise as well as sociological. Here I showed the characteristics of the movements in this process. I also have to say here, in this area/research I have chosen to use the method of Melton; evaluate the movements according to the areas they were born from as well as areas they developed and spreaded, as it is more useful and more practical than David Barrett's method 'cultures should be evaluated within the society they are born from'.</p> <p>He classified the movements:</p> <p>a) The Christian origin b) Other monotheistic religion, c) Eastern origin found in the West d) Eastern origin, and e) Personal Development Associated. it is important to understand that the classifications would be as stated above.</p> <p>According to this classification I made sample researches as well as to move and investigate what is behind this movements from theological and sociological perspective.</p> <p>In the last section, I mentioned the ways I used to reach the conclusion by comparing revelation and prophecy in theology, in this kind of theological trends in Christianity and Islam and the emergence of ownership by the community in terms of its Christian theological arguments that in this thesis proves that it might be possible and valid but not in Islam and this is important piece of information in achieving this result.</p>	
Key Words: New Age Religious Movements, Christian-Islamic Theology, Revelation-prophethood, deviated Trends,False Prophets	

GİRİŞ

Batı Dünyası içinde yeni bir dini anlayış ve bir alt kimlik-kültür olarak yerini alan Yeni Çağ Dini Akımlarını konu edinen çalışmamızda, bu akımların temel özelliklerini mensup oldukları din perspektifinden değerlendirmesini ve yine o dinin teolojisi bakımından mümkün olup olmadığını tespit etmeye gayret edeceğiz.

Gelişen bilim ve teknoloji sebebiyle geleneksel din anlayışının yıkıma uğraması ve bunun yanında dinin, şehirleşmenin getirdiği dinamizm ile gündelik hayattan soyutlanmasının oluşturduğu boşluk ve arayışlar, 19.yy başlarında yoğunlaşan New Age Religious Movements anlayışının toplumsal yapıya yerleşip bünyede ki yerini alması için uygun bir ortam temin etmiş oldu.

İnsanda en kolay harekete geçirilen duyguların başında bir üst varlığa ibadet etme yani inanma duygusu gelmektedir. Yeni Çağ Dini Akımlar işte bu duygunun tatmini adına insanların karşısına çıkıp çeşitli tekniklerle etki alanlarını her geçen gün artırmış bulunuyorlar.

Batı Dünyasında ister pozitivism, ister Darwinizm isterse de bunların tabii neticesi olan materyalizm sebebiyle gündelik hayattan iyice soyutlanan din telakkisinin yerini 1950'lere doğru doldurmaya başlayan bu akımlar, artık sosyal yapının belki de en kritik, en kırılgan katmanlarını oluşturduğunu belirtebiliriz. Yine bu akımlar 1978 ile 1997 arasında muhtelif yer ve zamanlarda gerçekleştirdikleri toplu intiharla ne kadar dikkatli bir şekilde takip edilmeleri gerektiğini de ortaya koymuş bulunuyorlar.

İster toplu intihar olaylarının içinde çok sayıda küçük çocukların da bulunmasının tesiri ile olsun isterse insanların bir aldatılmışlıkla –sahtekârlıkla yüz yüze bırakılmaları anlayışı ile olsun Batı'da, devletler çeşitli tedbirlere başvurma ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu sebeple de bu akımların oluşumunu, ortaya çıkış sebeplerini-ibadetlerini, liderlerini, finansal yapılarını, örgütlenmelerini, müntesiplerinin sosyal durumları gibi birçok faktörü hem akademik hem de hukuki açıdan incelemeye tabii tutmuşlardır. Bu inceleme ve araştırmaların neticesinde ise bir takım kısıtlamalara yönelmişlerdir.

Küçülen dünya, insanları her alanda birbirlerine daha da yakınlaştırmaktadır. Günümüz insanı bir dokunma ile en uzağında ki bir olay hakkında bile anında bilgi sahibi

olabilmekte. Bu iletişim hiç şüphesiz karşılıklı bir etkileşim şeklinde cereyan etmektedir. Bunun tabii bir neticesi olarak da özünde yayılmacı bir karakter olan bu hareketler amaçlarını gerçekleştirme gayesi ile faaliyetlerini sürdürmektedirler. Ülkemizin bu faaliyetlerden ve de etkileşimden uzak kalması ise mümkün gözükmemektedir.

Ülkemizde de bu hareketler çeşitli faaliyetlerle varlıklarını hissettirmelerine rağmen haklarında akademik maksatlı veya idari kaygılarla olsun yapılan çalışmaların bir elin parmaklarını geçmemesi ise bu alanda ki boşluğun büyüklüğünü göstermekte.

Bizler bu çalışmamızla bu boşluğu doldurma iddiasında değiliz ancak, bu hareketler hakkında derli toplu bir bilgi sunabilmek ve böylelikle bu alanda alınması gereken tedbirlere de dikkatleri çekmek gayretindeyiz.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmamızda iki ayrımı gözeterek konumuzu ele alacağız. Birinci bölümde Batı'da görülen, genel din anlayışının, kişi ve toplum nezdindeki zayıflamayı ve bunun neticesinde Yeni Çağ Dini Akımlarının ortaya çıkışını kolaylaştıran faktörlerden kısaca bahsedeceğiz. Bu bölümde konuyu aslen sosyal faktörleri sıralayarak ele alacağız. Yine bu bölümde Yeni Çağ Dini Akımlarının genel özellikleri nedir ve niçin tanımlama sorunları yaşanmaktadır, bu tanımlama sorununda hukuki ve terminolojik problemler nelerdir bunu ele aldıktan sonra bu akımların genelinde görülen belli başlı özellikleri inceleyeceğiz. Bahsedeceğimiz özelliklerin aslı itibariyle akımlara yöneltilen eleştirilerin kaynağı olan hususlar olduğunu belirtmeliyim.

Üçüncü bölümde ise başlangıcından günümüze çeşitli sebeplerle kamuoyu gündeminde yer etmiş ve tabii tuttuğumuz tasnifte belli başlı etkisi olan veya bazı karakteristikleri ile diğerlerinden farklılaşan akımlara dikkat çekebilme adına bu akımların özelliklerinden bahseden bir değerlendirmede bulunacağız.

Genel değerlendirmenin de yer aldığı son bölümde ise, Yeni Çağ Dini Akımlarının ister İslamiyet isterse Hristiyanlık teolojisi açısından, özellikle de vahiy ve peygamberlik müessesesi bakımından mümkün olup olmayacağını tetkik edecek ve bir sonuca ulaşmaya çalışacağız.

Çalışmamız esnasında görülmüştür ki; Yeni Çağ Dini Akımlara yönelik akademik açıdan ortaya konulan genel tasnifler Kıta Avrupa'sı ve Amerika ekseninde yapılmaktadır. Bu alanda söz sahibi olan ve önemli çalışmaları bulunan akademisyenler genellikle kendi ülkelerini baz alarak bu akımları değerlendirmişlerdir. Bu tür çalışmalarla adını sıklıkla duyuran J. Gordon Melton ile David Barrett'i özellikle anmamız gerektiğini belirtmeliyim. Biz bu çalışmamızda bu iki akademisyenin eserlerinden faydalandığımızı ifade etmeliyim. Bu akademisyenler akımlar üzerine ortaya koydukları kıymetli eserlerin yanında yaptıkları sınıflandırmalarla da dikkatleri çekmektedirler. Melton genel manada Amerika kıtasında ortaya çıkan akımları çalışmalarına konu etmiştir. Akımları neşet ettiği kültür ve coğrafyayla irtibatını ise ikincil bir unsur olarak ele almış ve akımların tasnifini Amerika'da ki faaliyetlerine göre yapmıştır. Bu ise akımların diğer etki alanlarını tali bir konu olarak sunmasına yol açmıştır. Bunun yanında İngiliz araştırmacı David Barrett ise akımları hem neşet ettikleri kültür havzası hem de yaygınlık kazandıkları coğrafya ekseninde tasnif ettiği için daha kullanışlı bir ayırım yapmış görünmektedir. Bu sebeple bizler bu çalışmamızda Barrett'in 'kültür havzası ve yaygınlık coğrafyası' atfen yaptığı tasnifi tercih etmenin daha isabetli olacağı kanısındayız. Dolayısıyla çalışmamızda akımlar öncelikle; a) Doğdukları kültür b) Yaygınlık kazandıkları coğrafya c) Hitap ettikleri kitle gibi kriterler göz önünde tutularak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amacı Teolojik Açıdan Yeni Çağ Dini Akımların kendi içindeki tutarlılığını araştırmak ve akımlarda ortaya konulan teolojik meselelerin çerçevesini belirlemektir. Yani Yeni Çağ Dini Akımların hitap ettiği kitleden inanmasını istediği hususların dini süzgeçten geçirilmesidir. Şurası açıktır ki, çok geniş bir yelpazede faaliyet gösteren bu akımlarının her birinin detaylı bir incelemeye tabii tutulması, böyle bir çalışmanın hacminin üzerindedir. Bu sebeple, bu akımlar neşet ettikleri kültür ve dinin ana hatları ve ana fikirleri ile ele alınacaktır. Fakat kamuoyunda veya içinden doğup geldikleri din üzerinde belirli etkileri olanlar hakkında gerekli detaylara değinilecektir. Bu çalışma ile Hıristiyanlığın kutsal anlayışından doğan ve Protestanlığın etkisi ile daha çok ferdiyetçi bir refleksin bu akımlara olan katkısına vurgu yapacağız.

Çalışmanın Konusu

Çalışmamızın ana konusu bu tür akımların ortaya çıkışında din faktörü nerededir ve bu akımlarda Klasik Din diye tabir ettiğimiz Budizm, Yahudilik, Hristiyanlık ve İslamiyet'ten ayrılanlar ne tür teolojik argümanlarla farklı oldukları iddiasındadırlar. Yine bu konunun devamı olarak bir sisteme din denilmesini gerekli kılan noktalar nedir? Bu akımlar hakkında yaşanan tanımlama probleminin kaynağı nedir? Bu akımlar hakkında din, tarikat veya mezhep demenin ne gibi sakıncaları vardır? Bu ve buna benzer sorulara cevap arayacağız.

Burada Yeni Çağ Dini Akımlardan ismen farklı olsa da ferde karşı uyguladıkları metotların dini ve felsefi bir altyapısı olması sebebiyle Kişisel Gelişim yani NLP metodu uygulayan akımlardan da bahsedilmiş ve bu akımlar hakkında da yeri geldiğince bahsedilmiştir.

Çalışmamızın son bölümünde ise Yeni Çağ Dini Akımlarının teolojik bakımdan mümkün olup olmadığı sorusunun cevabını arayacağız. Bu soruya vahiy ve peygamberlik anlayışlarına sergiledikleri yaklaşıma göre bir cevap vereceğiz. Bizim bu konudaki görüşümüz ise Hristiyan teolojisi açısından bu akımların kendilerine dayanak bulmakta zorlanmadıklarını ve dile getirdikleri iddialarının, bu dinin akideleri bakımından makul ve de kabul edilebilecek bir konumda oldukları, İslamiyet teolojisi bakımında ise bu akımlara esas teşkil edecek bir akide yapılanmasının mümkün olmadığı iddiasındayız.

Kıta Avrupa'sında ve Amerika'da itibar edilecek mevcudiyetleri olan akımlar çalışmamızın eksenini oluşturmaktadır. Bunun yanında ülkemizden neşet eden akımlardan hatırı sayılır müntesibi bulunan akımlardan Mevlana Dünya Kardeşlik Birliği benzeri akımlarda da incelememize dâhil olacaktır.

Ayrıca kendilerine anti-kült denilen organizasyonlarca veya medya vesilesi ile kamuoyu dikkatine sunulan akımlar da tahlilini yaptığımız gruplardandır. Bu akımların genel özelliklerinden dikkate değer bulduğumuz ve kendilerine müntesip bulmada öne çıkan özellikleri de ele aldığımız hususlardan olacaktır.

Bunun yanında ele aldığımız akımların içinden geldikleri din müntesiplerince, içinde neşet ettikleri dini veya kültürü hiçe saymakla suçlanmış olmak da incelenmeleri için bir ayrı kriterdir.

Bu ekseninde çalışmamızı gerçekleştirirken, netice olarak bu akımların teoloji olarak ortaya koydukları inanış unsurları vahiy – peygamberlik –noktasında değerlendirecek ve gerek Hristiyanlık gerekse İslamiyet açısından teolojik olarak bu akımların mümkün olup olmayacağını anlamaya gayret göstereceğiz.

Konumuzun incelenmesi esasında göz önünde tutmamız gereken en önemli imkân; bu konunun dinler kadar eski bir altyapıya sahip olmasıdır. Bu; her dinin kendi içinden ayrılanlar hakkında yazmış olduğu reddiye benzeri argümanlarla bu akımlar hakkında bol miktarda fikri malzeme sunması manasına gelmektedir. Ayrıca ortaya çıkan bu akımlar hem kendilerini savunma, hem de yeni taraftar bulma adına fikirlerini yayma maksatlı yayınlarla kamuoyunda yer almaktadırlar. Bu iki hususun yanında, bu tür akımların genelde sansasyonel biçimde dahi olsa medyada boy göstermeleri de bizim çalışmamıza katkı sağlayacak başka bir noktadır.

Her ne kadar imkânlar sadedinde zikredilen hususlar bir avantaj olsa dahi yapılan çalışmaların kahir ekseriyeti yabancı dillerde yayınlanmış eserler olup ülkemiz akademik hayatında haklarında çok az miktarda yayınlanmış eser ve makale bulunmaktadır. Bu çalışmalar ise konuyu teolojik olarak değerlendirmekten uzak çalışmalar olup, daha çok din sosyolojisi, psikolojisi ve dinler tarih alanına dâhil sayılabilecek çalışmalar olarak temayüz etmekte.

BÖLÜM 1: TERİMLER ve TANIMLAMALAR

1.1. Bazı Terimler

Çalışmamız boyunca sıklıkla karşılaşacağımız ve de konunun daha iyi anlaşılması için bazı terimlerin izahı gerekmektedir.

Okültizm: Köken olarak Latince olan kelime ‘gizlenmiş’ manasına gelir. Fakat günümüzde herhangi bir şeytani ve sapkın anlayış kastedilmeksizin astronomi ve astroloji hissiyatını ifade için kullanılır. Ayrıca meta- fizik ve anlamlandırılmayan idrak ötesi olay ve kavramlar için kullanılmıştır (Barrett, 2003:17).

Ezoterik: Kelime olarak ‘gizli olan öğretisi ve inançları’ ifade eder (Gündüz, 1998: ‘ Esoterik’). Bunun yanında ‘sadece bir grup tarafından bilinen ya da uygulanan ritüellere de ‘bu ad verilir (Akıncı, 2008:13). Ezoteriğin günümüz New Age akımı taraftarlarınca kendileri kullanılan bir başka tanımı ise ‘kendimizdeki benliği ve evren ile olan alakamızı tasvir için kullanılan bir kavram sistemi ve dilidir’(Özkan, 2006:56). Barrett’in anlatımına göre; kelime Yunanca kökenli olup ‘iç, dâhil ve batın’ manalarını ifade için kullanılır ki bununla ‘ bir düşüncenin veya bir anlayışın aydınlatılması’ kast edilir (Barrett, 2003:17).

Gnosis: Yunanca kaynaklı kelime ‘bilgi, hikmet ve marifet’ manalarına gelmektedir. ‘Kişinin kurtuluşu için bilmesi gerekli gizli ve mistik bilgi’(Gündüz ,1998:‘Gnosis’). Bu gizli bilginin özelliği ise toplumun geri kalanı tarafından bilinmeyen kurtuluşu temin eden bir bilgi olmasıdır. Bu gizli bilgiyi elde etme yolu ise kutsalın veya kutsal metnin yorumu kaynaklı bir bilgidir. Bir nevi diğerine göre heretik bir anlayıştır (Akıncı ,2008:25).

Enkarne: Bu kelimeye tenasüh şeklinde mana vermek mümkündür. Bir anlamda ruhun varlıklar arasında ki göç edişi kast edilir. Bu ruh göçü insandan insana olabileceği gibi insandan başka varlıklara da olabilir (Werner, 2005: ‘ Enkarnasyon ‘). Bu göçün sebebi olarak genelde Yüce Ruh’a ulaşma gayesi ön plana çıkar. Bunun yanında geçmiş zamanlarda görev yapmış önemli karakterlerin tekrar benzer vazifeler üstlenmesi durumu için kullanılan bir terimdir. Avatar, atman, samsara ulaşılması hedeflenen ya da

bizzat enkarne olunan varlıklara verilen ad olarak karşımıza çıkar (Long, 1987:‘Reincarnation’).

Spiritüalizm: İnsanın şahsi şuurunun ve de maddi dünyanın ötesinde tasavvur edilen temiz ve ruhani bir şuura ulaşmak için, maddi dünyanın araştırılması ve aşılması. Bu sınırı aşmak insanın kendisini gerçekleştirmesi olarak adlandırılır (Akıncı, 2008:211). Bu anlayış Yeni Çağ Dini Akımlarının önemli bir kaynağıdır (Vernon, 2009:590, ‘Spiritualism’).

Anti- kült: Terim olarak eski mensupları ya da kendilerini kült akımlarına kaptırmış olan gençlerin aileleri veya bunlardan bağımsız olarak sadece Evanjelik Hıristiyanlarını kapsayan bir anlam yüklenmiş olarak; akımlara karşı oluşu ifade için kullanılır. Bu oluşum bizzat vatandaşlar vesilesi ile oluşturulabileceği gibi politik kimliği bulunan devlet yetkililerince de oluşturulabilir (Vernon,2009:33, ‘Anti-Cult Movement’).

Hermenötik: Yorum ve anlama metotları ilimi. Sınırsız bir anlatım yetisine sahip Tanrı’dan alınan söz’ün sınırlı imkân tanıyan insan diline çevrilirken uğradığı anlam kaybına atıf yapan anlayış. Bu anlayışa göre kişi önkabulleri sebebiyle daima, olandan, farklı bir başka yoruma varır. Aynı metinler herkese aynı manayı ifade etmez bu görüşe göre (Jeanrond, 2007:34 ve Gündüz, 1998:‘Hermenötik’).

1.2. Yeni Çağ Dini Akımların Ortaya Çıkış Gerekçeleri

Çalışmamızın bu bölümünde ele alacağımız konu Yeni Çağ anlayışının da dâhil olduğu bazı akademisyenlerin tabiri ile Alternatif İnanışlar veya Yeni Dini Akımları ve ortaya çıkış sebepleri olacaktır.

Bu noktada konunun etraflıca anlaşılabilmesi adına yapılan çeşitli tahlilleri ele almakta fayda olacağı kanaati bulunmaktadır. Unutulmamalıdır ki üzerinde mutabakata varılmış genel-geçer bir isimlendirilmesi ve de bir tanımı olmayan **Yeni Çağ Dini Akımları** bazen çok farklı şekillerde tanımlanmış ve tarif edilmiştir. Genellikle tarifler daha önce ki müntesibi olunan anlayış, kavrayış ya da felsefeye uygun şahsi tanımlamalar şeklinde olmaktadır. Önce ki tecrübelerle matuf yapılan felsefi-sosyolojik-dini-tanımlamalar ise meseleyi hep bir noktadan anlatmakta diğer disiplinlere, diğer ilgi alanlarına pek değinmemektedir.

Burada incelememizi yapılan tanımlamalar üzerinden sürdürerek genel bir kavramsal bir yapının ortaya çıkmasını amaçlıyoruz. Bu sebeple de biz, hem kendi içlerinden, hem anti-kültü tabir edilen dış çevreden ve de muhaliflerden olmak üzere bir kaç farklı tanım ile konuyu izah etmeye çalışacağız.

Kendi içlerinden yapılan tanımlamalardan bir örnek olarak Spangler'ın tanımlamasını ele alabiliriz.

Spangler New Age'i:

‘ En güzel şekilde ifade etmek gerekirse, New Age kişiyi ne günlük hayattan koparan ne de şahsiyetinden uzaklaştıran bir kutsallıktır. Bu; tam bir kutsallık ve bütünlük arz eden bu vasıta ile kişinin, insan bedenine bürünmüş (enkarne olmuş) yüce Tanrı'nın ruhu ve tabiatı ile çok yakın iletişime geçme yolculuğu evresidir. Ekolojik ve enkarne olma anlayışıdır ki halk nezdinde bizim bu Yeni Çağ maneviyatına ‘yeni’ dememize sebep gözüküyor. Halbu ki bu kabulleniş aslı itibariyle bizim tarihi manevi kökenlerimizde, özellikle de mistik geleneğimizde ve de büyük dinlerde de bulunmaktadır....

Öyle ise bu ‘yeni çağ’ ile ‘eski çağ’ı ‘ birbirinden ayıran ana unsur; aslında varış noktasında ki farklılık değil, bu yolculuktaki bulunan farklılıklardır. Bu farklılıkların da ana karakteristik özelliği, global ruhla bütünleşen bir beden kavramıdır. Bundan maksat ise özellikli bir bedene bürünme ve bu beden ile öğretilere varma değil belirli coğrafi alanlarda yayılan Şamanizm ya da tarihi geçmişi bulunan Hindu kültürleri gibi bütün büyük geleneklere açık olan duyargalara sahip olabilme becerisidir‘(Spangler 1993: 101-102).

Bu tanımlamada dikkatleri çeken hususların başında ise gerçekten *geçmişini inkâr etmeme* ama inancı / dini de o geçmiş üzerine *bina etmeme* anlayışı vardır.

Bir başka nokta ise *enkarne* oluştur. Bunu ele alacağımız birkaç örnek akımda da net ifadelerle göreceğiz. İster Mevlana Dünya Kardeşlik Birliği (bundan böyle kendilerini resmi internet sitelerinde geçtiği üzere DKB şeklinde kısaltma ile anılacaktır) isterse de Rael anlayışında Claude Vildhon'un Elohim'in elçisi sıfatı ile büründüğü bedensel enkarne oluş tanımlamaları, konumuzun en güzel örneklerindedir.

Bir başka nokta ise ‘*global ruh*’ terimidir, bu aslında bu tür akımlarda dini ikame eden şahsın bedenine enkarnе olduğu inanılan yüce yaratıcı için kullanılan bir maske terimidir. İlk başlarda hitap ettiği kitleye kendini kabullendirme adına yaptıkları göze çarpan bu tanımlama daha sonra bu şahısların peygamberliklerini ya da ilahlıklarını ifade etmeye zemin hazırlamakta da çok elverişli olmaktadır.

Son olarak da hitap edilen kitlede bulunması gereken bir özellikten bahsetmemiz gerekiyor. Bu da hassas duyargalara ya da gelen mesajları absorbe edebilecek hissiyata sahip olabilme gerekliliğidir. Bu özellik ise grubun *seçilmiş insanlardan* oluşması ya da gruba katılanlara *seçilmiş olma* duygusunu aşılama için kullanılmaktadır. Bu tanımlama ile aslında Spangler, ele alacağımız Yeni Çağ Dini Akımların bir nevi inanç şematini de ortaya çıkartmaktadır.

Yine Yeni Çağ müntesibi olarak kendilerini, ‘temelinde insanın kozmik yapısını araştıran, tüm insanlığın birlik ve barışını hedef alan, gelişim sürecinde evrensel yasaları ve ruhsal gerçeklikleri kendine ilke edinen bir yaklaşımdır. Bununla birlikte *Yeni Çağ* bir yaşam biçimidir aynı zamanda ‘ruhsal kökenli bilgilerden modern bilimsel yaklaşımlara, eski ezoterik öğretilerden, günümüzün psişik metotlarına kadar geniş bir yelpazede bilgi birikimi ile şekillenen bir dünya görüşüdür’ şeklinde tanımlarlar (Aubyn 1998: 7).

Genel tanımlamaları ise umumen akademik çevre yapmaktadır. Akademik çevreden gelen bu tanımlamalar çoğu itibariyle anti-kültçülerin de sıklıkla kullandıkları karşı tezleri dile getirmeleri hasebiyle onların aşağıda ele alacağımız görüşleri, muhaliflerin görüşü olarak da addedilebilir. Biz bu akademisyenlerden Michael York, Clarke, Paul Heelas, Melton ve Hanegraff gibi tanınmış olanların görüşlerine başvuracak ve genel kavramsal tanımlama gayretimizi biraz daha yoğunlaştırmış olacağız.

Michael York bu akımı kökenlerine yaptığı atıflarla tanımlama yolunu seçmiştir. O ‘ New Age, merkeziyecilikten uzak, doktrinel olmayan yapısı ile çağdaş farklı birçok insana farklı birçok manalar ifade etmektedir’ demektedir. Bu anlatım ile aslında Michael York kendi sosyolojik yaklaşımında bu akımların net ve keskin ifadelerle tanımlanmasının zorluğunun da altını çizmektedir (York 1995: 35).

‘Yeni Çağ çoğunlukla iyimser, kutsalcı, ütopyik ve de hümanizmin ruhçu boyutunda olan bir yaklaşım. Birçok türü mevcut, bir bütün olarak tabii emirlerin maneviyatına özel önem verirler. Yücelik – Tanrı – Tanrıça – yüksek benlik burada yer alır. Aynı zamanda kendi şahsını da hayatın, yaratıcılığın, aşkın, sükûnetin, bağışlamanın, sorumluluk bilincinin ve de gücün kaynağı olarak görür. Bunlar aslı itibariyle mükemmel bir iç bilinç elde etmeyi temin eden üstün özellikler. Günlük hayatın pratiği içinde de bunlar bir ütopyadan başka bir şey de değildir. Yeni Çağ müntesipleri genelde insanın ne olması konusunda gayret gösterirler, bu sayılanları beraberinde insanlara kazandıracak bir bilinç ise bu anlayışın belkemiğidir.’ Bu tanımlama ise **Paul Heelas**’a ait (Heelas 1996: 28 -29).

Clarke ise New Religious Movements Ansiklopedisinin girişinde ‘ Adem-i merkezietçi yapısı ile, saygı duyulan bir ruhani liderin ‘ilk dönem arayışı’ fikirleri ile bir araya gelmiş bulunan, daha çok inanç ile pratiğin iç içe geçtiği bir yapıdan bahsedilebilir’ şeklinde bir yapıdan bahsetmektedir.

Yeni Çağ’ı daha çok Batı kültürünün bir eleştirisi şeklinde ele alan **Hanegraff** ise ‘ Yeni Çağ kendini bilme, farkına varma fikriyatının geliştiği bir ortamdır. Daha çok 1970’ler de Batı’da yer alan Kritisizm üzerine yoğunlaşmış olup ezoterik ve seküler bir dil kullanmaktadır ‘ demektir (Hanegraff 1996: 522).

Bu bölümde son olarak görüşlerine başvuracağımız araştırmacı J. Gordon **Melton** bulunmakta. Kendisinin New Age Almanac’ da belirttiği üzere özetle, bu akımların özellikleri olarak ‘ Yeni Çağ hareketinde uluslararası bir hareket özelliği var. Bu hareket 60’ların sonunda Batı toplumundan neşetetti. Bu sebeple her zaman kendini yenileyen Batı dünyasında yeni bir gelişme faktörü olarak önem arz etmektedir. Bir tek hareket olarak ele aldığımızda eski hareketlerden beslendiğini fakat yeni ve daimi fikir ve akımlarla uyum sağlamayı başarmıştır. Bu esnada serbest bir şekilde Doğu perspektifinden de faydalanmış ve olaylara yeni bakışlar getirmiştir. Bu akım Batı felsefesinden ve yaşamından derin kökleri barındırmaktadır. ‘ demektir (Melton 1991: 3).

Yapılan bu tanımlamalara ve de sayılan özelliklerine bakıldığında Yeni Çağ, Yeni Dini Akımlar ve Alternatif İnanışların ne kadar geniş bir havzadan beslendiklerini

görebiliriz. Bu çerçevede unutmayalım ki, tanımlama aslı itibariyle bu disiplin içinde bir problematik olarak karşımızda durmaktadır. Fakat bizler daha öncede belirttiğimiz gibi geniş bir kavramsal tanımlama yolunu tercih etmemiz sebebiyle, genel kabul görmemiş herhangi bir tanımlamayı esas almamayı tercih ettik.

Yukarıda çerçevesini sınırlandırılmaya gayret ettiğimiz akımları, kısaca; gizemli öğretilerinin olduğunu, zamanın yeni bir çağın arifesinde bulunduğunu, kendilerinin içsel gelişimi sağlamanın yollarına sahip olduklarını, enkarne olmuş bir vücuda bürünebildiklerini, enerji ile sağlıklı hale gelebileceklerini, meditasyon ile ruhi erginliğe ulaşabileceğini, huzurlu bir hayat sürebilmek için uygulanması gereken karma tekniklerine veya enerji şakralarına işaret eden gizemli enerji merkezleri ile iletişimde olduklarını, dünya dışı varlıklarla bilgi alışverişinde bulduklarını, bedensiz varlıklardan bütün insanlığı uyarma vazifesini aldıklarını iddia eden karizmatik liderler ekseninde oluşan hiyerarşik yapıya sahip olsun veya olmasın örgütlü veya örgütsüz teşekküllerdir şeklinde ifade ederiz.

Son olarak da Yeni Çağ Dini Akımların çıkış sebeplerinin de aynı zamanda bu akımların bazı özelliklerini de kapsadığını ifade etmeliyim. Bu akımların ortaya çıkışları hakkında her grubu ilgilendirecek kadar özel sebepler zikredilebilir. Bu, bazen bir kilisede görevli bir rahibin cemaatine kızarak bazı uygulamaları daha rahat yapacağına inandığı kendi kilisesini kurma ve kendi öğretilerini yayma hevesi ile ortaya çıkan ayrılık bahanesi dahi olabilir. Bunun yanında biz, bir inanın kollara ayrılmasında genele şamil tesiri olan sebeplerle ilgileneceğiz. Hemen belirtelim ki bu sebeplerin kahır ekseriyetini de teolojik sebeplerin oluşturacağı aşikârdır. Böyle yapmaktaki hedefimiz ise ortaya çıkan gruplar, içinden gelip ayrıldıkları ana kütleden ne ile besleniyorlar yani kendi iddialarını ne ile temellendiriyorlar bunu inceleyeceğiz. Bu ise; gruplar hakkında inanç eksenli bir tahlil çalışması anlamına gelmektedir. Buna ilaveten ortay çıkışı kolaylaştıran sosyal etkenlerden de kısaca bahsetmenin konumuzu daha anlaşılır kılacağı düşüncesindeyiz.

Binaenaleyh Bu çalışmamızda öncelikle **Yeni Çağ - Yeni Dini Akımlar – Alternatif İnanışlar** başlığında sayılanları kapsayacak bir üst terim (umbrella term) yaparak konumuzu inceleyeceğimizi belirtmeliyim. Bu terim çalışmamızda yer yer *Alternatif*

İnanç Kültleri şeklinde ifade edilecek. Bu terim ile bu üç grubu kastederek bir ifadelendirmenin gayreti içinde olacağım. Fakat bu terim ile üçünün de aynı ve birbirinin muadili olmadığını da peşinen belirtmeliyim.

Alternatif İnanç Kültleri'nin ortaya çıkış sebeplerini bizlerin meseleyi *sosyolojik* sebeplerden, *kendi görüşleri* ile temellendirdikleri açılardan ve de *teolojik* sebeplerden yola çıkarak değerlendirmemiz mümkündür. Bu üç alan aynı zaman da konunun derinliklerine de vukufiyet adına yol gösterici olacaktır.

1.2.1. Yeni Çağ Dini Akımların Ortaya Çıkışına Sosyolojik Gerekçeler

Bu sebeplerden öncelikle birincisi yani sosyolojik açıdan ele alacak olursak; 'yüzeysel bir tahlil ile *Alternatif İnanç Kültleri*'ni sosyal tabakanın kırılğan bir kesimini teşkil ettiğini ve dış müdahalelere açık, yönlendirmelere maruz kalacak sosyal konumdaki insanların ilgi gösterdiklerini görebiliriz. Bunlar bazen otoriteye başkaldırma-kabullenmeme bazen ahlaki retçilik bazen de tamamen bunlardan bağımsız bir şekilde kendini ifade edebileceğine inandığı ortamı bulduğu inancı şeklinde tezahür eden anlayışlar ana sebeplerdendir.' (Bryan 1992: 105-106)

Bu yaklaşım müntesiplerin bir akıma bağlanma ekseninde ki sosyolojik veriler olsa da, bir de harici etmenlerin varlığına göz atmamız gerekmektedir. Bu harici etmenler sosyal bünyenin barındırdığı unsurlardır ve bu unsurların her toplum için farklı olması da kaçınılmaz bir durumdur. Buna rağmen genel bir profil çıkartılacak olsa belli başlı olarak Sayın Özkan'ın sıraladığı unsurlardan önde gelenleri bu babta sayabiliriz. Buna göre;

Sekülerleşme; toplumların hem endüstri hem de bilgi çağında yaşadıkları hızlı değişimler neticesinde dinin kamu hayatından hissedilir bir şekilde uzaklaşması sosyal yaşamda doldurulması zor bir boşluğa sebep olmuştur. Bu dinden uzaklaşma neticesinde bağlanacak umdelerden en önemli birini kaybeden insanlar, kendileri için daha rahat ve zahmetsiz bir inanca bağlanmada iç dünyalarında bir zorluk yaşamadan bu yeni akımlara gönül verebilmekteler.

Kayıtsızlık; Bir başka izah edici bir nokta ise insanların toplumları bir arada tutan değerlere karşı yeterli ilgi alaka ve önem atfetmemeleri ve hatta bu haslet ve idrak

mevzularının değersiz olduğu fehminde oluşları, yeni akımlara büyük bir çalışma alanı açmıştır.

Ferdiyetçilik; Çağımızın insanlara sunduğu bir başka çıkmaz da aile bağlarının ekonomik ve benzeri sebeplerle zayıflaması neticesinde kişinin kendinden başkalarına önem vermemesi ve yalnızca kendisi için kurguladığı dünyada yalnızlaşmasına çare olarak düşündüğü böyle yapıları / akımları görmekte.

Çoğulculuk; Ferdiyetçiliğin neticesi olarak yalnızlaşan insan kendini iş – mesai dışı vakitlerde sosyalleşme ihtiyacını tatmin adına bazı arayışlara sürüklemektedir. Arayış içinde olan insan daha çok dernek, sosyal kulüp tarzı yapılanmalarla kendilerini takdim eden bu organizasyonlara girmekte bir beis görmemekteler.

Aşınma-yıpranma; Ahlak değerlerin yanında dini yapının zamanın ihtiyaçlarına vakt-i zamanında cevap verememe gibi sebeplerle ve de kendi iç dinamikleri ile sosyal hayata yön verici konumdan uzaklaşıp bir nesne haline gelmesiyle meydana gelen yıpranmanın tesiri ile insanlar, adından başka yeni bir unsuru olmayan bu akımlara katılabilmekteler (Özkan 2010:13-17).

Yukarıda zikrettiğimiz hususların hepsinin de insanı etkisi altına alan unsurlar olduğu açıktır. Bunun yanında toplumların da insanlardan meydana geldiği de aşikârdır. Bunları zikredişimizin sebebi ise sosyal bir varlık olan ve aynı zamanda içinde yaşadığı toplumu da etkileyen insanı ele alarak genel kanaatlere ulaşabilmektir. Bu sayılanlar, daha önce de belirttiğimiz üzere insanların bu tür akımlara yönelmesinin altında ki sosyal sebepler olup, bu sebepler yayılma adına uygun ortam bulup ‘çağrı’ sına cevap verecek kitle ile muhatap olunduğunda kendi içinde ki sebeplerle birlikte kişileri etkileyebilmektedir.

1.2.2. Yeni Çağ Dini Akımların Ortaya Çıkışına Dâhili Gerekçeler

Bu noktadan sonra ise ana hatları ile kendi içlerinde *Alternatif İnanç Kültleri* mensuplarca ortaya konulan belli başlı sebepleri ele alacağımızı belirtelim.

Bu tarz kültürlerden güncel ve de ülkemiz menşei olan DBK’yı, yine hem medyatik olması hem de yaygınlaşma ve etkinlik açısından diğer gruplardan daha çok göze batan

Rael akımını, hem klasik bir dine bağlanan hem de bizim araştırma sahamız olan UFO dinlerinin ilk örneklerinden olan Urantia akımını ele alacağız.

Böyle yapmakla kendilerini ne ile izah ettiklerinin yanında ileri sürdükleri ret gerekçelerini de göz önüne sermek istemekteyiz.

İlk olarak kendilerini ne şekilde tanımladıklarına ve de varlıklarına sebep olarak ileri sürdükleri argümanları ele alıp değerlendireceğiz.

Alternatif Dini Kültlerin genel olarak varlıklarına sebep olarak ileri sürdükleri sebepler kendi kutsal metinlerinde; *artık vaat edilen vaktin geldiği, beklenen / seçilmiş insanın aramızda olması veya dünya dışında ki atalarımız / üstün ırk ya da medeniyet diye tanımlanan elit kültürün dünyaya müdahale vaktinin kemale erdiği, bu üstün, cisimsiz varlıkların istediği insanları kurtuluşa, hidayete ulaştırma gayesi ...* şeklinde ifadelerle takdim edilir.

Buna bir örnek olarak bir UFO kültü olan DKB'nin kurucusu ve halen yöneticisi konumunda ki Vedia Bülent Önsu Çorak'ın kendi kutsal kitabı olan Bilgi Kitabında geçen şu metinlere bakmamızda fayda vardır.

‘ULU RAHMAN ADINA

Bu kitabın metni tüm kutsal kitapları içermektedir. Bu kitabın içinde hakiki insanı bulacaksınız. Bu kıtalararası yegâne kitaptır. Evrensel güçler tarafından İlahi kotların yardımı ile yazdırılmıştır.

Bugüne kadar gelmiş geçmiş tüm İlahi Kitaplar, Işık Yolundan gelmiş Hakiki Mürşitlerin İrşat Kitaplarıydı. Bu Kitaplar, Aynı Kanaldan yazdırılmıştır. Şimdi bu Son Çağda görülen lüzum üzerine tüm Dünya Dostlarımızın bir çatı altında toplanması zaruri görülmüştür. İşte bu Kitap, Sizin Hakiki Dostunuz, Hakiki Kardeşinizdir. Çünkü Öz Kardeşlerimiz tarafından yazdırılmaktadır. Dünyanızın bu zor durumunda herkes Kozmik bir Şuur kazanmıştır. Bilinçlenmiş Dünya Dostlarımızın bu Kitabın mahiyetini çok çabuk anlayacaklarına eminiz. Dünyanız Evrene açılmıştır. Evren de Dünyaya açılmıştır. Yazdırılan metinler, Bab Bab tüm Evrene dağılmaktadır.

Unutmayın ki, Ruhun ne Yaşı, ne Cinsiyeti, ne de Milleti vardır. (HAZRETİ İSA - HAZRETİ MUSA - HAZRETİ MUHAMMET, ZAMANINDA BİRER EVRENSEL KARDEŞTİLER). Aldıkları Emirler ile Dünya Kardeşlerini bir araya toplayıp, onları İrşat etmek için gönderilmişlerdir.

Şimdi Onların yaşadıkları o zor dönemleri çok gerilerde bırakmış bulunmaktayız. Şunu asla unutmayınız ki, artık bir Ortaçağ Asrında değiliz. Bu Uzay Çağında İnsanoğlu erdiği Bilinç nispetinde İlahi Üçgenlerini kurmuşlardır bile.

Şimdi İnsanlığın İlim yolunda İlahi Görevi başlamıştır. Bu Kitap, işte bu Gaye ile hazırlanmaktadır. Kardeşlerimize Sevgilerimiz ile.

ALTIN ÇAĞIN KALEMİ

A.Ç.K. '(Çorak 1996:1).

Bu ifadeler DKB'nin kutsal kitabı olan BİLGİ Kitabının ilk fasikülünden alınmış olup bir nevi bu kültün kuruluş manifestosunu ilan ettiği bir yazıdır.

Burada daha önce zikrettiğimiz üstün ırk-varlık, seçilmiş insan olma- duyargaların uygun olması- bilinç seviyesinin yeterli olması gibi noktalara vurgu yapılıyor bu sadece bu akımla ilgili olmayıp bütün kültürlerin ortak bir özelliğidir.

Aynı şekilde Rael akımının kurucusu Claude Vorilhon da benzer ifadeleri kullanmaktadır.

"Beni dinle. İnsanlara sizin ve bizim ne olduğumuzun gerçeğini söyleyeceksin. Gösterecekleri tepkilere göre, biz kendimizi, serbest ve resmi bir şekilde gösterip gösteremeyeceğimizi öğreneceğiz' (Rael,1998:12).

Bu giriş cümlesi, Rael Akımının ortay çıkış gayesini bize açıklayan kısımdır. Bu akımın temel amacı; dünya daha anladığımız manada dünya değil iken, bizi vareden üstün ırka mensup atalarımız, bizim buralarda hayat bulmamız için ellerinden geleni yapmışlar ve artık onların dönüşü için vefa göstermenin zamanıdır. Onların tekrar dünyaya hükmetmeleri ve dünyaya geri gelmeleri için uygun ortamı temin etmek bizlere düşmektedir. Bu sebeple bizim en azından onları davet edebileceğimiz bir elçilik inşa etmemiz bir bağlılık göstergesi olacaktır (Rael,1998:67).

Yine aynı şekilde aslında bizleri çok seven atalarımız bizlerden bazı beklenti içindedirler;

‘Biz Yaratıcılar, kendimizi resmi bir şekilde, İnsanoğlu onları yaratıklarımızdan ancak minnettar olduklarını bildiğimiz zaman göstereceğiz. İnsanoğlunun bize karşı hınç duymalarından korkuyoruz ki bu bizim için kabul edilmez bir şeydir. Sizinle açık buluşmayı ve de epeyce gelişmiş bilimsel teknolojimizden faydalanmanızı istiyoruz, fakat bize karşı dönmeyip ve bizi atalarınız gibi seveceğinizden emin olduğumuz zaman...’ (Rael 1998:42).

Bu anlatımla Rael bizlere düşen görevleri de iletmiş olmaktadır. Bu cümleler Rael’in ortaya çıkış gerekçelerini de barındırmakta.

‘Fakat niçin beni seçtiniz?’

"Birçok sebeplerden dolayı. İlk olarak, yeni fikirlerin açık ve serbest bir şekilde konuşulması bizim için önem taşıdığından. Fransa, demokrasinin doğduğu ve bütün dünyaca hür bir ülke olduğu ünvanına sahiptir. Ayrıca, zeki ve her şeye açık zihinle bakan birine ihtiyacımız vardı. Her şeyden en önemlisi de hür düşünceli ve dine karşı olmayan birini istiyorduk. Yahudi (Musevi) babadan ve Katolik anadan doğduğun için seni, dünya tarihinin iki önemli insanları arasında önemli bir bağ olduğunun kararına vardık...’

Buna göre üstün ırk, yetenekli ve de geçmiş inançları inkâr etmeyen zeki, güvenilir birini kendilerine *elçi* olarak *seçmiş*ler ve ona şu ana kadar diğer insanların içinde buldukları sapıklıklarından kurtulmanın yolunu bildirmişlerdir.

‘Şimdi, eline İncili al ki içinde gerçeğin hakiki izlerini görebilesin. Bazı kalıntıların, çeviriciler tarafından, böyle yüksek teknolojiyi kavrayamadıklarından yanlış şekilde tercüme etmişler ve böylece olağanüstü kuvvetlerin varlığını ortaya çıkarmışlardı’ (Rael 1998:14).

Bu konuşma metninin UFO içinden çıkan dünya dışı üstün ırka mensup varlıklarla yapılan bir görüşme olduğunu unutmamalıyız. Bu Dünyadışı varlık; ‘atalarımız’ bize

yol gösterici olarak genellikle bağlantılı olduğu yani içinden neşet ettikleri toplumun kutsalları ile hitap etmektedir.

Rael'in eserlerini genel bir değerlendirmeye tabii tutacak olsak Kitab-ı Mukaddes'in referans olarak kullanıldığını ve bu metinler üzerinden kendini ifade etme yolunun tutulduğunu söyleyebiliriz. İlk kitabının içindekiler bölümüne bakmakla dahi bunu rahatça görebiliriz. Bununla birlikte DKB'de de öncelikle İslami terim ve kelimeler kullanılmakta olduğunu belirtebiliriz ve buna ilave olarak da diğer dinlerden mülhem anlatımlara da başvurulmakta olduğunu fark etmemiz mümkündür.

Buna bir örnek olarak Bilgi Kitabının 2. Fasikülünde geçen aşağıda ki metni gösterebiliriz.

'**Mevlana** genç yaşında Şam'a gitmiş ve **Şems** ile karşılaşmıştır. Ve Şems'i bir daha Konya'ya gelinceye kadar görememiştir. Aslında Şems, **Mitosun Merkür**'ünden başka birisi değildi (Merkür'ü arayıp, okuyunuz). Ona **Uçan Hollandalı** da derlerdi. O her Dönemde Görevini bihakkın yapmıştır.'

Bu metinde Vedia Çorak içinde bulunduğu coğrafyadaki hâkim olan İslam terminolojisine atıf yapmakta, bunu tefsir sadedinde ise Hristiyanlığın kültürel kısımlarına göndermelerde bulunmakta. Uçan Hollandalı tabiri Hristiyan kültüründe Doğunun zenginliğini Batıya getirmeye gayret eden inanmış bir gemi kaptanı için kullanılan bir terimdir. Bu iki kültür unsuru Vedia Çorak'ın ifadelerinde mecz edilmiştir.

İleride geleceği gibi Urantia Cemiyeti ise sadece İncil'e atıflar yapmakta. Bu tarz bir yaklaşımın sebebi anlaşılan o ki anti-patiye sebep olmamaktır.

"Yahweh eski işlerinden önce, yolunun başlangıcından bana sahip çıktı. Başlangıçtan, sonsuzluktan hazırlanmıştım veya dünyanın varoluşundan önce... Gökleri hazırladığında ben oradaydım. Ne zaman ki denizlere emrinden çıkmaması için öğüdünü verdiğinde ben onunlaydım, tıpkı onunla yetiştirilmiş gibi. Ve her gün onun neşesi idim, onunla beraber seviniyordum. Bu dünyanın yaşanılacak kısmında eğlenip coşuyordum. Ve zevklerim insanoğulları ile birlikte idi" (Özdeyişler-8:22-23, 27, 29-31).

Bu Tevrat ibaresi, Rael'in elinde aşağıda ki şekilde yorumlandığında, Dünyadışı atalarımız ki, kendilerinde üstün teknoloji bulunmaktadır. Bu teknoloji ile dünyamıza hayat taşımışlar, günü geldiğinde de, bu atalarımız, seçtikleri elçiyle, varlıklarından haberdar olmamız için iletişime geçmiş bulunmaktalar.

Rael'in yorumu:

‘Yaratıcılar, kıtaları yaratıp üzerine canlı yaratıklar koymalarına zekâ ve bilim mümkün kılmıştı. Ve şimdi bu zekâ ve azim insanların aynı hareketi tekrarlamalarına yol açmaktadır. Zamanın başından beri daima böyle olmuştur. İnsanlar, diğer gezegenlerde kendilerine benzeri insanlar yaratırlar. Devre tekrarlanır. Kimileri ölür, diğerleri yerlerini alır. Biz sizlerin Yaratıcılarıyız ve sizler de diğer insanları yaratacağıız’ (Rael,1998:24).

Bu söylemden anlaşılan husus: insanın iki yönü bulunmaktadır; birincisi mahlûk oluşudur. İkincisi ise yaratıcı oluşudur yani dünyadışındaki atalarımız vakt-i zamanında bizleri yaratmış, bizlerde elde edeceğimiz ileri teknoloji vesilesi ile bir gün dünya dışında bir başka gezegende yeni hayatların oluşmasını temin edeceğiz, bu görevimizi ise Rael, *Elohim'in elçisi* (peygamberi) vasıtası ile öğreniyoruz.

Hem DKB'nin hem de Rael'in kendilerini gerekçelendirme sebeplerinden biri de artık eski inançların miadını doldurduğu görüşüdür.

DKB' de bu Vedia Çorak'ın dilinden;

‘Hâlbuki o Kutsal Kitaplar sonradan Esas Gayelerinden saptırılarak Dejenere edilmişlerdir. Şimdi (İLK KİTAP İLE SON KİTAP ARASINDAKİ TÜM KİTAPLAR BU KİTAPTA) Birleştirilmiştir. Ve Evrene Tek Kutsal Kitap olarak hediye edilmiştir’ (Çorak, 1996:1).

Yine aynı şekilde akımın kuruluş bildirgesi olarak tanımlanabilecek olan Evren Yasa'sının çeşitli maddelerinde, ‘asıl olanın İnsanın özü / varlığı olduğu dinin bu özü / varlığı tamamladığı sürece faydalı olduğunu ve şimdilerde eski kitap ve dinlerin aynı kaynaktan gelmiş olsalar bile hükmünün kalkmış’ olduğu, çünkü dejenere olmuş

olduklarını iddia ederek kendilerine hem sosyal hem de teolojik bir alan açma gayretindedirler.

Aşağıda ki *Evren Yasası* maddeleri konumuz için yeterli örneklerdir.

‘148 - Hulus - u Kalp, tüm Din Kitaplarına bedeldir. Günah ve Sevap onun terazisinin ölçüsüdür.

47 - Hulus-u Kalbiniz Sizin için en büyük Hediyedir. Semerelerinizi bu yolda alacaksınız’ (Çorak, 1996:3-8).

Dinin koyduğu kurallar yerine yeni bir kural koyucu tanımlanmaktadır; bu yeni kural koyucu: kişinin vicdanıdır. Bir nevi terazi vazifesini yapar ve eğriyi-doğruyu ayırma kabiliyetine sahiptir bu terazi. Bu tür bir yaklaşımın sonsuz bir izafiyet getireceği açıktır. Din artık tam manası ile ‘bana göre bu böyledir ‘ şeklinde bir algı doğurur ve sonsuz doğruların ortaya çıkmasına sebep olur, bu ise otorite boşluğuna sebep verir. Peki, otoritenin ortadan kaybolduğu durumlarda kim sevap- ceza değerlendirmesi yapacak? Bu değerlendirmeyi yapacak olan yine insanın kalbi / vicdanıdır. İnsan bu kabiliyeti nispetinde semeredar olacak ve enkarne yeteneğine sahip biri olarak sonsuz enerji’ye ulaşabilecektir.

‘120 - Tanrının en Muteber Kulu Din tefriki yapmayandır.

25 - Bu Dönemde Din Kurallarının ötesine geçip, Hakiki İnsan oluyorsunuz. Yenileniyorsunuz.

14 - Kitap Tektir, Vicdan Tektir, Düzen Tektir.

8 - Kuran'ın indiği, İncil'in, Tevrat'ın, Zebur'un ve Uzakşark Dinlerinin yazdırıldığı yer burasıdır.’(Çorak, 1996:3-8).

Bu anlatılanlardan anlaşılan ise *dinlerin hepsi aynıdır* ister Hristiyanlık, İster Yahudilik, ister Budizm ya da Şintoizm veya Taoizm yahut ta İslamiyet hepsinin kaynağı tek ve de hepsi birbiri ile aynıdır, eşittir. Fakat *Altın Çağ*'ın insanı olarak dinin

ötesine ulaşması gereken yeni din müntesipleri *tek dünyanın tek dinine* mensupturlar aslında.

‘Unutmayınız ki, bugüne kadar İlahi Kattan indirilen en mükemmel Din Kitaplarımız, İrşatlarını daima İyi niyet, Hoşgörü, Barış, Kardeşlik, Sevgi, Çalışma ve İlim yapma yolunda vermişlerdir.

O Kutsal Kitapları maalesef Toplumlarınız dejenere etmiştir. Şimdi bu Kitap Sizlere, yine tüm Kitapların Özü olan aynı Önerileri, tüm açıklığı ile teker teker açıklamaktadır.’

‘Aslında Hulus Dönemi dediğimiz bu Dönemde, Hulus sahiplerinin korkuları yersizdir. Gayemiz eskiyen İnsanı yenilemek, İnsandan İnsan yaratmaktır. İslam Dini bütün kuşkulardan arınmış, Özünde Mantık yatan bir Dindir. En mütekâmil Dinin Kitabı Kuran, bütün açıklığına rağmen, Arapça yazıldığı için tam manası ile yorumlanamamıştır’ (Çorak, 1996:12).

Burada daha önce Spangler’in New Age’i tanımlarken takip ettiğini belirttiğimiz **geçmiş i inkâr etmeme** fakat inancı / dini anlayışı da **geçmiş üzerine bina etmeme** metodunu görebiliriz. Mesela; *‘en mütekâmil din’* veya *‘özünde mantık yatan din’* gibi ibareler aslında birer takdir ifadesi niyeti ile yazılmış gibi duruyor. Fakat yazarın maksadının insanların tepkisini çekmeden, eski inancın zamanının geçtiği iddiasında bulunmaktır. Bu dinlerin ömürlerini tamamladıklarını, artık eski zamanlarda hüküm süren dinlerin her ne kadar mükemmel dahi olsalar o dinlerin değil bu yeni dinin hüküm sürmesi gerektiği fikrinin kabulüne uygun bir usul tatbik etmeye çalıştığı görülmektedir.

‘Hâlbuki onda tüm Hukuk, tüm Siyaset, tüm Cemiyet ve Uzay Bilgisi vardır. Bunu Bağnaz Toplumlar sonradan dejenere etmişlerdir. Seziş ve Hissediş bir ilhamdır. Bugüne kadar tüm Din Kitapları, Dünya Var olduğundan beri Ulu Rabbin Elçileri tarafından yazdırılmıştır. Bunlar 24 Ulu’dan müteşekkil bir komisyondur. Buna" Yüce Meclis" yahut da" Merkezi Sistem" denir. Dünyaya açılan yegâne İrşat Kanalı burasıdır. Tüm Emirler buradan verilir. Bu kanaldan şimdiye kadar 5 Kitap indirilmiştir. Bunlar İncil, Tevrat, Zebur, Uzakşark Dinleri ve Kuran’dır. Son Kitap olan Kuran Tek Rabbin Emri ile Cebrail A.s.

tarafından Işık Dostumuz Muhammet Mustafa'ya yazdırılmıştır. Şimdi Rab, İnsanla arasına hiçbir Elçi koymadan, Altın çağın Kalemine tüm bu Kitapların özünü toplayarak, bütün Kitapların İlmi açıklamasını yazdırmaktadır' (Çorak, 1996:1).

Dolayısıyla hem *doğrudan yazdırılan* hem de *diğer bütün kitapların özü* olan bu kitap diğerlerinden evveliyatlı olarak iman edilmesi gerek anlamı çıkmaktadır. Ne de olsa bu kitap diğer dinlerin banisi de olan kutsiyet sahibi şahısların da içinde olduğu bir *kutsal merkez tarafından yazdırılmaktadır*, yazdıran kişiler elbette diğer kitapları ve de diğer hükümleri bilmekte olan kişilerdir öyleyse bu yeni metinler bütün kitapların üstünde *kutsal üstü bir kutsaldır* (Biçer 2007: 15-40).

Bu kutsallık anlayışı hem Rael'de hem de DKB'de artık ileri seviyelere ulaşmış ve peygamberlik iddiası bile basite indirgenmiştir. Başlangıçta peygamberlik iddiasını bile mütevazı ifadelerle dile getiren bu akımlar genelde kendilerine taraftar bulup yaygınlaşma, hüsn-ü kabule şayan oldukları hissine kapıldıklarında tanrılık iddiasını dile getirmekten çekinmemişlerdir. Öyle ki artık bu iki grup tanrılık iddiasını alenen dile getirmektedir. DKB bu iddiasında bir *iç içe geçmişlik / fena fi...* anlatımı ile dillendirmekte.

‘Âlemlerin RABBİ, İlahi Planların denetimcisi, sistemlerin ve düzenlerin kurucusu olan RABBİMİZ, şu an sizin direkt Kanalımızdadır, Mevlanamız. Âlemlerin hâkimi, cihanların muradı, Işıkların ışığı olan (BEN), şimdi Sana sesleniyorum Mevlanam. Benim ışığım- nurum - güneşim - tüm fermanlarımın elçisi - bilincimin içindeki bilinç - ışığımın içindeki ışık - ruhumun içindeki ruh olan sen her dem benimlesin. Çünkü bütündesin. Şu anki dünya bilincin ile acaba beni eskiden olduğu gibi aşikâr tanır, anlar mısın? Şuur'umun sesini her dem duyar mısın? Yaşadığım dünyanda hiçbir varlık, hiçbir güç, asla sana engel değildir. Bunu unutmayasın. Sevgini - sabrını uyutmayasın. Seninle şu an direkt konuşan Ben (O), sana olan güvencemi hiç kimseye vermemişimdir. İraden ile hür - sevgin ile özgür - güneşin ile bir bütün olan Sen, tüm insanlığın ışığısın. Semaların sesisin, dünyanın nefesisin’ (Çorak,1996: 789).

Rael ise yaratıcılığı '*Biz sizlerin Yaratıcılarıyız ve sizler de diğer insanları yaratacaksınız.*' (Rael 1998:24) sözleri ile sadece kendisine layık görmektedir. Yani mahlûkatı yaratmayı üstün ırk' a verdiği sebeple, sahip olacağı ileri teknoloji ile bir gün dünyada yaşayan bizlerin de ileride yaratıcı olacağımızı, bu konuda en bilge ve de kendisi elçi olan Rael'in de bu topluluğa hükmedeceği iddiası onun kendini hangi konumda gördüğünün bir delili olsa gerektir.

1.3. Yeni Çağ Dini Akımlar ve Başlıca Özellikleri

Bu akımların ortaya çıkış sebeplerini incelediğimiz birinci bölümün ardından, Alternatif İnanç Kültlerinin temel özellikleri üzerinde duracağız. Şurasını öncelikle belirtmemiz gerekir ki Alternatif İnanç Kültlerinde sayılabilecek özelliklerin birçoğu klasik din şeklinde adlandırılan dinlerde de mevcuttur. Bunun yanında Alternatif İnanç Kültlerinde bu özelliklerin farklılaşması ve akımın mecrasının tespiti adına bu özelliklerin farklılaşarak aldığı yeni şekli de değerlendireceğiz.

Bu akımlarda genel özelliklerin bir nevi çıkış sebeplerini de şekillendirdiğinden bahsetmiştik. Bunun yanında tamamen bir gruba mahsus özelliklerle anılan akımlar olduğu gibi birçok grup tarafından taşınan ortak özelliklerden de bahsetmek mümkündür. Bizler yine birinci bölümde yaptığımız gibi örnek grupları inceleyecek ve yeri geldiğinde sadece bir gruba ait ama göz ardı edilemeyecek hususlara da vurgu yapacağız.

Alternatif İnanç Kültlerinin özelliklerini ele alırken başlıca;

Tanrı Anlayışı, Kişinin Ulûhiyet Kazanması, Reenkarnasyon, Ruhun Yüceltilmesi, Gizemin Yeniden İnşası, Daimi bir Vahyin Varoluşu, Fedakârlık Vurgusu gibi konulara değinilebilir. Bu özelliklerin bazısı akımın yapısı, bazısı inanç temelleri, bazısı da müntesiplerine etkisi bakımından ele alınabilecek özellikler olmasına rağmen biz böyle bir ayırmadan uzak durarak bu tür akımların ortaya çıkışlarında ve hayatîyetlerinin devamında incelenmesinde fayda mülâhaza ettiğimiz özellikleri öne çıkararak konumuzu detaylandıracağız.

Öncelikle örnek akımlarımızda bariz bir özellik olan ve bu akımların önemli bir unsuru haline gelmiş bulunan *tekrar doğuş-enkarne beden* yani *reenkarnasyonu* inceleyeceğiz.

1.3.1. Tekrar Doğuş

Alternatif İnanç Kültlerinde görülen bu anlayış aslında İslami bir terim olarak tenasühe benzer bir anlam ifade etmektedir. Bu sebeple reenkarnasyon yerine tenasüh terimini de kullanılabilecektir.¹(Topaloğlu ve Çelebi,2010:‘Tenasüh’,Hançerlioğlu,2006: ’Tenasuh’)

Reenkarnasyon Asya dinlerinde ki ruh göçüne benzer bir süreçle cereyan eder; tek farkla ki, reenkarnasyonda tek ruh- tek beden ama farklı zamanlarda farklı kişilik söz konusudur, ruh göçünde ise ruh tek olup içine büründüğü beden farklı farklıdır.

Reenkarnasyon inancının temeli olarak genelde Hindistan gösterilir. Buna sebep olarak da kast sistemi zikredilir. Bu anlayışa göre; insan bir önce ki yaşamında iyi bir hayat yaşar ve ilahları memnun edecek işler yaparsa o bir sonra ki hayatında bir üst kasta yaratılır, böylelikle yetkinliği artan ruhu sayesinde üst bir kasta geçebilir. (Gündüz, 1998: ‘Samsara’, Werner,2005: ‘Reenkarnasyon’)

Bir başka yaklaşım ise; ‘eğer bir kişi yaşamında tamama ermeyen bir hesabı kaldı ise, ölümünden sonra bu kalanları tamamlama adına tekrar bir dönüş yapar. Karma tohumunun fiziki bedende kaldığına ve bu hesabın-görevin tam anlamı ile ifasının ardından yok olacağına inanılır’ (York,2004: ‘Reencarnation’).

Reenkarnasyon anlayışının temel öğretisi her ne kadar bu şekilde izah edilse de, Alternatif İnanç Kültlerince bu kavrama daha farklı manalar yüklenmiştir.

---

¹ İleri okumalar için;

GÖLCÜK, Şerafeddin. “*Reenkarnasyon*”, Diyanet Aylık Dergi, Ekim 2002.

ÜNVERDİ, Mustafa. *İslam’da Ahiret İnancı ve Reenkarnasyon*, basılmamış yüksek lisans tezi Adana 2003.

SHARIVKHAN, Galimbek, *Kur’an’da Ölüm Sonrası ve Reenkarnasyon*, basılmamış yüksek lisans tezi Konya 2010.

Bunların en başında da lider kişiye bir yücelik atfetmenin pratik bir yolu olarak görülmüş olması gelmektedir. Buna sebepte genel de enkarne olunan kişiliğin toplum nezdinde kabul edilen şahsiyetlerden seçilmiş olmasıdır.

Bu konuda ilk olarak DKB'yi ele alacak olursak;

‘Şu an Mevlanamız İkinci Dünya Transferindedir. O Sizin Bildiğiniz Mevlana'dır. Yani Özgendir. Bunun içindir ki, BİLGİ KİTABI Dünya RABBİNİN Uhdesinde, MEVLANAMIZIN Sorumluluğunda Planetinize hediye edilmiştir. Bu Mesaj Merkez Malik " Ulu Ruh Kanalından Müşterek Tebliğdir. Bilgilerinize sunulur' (Çorak, 1996:548).

Metin açık ve net bir ifade ile Mevlana'nın kim olduğunu, ikinci bir hayatı yaşadığını, bu sebeple de bulunduğu beden olan Vedia Bülent'in enkarne bir beden olduğunu iddia eden bir metindir. Bu metne göre Mevlana zaten bizim bildiğimiz Mevlana Celaleddin-i Rumi'dir. Mevlana'nın o zaman yaptığı, ifa ettiği görev artık bu zamanda farklı bir boyut kazanmıştır.

DKB'nin kendi kutsallarında Mevlana olarak bilinen Celaleddin Rumi'yi herkes tarafından bilinen ve kabul edilen bir tarihi şahsiyet olması bakımından kullanmasının birkaç sebebi olabilir; birinci olarak, ilk temasta bulunan 'aday'lar için itici gelmeme olabilir. İkinci olarak da 'aday'lara telkin edilenlere yönelik olarak bu 'aday'ların ret yaklaşımı bir duruş sergilemesinin önüne geçme gibi sebeplerin yer alması mümkündür. Bunlara ilave olarak Vedia Bülent'in Bilgi Kitabının 16. Fasikülünde reenkarnasyon gibi konuları soru – cevap şeklinde ele aldığı metin içinde geçen aşağıdaki ifadeleri de bir başka örnek olarak kaydedebiliriz.

‘Semereyi görecek Görevlilerimize sesleniyoruz. Senelerin yitirdiğini Sizlere geri veriyoruz. Ruhlarının Yüceliği ile beraber doğan Enkarne Varlıklar, bir gün Yeryüzünü Cennete çevirecektir’(Çorak,1996:156).

Liderin tekraren kutsiyet sahibi bir şahsiyetin enkarnesi olması fikrinden sonra müntesiplerin durumu da netleşiyor. Eğer onlarda iyi bir enkarne sürecini tamamlarlarsa *semereyi* onlar göreceklendir, yeter ki onlar görevlerini tam ve eksiksiz yapsınlar.

Bu teşvik cümlelerinin bilinçaltına itilen bazı ön kabulleri de beraberinde getirdiğini belirtmek gerekmektedir. Bununla kişilerde ki ahiret inancı, haşır, neşir ölüm ötesi hayata ait bilgiler tamamen farklı bir formata taşınmakta, enkarne varlıklar olan insanların tek görevi de yeryüzünü cennete çevirmek olmaktadır.

‘ KONSEYİN Bildirisi

31 - Özsel Çekirdekler, Kurtuluş Ortamına yardımcı olmaktadır.

32 - Muayyen zamanlarda bu Özler Planetinize ekilerek Enkarnasyon yolu ile Sizlere Işık tutmaktadırlar.

57 - Mevlana Öz Çekirdek Grubu, direkt Anadolu Misyonudur. Sizlere Sadıklar Konseyinin Emrinde, Sirius'un denetiminde, Konseyin ileri Boyutundan verilen Bilgileri aktarmaktadır’ (Çorak,1996:163-164).

Yukarıda Konsey’in insanlara iletmesi için Vedia Bülent’e bildirdiği tebliğin birkaç maddesi bulunmaktadır.

Bu sayılan maddelere göre; enkarne olmuş Vedia Bülent yani Mevlana tek başına kendi isteğine göre hareket etmemektedir. Daha önce Konsey’in üyeleri tarafından dünyada görev almaları için ekilen tohumların günü gelince bir misyon icabı olarak bedene bürünmektedirler. Bunun yanında da aracısız- vasıtasız bir iletişimle insanlara bilgiler getirmektedir.

Bu verdiğimiz örneklerin DKB’nin reenkarnasyon anlayışını özetleyecek miktardadır kanaatindeyiz.

İkinci bir örnek olarak da Alternatif İnanç Kültürleri içinde adını pek duymasak da Türkiye’de çeşitli yayın grupları tarafından eserleri tercüme edilen ve satışa sunulan **Lighthworker** adlı grubun anlayışını ele almak istiyoruz. Bu grup aslında küçük ve kendi çapında yayınları olan bir ‘aile grubu’ yani bir karı-koca’nın kontrolünde olan kendi halinde denilebilecek bir grup.

Bizim için diğerlerinden farkı ise Türkiye’de Alternatif İnanç Kültürleri ve de özellikle Yeni Çağ üzerine çok miktarda kitap yayınlayan ve bu alanın genişlemesine gayret

gösteren AKAŞA yayın grubu tarafından kitaplarının basılması sebebiyle ilgililer tarafından DKB kadar olmasa bile tanınır olmasıdır.

Bu grubun enkarne oluş görüşü ise kişilerin bir enkarnasyona tabii olduğudur. Bu aynı Hint dinlerinde ki enkarnasyona benzeyen bir süreç olup, insan öldükten sonra tekrar dirilir ve bu sürüp gider. Bu akımın diğerlerinden farkı ise; ‘insan bu enkarne oluşlar arasında dinlenmelidir böylelikle bir sonraki hayatında hep yorgunluk çekip durmasın. Bu sebeple insan yaşadığı hayatta kendisine özen göstermeli ve hayatı ‘kaliteli’ yaşamasını bilmelidir’ der (Rother,2009:292 -293).

Bunun dinlenme - yorgunluktan kurtulma vesileleri ve bunlara yönelik teknik ve metotların da kendi öğretisi doğrultusunda olacağını belirtmek bile fazladandır.

Bunun yanında Alternatif İnanç Kültlerinde tekrar diriliş anlayışında farklı yaklaşımların da olduğunu belirtmiştik. Buna beklide en güzel örnek olarak **Church Universal and Triumphant** akımı gösterilebilir. Bu akımın dikkat çeken en büyük özelliği ise genelde gnostik anlayışlara sahip çıkması olarak gösterilmiştir. Bu yönü ile dikkat çeken akımın bir başka yönü ise reenkarnasyonu da kabullenmesidir.

Bu akımın kurucusu olan **Mark L. Prophet**, kendisini Kral Arthur-Thomas á Becket ve Sir Thomas More’un enkarneleri olarak takdim etmiştir. Daha önce verdiğimiz örneklerde genelde tarihi tek bir şahsiyetin enkarnesi olma anlayışı burada üçlü bir enkarne oluşa dönüşmüştür (Barrett,2003:374).

Bunlara ilaveten tekrar doğuşu farklı değerlendiren bir grup olarak da **Heaven’s Gate – Cennetin Kapısı** akımını saymak gerekir. Bu akımın kurucularının ardından grubun başına geçen ve grubu toplu intihara sürükleyen **Jim Jones**’ a göre; ‘müntesipler asıl itibariyle öğrenci yani çıraktırlar. Onların ölümleri kendi inanışlarına göre, insan evrimin daha üstün bir versiyonu olan yeni bir doğuşun yeni bir hayatın başlamasına vesile olacaktır. Ölüm aslında onların daha sonra ihtiyaç duymayacakları fiziki bedenlerinin şeklini değiştirmek için imkân sunmaktadır.’ (<http://web.archive.org/web/20060827231002/religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/hgprofile.html> , 27-01-2011)

Rael akımında ise **tekrar doğuş**, tamamen insanüstü oluşa yönelik ama yine de ete kemiğe bürünen bir tarzda gelişmekte. Özellikle hareketin kurucusu olan Claude Vorilhon'un kendisi Yahweh adlı Dünyadışı bir varlığın oğlu olarak bedene büründüğünü iddia etmiştir. Bir bakıma da o, İsa'nın, Buda'nın ve de Musa'nın kardeşidir de. Ahir zamanın Mesihidir, kendisi (Palmer,2004:31-32).

Bir başka örnek olarak da *Aetherius Society* akımını sayabiliriz. Bu akım da reenkarnasyonu bir inanç biçimi olarak değerlendirmiştir. Kozmik ve gnostik bir yapıya sahip olan bu akımda kurucu durumunda bulunan **George King**, kozmik yöneticilerin yerleşkesi olan Satürn'den gelen bir elçidir (York,2004:13).

George King *Dünya'nın Logos'unu Ziyaret* kitabında anlattığına göre, özetle '...Yaratılış başladı ve devam etti. Bir fikri altyapısı ile ilerledi bu süreç. Böylelikle tecrübe üzerine tecrübe devr-i daimi ki bununla da bir yaşamdan bir başka yaşama geçiş ve devamında da bu uzun yolculuk boyunca gerekli ileri tecrübeler ve bilinci kontrol edebilme kazanılmış olsun' görüşündedir (King,1998:27).

Yine grubun temel kitabı olan *Nine Freedoms*'da yazdığı giriş kısmında kendisi tekrar doğuşu şöyle izah eder; 'Dünya yaklaştı. Kozmik Hiyerarşi Dünyaya bir uyarı olarak çağrıda bulundu. İnsanlara tekrar hayat verme adına yapmıştı bu çağrıyla. Bu çağrı ile dünya gönüllü olarak Maldek tarafından omuzlarına yüklenecek ve kendi limitlerini zorlayacak bir süreç olacaktı bu yeniden hayat verme işi. Maldek'in katilleri üzerinde olmasına rağmen dünya büyük bir şefkat gösterisinde bulunarak bu yeniden hayat verme işini kabullenmişti'(King, 2001:15).

Urantia akımı ise bu başlık altında inceleyeceğimiz bir başka grup. Bu gruba göre ise tekrar doğuş gizemli bir süreçtir. Bu süreç vesilesi ile insan ya da tanrı bu beden sahibi ölümlü, ete kemiğe bürünmüştür (Urantia, <http://www.truthbook.com/index.cfm?linkID=629> 'incarnation' maddesi. 11-10-2010)

Order of The Solar Temple yani **Güneş Tapınağı Emirliği** de bu sayılanlara ilave edilebilecek bir başka akım. Bu akımın kurucusu olan Belçikalı **Luc Jouret** Tapınak Şövalyesi üyelerinin enkarnesi olduğu iddiası ile liderlik etmiştir (Chryssides, 2001 b: 'Order of The Solar Temple').

Yukarıda saydığımız örneklerden de anlaşılacağı üzere, tekrar doğuş inancı Alternatif İnanç Kültlerinde sıklıkla görülen bir inanıştır. Bazen klasik manada bir tekrar doğuş-reenkarnasyondan bahsedilebilirken bazen tekrar doğuşun neticelerine dayanan anlayışlar geliştirmişlerdir. Fakat her ne sebeple olursa olsun görünen o ki reenkarnasyon bu tür akımlar için bir inanç umdesi haline dönüşmüştür.

1.3.2. Karizmatik Lider

Alternatif İnanç Akımlarının liderlik noktasında, akımın yönetimi ve inançları şekillendirme bakımından klasik dinlerle arasında pek büyük farkların bulunmadığı ortadadır. Hem klasik dinler hem de Alternatif İnanç Akımlar bir lider etrafında şekillenen organik yapılar olmuşlardır.

Alternatif İnanç Kültlerinde liderliğin geleneksel dinlerden ayrıldığı noktalar ise bu yazımızın konusunu teşkil etmektedir. Bu ayrışma noktalarının başında ise lider konumunda olan kişinin kendisini Tanrı konumuna yücelten bir metotla dini telkinlerde bulunması, bu iddia ile ortaya çıkmasıdır. Bu yaklaşıma klasik dinlerde hemen hemen hiç rastlanılmaz. Bunun yanında hiyerarşik yapının oluşumu ve diğer kurumsal organlar ile icrai olan hususlar klasik dinlerde genelde liderin vefatıyla başlar ve ilerleyen yıllarda daha fazla müesseseleşmeler görülür. Alternatif İnanç Kültlerinde bu sayılan özellik ise, birkaç istisna hariç neredeyse hiç bulunmaz. Tam tersi olarak liderin hayatı boyunca ileri derece bir kurumsallaşma çabası görülürken, liderin ölümü ile akım ciddi bir pörsüme ve firkalara ayrılma tehlikesi ile karşı karşıya kalırlar.

Fakat liderliğin icrai yönü ele alındığında klasik dinler müesses dinler oldukları için tam bir sulta- diktatörlük tehlikesi pek zuhur etmez. Fakat Alternatif İnanç Kültlerinde her türlü inanç veya ibadet; bazı gruplarda kendisine elçiliğin geldiği, bazı gruplarda ‘dünyadışı varlıkların ilişki kurduğu’, bazı gruplarda ise ‘İlahın ulûhiyetliğini verdiği zat’ etrafında şekillendiği için kontrol mekanizması kurulmamış ve denetimsiz bir bünye teşkil etmiş olur. Bu bünyede tek söz sahibi konumunda bulunan lidere hiçbir şekilde karşı gelinmez. Yaptıklarının hikmetinden sual olunmaz. Yanlış yapmaktan masumdurlar. Yapılan işi kavramamak işin yanlış olduğunu göstermez bilakis onu anlamayan müridin aklının kılığına verilir. Bunun tabii bir neticesi ise kaçınılmaz bir ‘lider tahakkümü’ olmuştur.

Liderlik ile ilgili bir değerlendirme olarak Weber'in sosyolojide kullandığı terminolojiden de faydalanırsak, Weber liderliği özetle;

'Karizmatik liderlik, rutin bir yönetim durumundan veya bir düzenden ziyade, düzen değişikliğine, hatta devrimlere gönderir; toplum veya örgütlerin normal işleyiş koşullarının dışında köklü bir değişiklik veya dönüşümleri sırasında söz konusu olur. Bu tür zamanlarda kitleler, iradelerini bir misyonla yüklediğine inandıkları şef veya lidere devretmeye meylederler; liderleriyle özdeşleşmeye ve yeni davranış tarzları benimsemeye giderler' şeklinde yorumlamıştır (Brayman,1992:23-30).

Bu değerlendirme aslında bizlerin, okumuş-eğitim görmüş kişilerin bazen çok garip ve hatta dışarıdan bir insan için saçma gelebilecek anlatımlara niçin inandıklarını ve bunları anlatan kişilere niçin kulak verdiklerini anlamamıza yardımcı olacağı kanaatini taşımaktayız.

Genel çerçeveye oturtmaya çalıştığımız bu tarif bir nevi karizmatik lider teriminin de tanımı olmaktadır. Buna ilave olarak ise müntesiplerin lider ile kişiliklerini bir ve beraber saymaları ve kader birliği yapmaları da ayıca önemlidir. Unutulmamalıdır ki bu aynı zamanda grubun bir çekirdek etrafında şekillenmesine ve güçlü bir merkezi yapının oluşmasına da sebep vermektedir.

Yine konumuzu örnek gruplar üzerinden açıklamak gerekirse mesela DKB bu konuda;

'Planetinizdeki Tek Kitabın, Tek Kanalı Mevlanamızdır. Zaman Aşamasına tabi bir programın tatbik edildiği Planetinizde BİLGİ KİTABI şu an Sizlerin bir Rehberi, Yarınların İrşadı, Gelecek Düzenlerin Temelidir'(Çorak,1996:505).

Yüce sistemlerden bahseden ve bunun sırlarının sadece kendisine açıldığını iddia eden Vedia Bülent, bu kurtuluş yolunun tek öğreticisi olduğunu da bizlere yukarıda geçen '**tek kitabın, tek kanalı**' ifadesi ile ilan ediyor. Yani bir başkası elinden bu kurtuluş reçetesini öğrenebilmemiz pek mümkün değildir. Kurtuluşu ellerinde bulunan lider anlayışı ister istemez o kurtarıcıyı tek otorite haline getirir ve onun dediklerinin haricinde adım atmak imkânsızlaşır.

Tek kitap, tek kurtuluş reçetesi, kurtarıcı ruh- enerji vurgusu bu akımda olduğu gibi diğer akımlarda da sıkça rastlanılan bir olgudur. Bu yaklaşım böyle akımların networküne giren arayış içinde ki kişiyi belirli angajmanlara sokarak, akım haricinde pozitif gelebilecek çağrışımlara kulağını tıkaması için yapılan vurgulamalardır. Bu vurgular bazen beyin yıkama halini alır ve liderin dedikleri yorumlanmadan, herhangi bir kritiğe tabii tutmadan kabullenilir. Çünkü eldeki metinler, ‘gelen bildirimler’ o liderin muhatap alınması, onun dediklerinin yapılmasını emreder.

Yine DKB’den bir örnek verecek olursak;

‘DÜNYA PLANETİNE DİREKT BİLDİRİMDİR

(Gücümden Güç verdiğim ve Gücüne Gücümü ekleyeceğim Güçlü insanıma hitabımdır)’ (Çorak,1996:656).

Dünyadışı güçler ya da bedensiz, görünmeyen varlıkların dili kullanılarak bir otorite kurulmaya çalışıldığı aşikâr olan bu metinde daha başka bildirimlerde geçen Kadir-i Mutlak benzeri ifadelerle sonsuz gücüne atıf yapılan şahıs, o sonsuz gücünden güç veriyor, ona direkt hitap ediyor. Böylelikle belirli bir otorite yani liderlik teşekkülü için gerekli kutsal argüman temin edilmiş oluyor. Bu sayede de dedikleri tartışılmaya açılmayan veya açılmayan bir kuvvet tezahür etmiş bulunuyor.

Bu sebeplerle denilenler olduğu gibi benimsenmeli, bilinç burada devre dışı kalmalıdır. Liderin dediklerine şüpheli bir yaklaşım sergilemek ise zaten mümkün değildir. Aşağıda gelen ifadeler bize bu konuda ki genel yaklaşımı net bir şekilde anlatmaktadır.

‘Karşınıza çıkan, Sizlere Olumsuz gibi görülen Hadiseler, Sizleri daha üst Boyutlara hazırlayıcı imtihanlardır. Bu Ortamlardan, ancak Hakikat Bilincinden yoksun olanlar sarsılmaktadır.

Bu yüzdendir ki, tüm Kutsal Öneriler Sizleri her şeyi olduğu gibi kabule davet etmiştir. Tanrının ve İlâhi Düzenin ne olduğunu bilmeyen Bilinçlerden bir şey beklenemez. Onların Okulları Zaman olacaktır.

Şüpheler ve Acabalar henüz Uyanamamış Bilinçlerden kaynaklanmaktadır’(Çorak,1996:660).

Burada özellikle *Kutsal Öneriler Sizleri her şeyi olduğu gibi kabule davet etmiştir* cümlesi dikkat edilmeye değerdir. Bu cümleye göre her şey olduğu gibi, liderin ağzından döküldüğü şekilde kabullenilmelidir. Bununla birlikte başınıza gelenlerde zaten bir kader çerçevesindedir ama bu kader, siz ne yaparsanız yapın, sebepleri sizlere bırakılmamış bir kader olarak tecelli edecektir, bu sebeple hadiseler karşısında teslimiyetçi olmaktan başka çıkar yol yoktur.

Fakat bazen kitaplarda nitekim çelişkilerden bahsetmek mümkündür. Bunlar aslında Vedia Bülent'e göre birer çelişki değil bir imtihan vesilesidir. Hem ayrıca bu, iddia edilenlerin, kendi elinden sadır olmadığına da bir ispatı konumundadır.

'Bilgi Kitabında Realite Bütünlüğünün Çalışma Nizamına paralel olarak devreye alınan Çelişkiler, hem Bilinç Kotlarının Bilinç Kapasitelerini ölçmek, hem de Mevlanamızın Mesajları kendi Düşünceleri doğrultusunda almadığının bir İspatı olarak devreye alınmıştır'(Çorak,1996:900).

Bu iddiaya göre; her ne kadar çelişki görünen yerler olsa da, bu kitap ve onu insanlığa ulaştıran kişi kendi iradesi ile iş yapmamaktadır. Bir üst akıla, yüce bilince bağlıdır ki itiraz edebilmek, kabullenmemek imkân dâhilinde değildir.

'Mevlanamız, Direkt Kozmo Bilincini kullanmaktadır. Kozmo Bilincinde Dünya Bilinci devrede değildir. Öz Bilinç devrededir. Bu neden ile Mesaj verilirken aynen Kitaba yazılmasının istenmesi, bu Görüşten kaynaklanmaktadır'(Çorak,1996:900).

Liderlik ve otorite hakkında yukarıda işaret ettiğimiz konular genel itibariyle bu tür akımların çoğunluğunda görülen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım neticesinde 'lider merkeziyetçi' bir yapı ortaya çıkar, bu yapı diğer şahıs ya da organlar tarafından kontrol edilmeye müsait bir yapı olmaktan çok uzaktır. Bu halkaya girebilmek yani yönetici vasfını kazanabilmek için müntesiplerin akıma bağlılığından en ufak bir şüphe duyulmayacak bir bağlılık sergilemeleri beklenir. Yukarıda da geçtiği üzere '*Şüpheler ve Acabalar henüz Uyanamamış Bilinçlerden kaynaklanmaktadır.*'

Sadakatinden şüphe duyulanlara üst makamların, kapıların açılması düşünülemez.

Bu akımlarda görülen bir başka alışılmadık durum da önceden tahmin edilemeyen problemlerin sıklıkla vuku bulmasıdır. Bu durumlar için ise her zaman yeni emir ve buyrukların el altında olduğunu belirtmemize gerek bile yoktur.

‘Sen gerçeği biliyorsun, sana güven verebilmek ve de gerektiğini hissettiğimiz zaman ilave (ek) bilgi verebilmemiz için seninle telepatik temasta olacağız’.(Rael,1998:67)

Bu büyük destek ve her zaman akımın yanında bulunulma fikri aynı zamanda akımın müntesiplerinin kontrolü içinde iyi bir fırsat sunmaktadır. Mesela ***‘Fundamentalist Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints’ (İsa Mesih'in Ahir Zaman Azizler Köktenci Kilisesi, FLDS)*** akımında liderliği ele geçiren ***Warren Jeffs*** bu fırsatı nasıl kullandığını günlüğünde dile getirmektedir. Jeffs 2004'te tutuklanması neticesinde ele geçirilen günlüklerinde ‘Tanrı’dan aldığı ‘vahiy’lerle gruptan kovulacak erkekleri ya da bronzlaşma merkezine gidişinin gerekçesini bizlere anlatmaktadır (<http://ngm.nationalgeographic.com/2010/02/polygamists/anderson-text/8>, 12-11-2010).

Ya da Rael’de el altında hazır tutulan ve yeni gelişmelere göre ortaya çıkmasına ***‘izin’*** verilen emirler bulunmaktadır.

‘Yeni Vahiyler

Bu bölüm Elohim’in Rael’den kendisine bildirilen ikinci vahiyden itibaren üç yıl boyunca saklı tutmasını istediği vahiylerden oluşmaktadır. Şimdi 1979 yılında olmamız itibariyle artık bunlar herkes tarafından bilinebilir’ (Rael,2005:275).

Tek lider vurgusu alınan vahiylerde – ya da yapılan telepatik iletişimin sonunda elde edilen kutsal kitaplarda sıklıkla tekrarlanır. Bu tekrarlar müntesiplere akımın dışında kurtuluş vesilesi olmadığı hususunda telkinler yapılır ve bu kurtuluşun ancak seçilmiş lider elinde –kudretinde olduğu hatırlatılır.

‘İnsanoğlunun geleceği kendi elinde ve gerçek de senin elindedir’(Rael,1998:67).

Tek lider etrafında oluşan grup yönetimi, sıklıkla karşılaşılan bir durum olmasına karşılık liderliğin bazen bir gruba – oligark’a mahsus kılındığı akımlarda mevcuttur. Bu duruma çok sık rastlanmasa da Heavens’ Gate, Hermetic Order of the Golden Dawn ya da Urantia akımları örnek olarak verilebilir. Bir nevi yönetim kurulu gibi bir durum söz

konusu olur fakat bu durum çok nadir görülür. Yönetim – liderlik bakımından belki ikinci derecede, ailevi yapılardan bahsetmek de mümkündür. Bu bazen kurucu liderin ölümü neticesinde geride kalan eşi ve çocukları, bazen de yakın arkadaş çevresinden olabilmektedir.

1.3.3. Seçilmişlik

Alternatif İnanç Kültlerinde üzerine vurgu yapılan bir başka husus da bu akıma üye olan kişinin seçilmiş bir fert, bu akımın bizzat kendisinin de seçilmiş bir ekip olduğu söylemidir.

Akımların kendisine meyleden veya yeni katılan üyelerine ilk başta vaat ettiği ‘*yeni*’lik söylemini gruba katılanlar üzerinde *bizler* ve *onlar* algısı oluşturma gayretine matuf kullandığını söyleyebiliriz. Bu söylemin hem akımın kendisine hem müntesiplere bakan yönleri bulunmaktadır.

Akımın kendisine yönelik olarak birbirine kuvvetli bağlarla bağlanmış bir bünyeye sahip olmak bu avantajların başta gelenidir ve de akım için en önemli dayanak noktasıdır. Bu dayanak vesilesi ile mevcudiyetini güvenli bir şekilde sürdürür.

Müntesibe bakan yönü ise kişi, kendisini huzurlu hissedeceği bir ortama kavuşmuş olur ve bulunduğu ortamda ruhen rahatlığa ulaşır. Zaten kendi hissiyatına göre de grubun içinde ortamı bozacak herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

Bu bağlanmışlık hissi ve de karşılıklı çıkar / fayda paydasında bir araya gelme psikolojisi ile hareket eden bir grubun teşekkülünde görülmüştür ki kırılma ve korumacı bir refleks meydana çıkar. Nihayetinde dış dünyadan kopuk, tamamen kapalı devre bir ortam oluşmuş olur.

Onlar ve *biz* vurgusu bu akımlarda bazen düşman söylemine dönüşen bir süreç takip eder. Bu süreçte ‘*dışarıda düşman*’ ve ‘*etrafımızda düşman*’ kavramları sıklıkla telaffuz edilir. Bütün bu literatürün seçilmişlik algısı üzerine bina edilen bir kültürle harmanlanması sonucunda müntesiplere kuşatılmışlık ve haklarına saldırarak bir dışarı ile her şeyden muhafaza eden bir içeri atmosferi hissiyatı verilir. Burada kendi adına

başarılı bir liderlik gösteren ‘ üstün yetenekli beklenen zat ’ın söylemleri akımı bazen felakete sürükleyen çıkmazlara iter.

Alternatif inanç kültlerinin bu yönünü birbirini takip eden basamaklı bir şema ekseninde örnekleyecek olursak, kademeli olarak aşağıda ki aşamalardan sırası ile geçtiklerini iddia edebiliriz.

- İlk olarak **Onlar-Biz** algısı’nın oluşmasını temin etmek.
- Bunun ardında **Muhafaza eden bir içyapı** vurgusunun kabul ettirilmesi.
- **Dışarıda düşman- etrafımızda düşman algısı** üzerine bina edilen bir atmosfer oluşturulması.
- Ve bütün bunların neticesinde Liderliğin veya sahiplenilen teolojinin yönlendirmesi sonucunda **ya rutin bir yapı olarak varlığını sürdürme** veya **felaketle son bulan bir akıbet**.

Şeklinde bir cereyan ediş şeması çıkarabiliriz.

Bu şemayı da akımlardan yola çıkarak izah etmek ve onların söylemleri ile değerlendirecek meseleyi vuzuha kavuşturmuş oluruz.

Buna göre ***biz-onlar algısı***;

Grubun organik bir bütünlük ve insicam sergilemesine yönelik vurgular özellikle bu akımların kuruluş aşamasında sıklıkla rastlanan bir söylemdir. Bu söylem sayesinde müntesiplerin algısında oluşturulmak istenen seçilmişlik hissine ilave olarak dünyada iki tür insanın mevcudiyeti, ***seçilmiş bizler*** ile ***kaybeden onlar*** ın mevcudiyeti dikkat çekmektedir.

‘Ve Bizim Özel olarak Ana Rahmine yerleştirdiğimiz, sonradan dikkat ile seçilmiş kişiler, BİLGİ KİTABI'NI açıklamaya ve yaymaya başlayacak. Sizlerin bunda şansı çok yüksek.Çünkü İlahi Dinleri Tek Kişi yaymaya çalıştı. Oysa şimdi Siz binlerce kişisiniz’ (Çorak,1996:444).

Bu söylemin sahibi olan Bülent Vedia'ya göre 'Bilgi Kitabını yayan sizler dikkat ile seçilmiş kişilersiniz, sıradan insanlardan farklısınız çünkü bir arada İlahi dinlerin dahi yapamadığını binlerce kişi olmanız sebebiyle yapabilecek olanlar sizlersiniz.'

Bu grup öyle olağan alışılmış bir usulle bir arada bulunmamaktadır hatta öyle bir bağlanmışlıkları vardır ki kişinin öz kardeşinden ileri bir seviyede birbirlerine bağlıdırlar.

'9 - (18) Bütünlükte her Birey, ANA karnındaki KARDEŞ' TEN öteye bir Bütünlüktür' (Çorak,1996:635).

Bu yapıda (bütünlükte) yer alanlar hiçbir zaman sıradan bir insan ile mukayese edilemezler, bu yapıya girenler kurtuluşu getirecek nesillerdir. ' İnsanları hidayete erdirecek olan kişiler olarak sizler özel olarak seçildiniz ' söylemi geliştirilerek müntesiplerini bu şekilde yönlendirme gayretindedirler.

'33 - Bu Son Çağ'da her mevzu kolaylık ile Başarabilecek Bilinçler olarak Özel Seçildiniz.

35 - İnsanlığın Kurtuluşu Siz İnsan kardeşlerimizin elindedir' (Çorak,1996:775).

Fakat kurtarıcı insan olabilmek bu akımların iddiasına göre üstün bir haldir ve kolay elde edilen bir paye de değildir. Yine bu akımların belirttiğine göre bu payenin hakkını veren kişiler hep korunaklı bir ortamda tutulacaklardır.

'Çünkü Görevli olmak hiç de kolay bir mevzu değildir. Güvenceli bir Ortamdan korunuyorsunuz' (Çorak,1996:656).

Muhafaza eden bir içyapı algısı ise biz-onlar söylemini kuvvetlendiren bir unsurdur. Bu korunaklı bünye algısı kişiyi bulunduğu ortamdan ayrılmamasını telkin eden bir mekanizma oluşturur. Bu mekanizmadan gönüllü ve ya mecburi kopuşlar kolay olmamaktadır. Akımlara girilirken gösterilen tolerans akımdan ayrılıştta gösterilmemektedir. Hem kullanılan dil hem de fiziki ortam bunu engelleyecek araçlarla donatılmıştır.

‘Ancak bütün Sistemden Güvenceli Kişilerin seçimleri ile alakalı olan bu Seçim Programında Sizler daima büyük bir Korunma ve Denetim altındasınız’ (Çorak,1996:894).

Korunaklı yapıda kişilerin akıntıyla hareket etmeleri gaye edilir. Bu sebeple hem aşağıda bulunan Bilgi Kitabından yapılan alıntı hem de Rael’de (Palmer,2004:158-159) ve diğer örneklerde de görüleceği üzere bu yapıyı eleştiri ve bireysel davranış tasvip edilen bir hareket tarzı değildir. ‘**Çünkü Bu Ortamlarda, Dünyevi Bilinç çerçevesinde, Bireysel Görüşlerin yeri yoktur.** Vedia Bülent’e göre (Çorak,1996:658).

Dışarıda düşman- etrafımızda düşman algısı

Dışarıda düşman olgusu var etmek ve kuşatılmışlık hissi ile bu akımlar bazen felaketlere kapı aralamışlardır. Söylemlerini içe kapanıklılık üzerine geliştiren akımlarda belli tehlikeli gelişmelerden bahsedilebilir. Bu kapanıklılık hali; çevreden *izole* etme, *zihin kontrolü* ve *fizik hareket kontrolü* şeklinde sıralanabilir. Bu grup hissiyatını en iyi tahlil edebileceğimiz akımlardan biri de Peoples’ Temple hareketidir.

Nitekim Peoples’ Temple akımında hareketin lideri olan Jones, grubu çevreden gelecek tehlikeler konusunda aşırı güdülemeye yönelik baskıya varan vaazlarda bulunmuştur. Akabinde de bütün grubu ilk neş’et ettikleri mahalden tehlike söylemi ile uzaklaştırmıştır. Daha sonra Jonestown adını verdikleri bir köy kuracakları Guyana’da dış dünyadan tamamen izole bir hayat sürmeye başlamışlardır. Nihayetinde de ‘köylerini ele geçirecek etraftaki düşmanlar’, özellikle de ‘düşman devlet tema’sını günlük 6-7 saat süren ve köyün içinde hoparlörlerle her taraftan duyulan, kendisi tarafından verilen vaazlarda tekrarlamıştır. İzole bir ortamda tekrarlanan bir söylemle kendisine inanan kitleyi Jones, ölüm – intihar benzeri argümanlarla kontrolü haricinde hareket etmelerine izin vermiyordu. İzole hayat ve zihin kontrolünün akabinde artık fiziki müdahaleler söz konusu olmaya başlamış ve grubun sadakatini ölçmek için bir gece yarısı köy içinde ki sirenleri çalarak grubu kuşatıldıklarını ve artık ele geçirilmektense ölmelerinin daha iyi olacağına ikna ederek siyanür bulunduğunu söylenen kaptan herkesin içmesini isteyerek bağlılıklarını denemiştir. Bu deneme aslında sadece sınamak için yapılmıştı ve sadakatlerini göstermeleri istenilmişti.

Bu ilk denemedir fakat ikincisi gerçeğe dönen bir denemedir. İkincisinde ise yine aynı söylem ve yine aynı istek söz konusudur öyle ki netice olarak 276 sı çocuk toplam 918 kişi intihar ederek ölmüştür (Chryssides 2001 a:34-43).

Bu verdiğimiz örnek; grubu iyi bir liderlik sergileyemeyen veya teolojisini burada olduğu gibi ölüm-intihar ikilemine benzer tehlike söyleminden kurtaramayan akımların ulaşabileceği felaketin sınırlarını gösterme adına yararlıdır.

1.3.4. Tek Dünya Ve Tek Din

Tek Dünya kurma ve bu kurulan yeni dünyada hükümler olacak tek inancın kendi inancı olması kaidesi neredeyse bütün dinlerde rastlanılan bir hedeftir. Her inanç sistemi, tek var olması gereken inanç olarak kendisinin var olması gerektiğini iddia eder. Diğerlerinin de batıllıkları üzerinde durur. Bu yaklaşım Alternatif İnanç Akımları için de geçerlidir. Bu akımlara göre; daha önceden, insanların inandıkları kaideler ve kutsallar aslı itibarıyla yanlış yorumlanan bazı kutsallardır veya zamanı geçtiği için de yenisi ikame edildiği için mülga dinlerdir.

Alternatif İnanç Kültürlerinde bu inanç anlayışı o akımın içinden geldiği kutsalın kökenine göre değişen bir söylem geliştirmiştir. Eğer akım Hristiyan bir kökenden geliyorsa Kitab-ı Mukaddes ayetlerinden mülhem yorumlar görmek mümkündür. Eğer pagan bir kültürden besleniyorsa bu seferde akım söylemlerini bu çerçevede yapmaktadır.

Mesela Adventists olarak adlandırılan grup Hristiyan bir inanç mekanizmasına sahiptirler. Köken itibarıyla Hristiyanlardır fakat onlara göre 'geçmişte Hristiyanlığın düzgün bir yorumu yapılamamış ve bazı Hristiyan umdeleri yanlış anlaşılmıştır'. Bu yanlış anlaşılmanın başında da İsa'nın yeryüzüne ikinci gelişinde tahtını kuracağı yer olarak seçtiği Zion'un bulunduğu muhite yönelik olan inaniştir.

Bazı akımlar burada olduğu gibi kutsal kitabın bir kısmının yanlış anlaşıldığını iddia etmelerine rağmen, Rael gibi bazı akımlarda ise bütün bir kitabın yanlış anlaşıldığı dile getirmektedirler.

Böyle akımların en büyük iddiası genel itibariyle eldeki İncil veya Kuran gibi kutsal metinlerin kendilerine verilen şahıslar / peygamberler tarafından aslında metni, aynen şu an bu akım liderlerinin anladığı gibi anlamış olmasıdır. Fakat o günün insanının yani peygamber makamında bulunan şahsın muhataplarının bunu anlamaktan, o metinlerin tefsirini kavramaktan uzak bir bilince sahip olması sebebiyle o gün tam olarak bu tebliğ yapılmamıştır. Bu sebeple ancak günü geldiğinde bu bilince eren topluluklar olduğunda bu kutsallar yeniden yorumlanacak ve eğer gerekirse de bu metinler iptal edilerek yenisi bildirilecektir.

Bu iddialarına ilaveten yine bazı akımlara göre dünyadışı atalardan alınan vahiy, trans halinde ki bildirimler, bedensiz varlıklarla telepati yoluyla kendilerine verilen emirlere göre yeni bir ortam hazırlanması yeni bir merkez inşası veya bütün insanlığa kurtuluş reçetesi vermek için uygun bir vasat oluşturulması gibi sebeplerle yeni bir çağa çağrı yapılmaktadır. Bu yeniçağın yöneticilerinin ise bu emir –vahiy- ilham aldıkları varlıklar olacağı inancı vardır. Konumuzu örnek akımlardan yola çıkarak açıklamak gerekirse ilk önce DKB'yi ele alabiliriz.

Buna örnek olarak Vedia Bülent'in şu söylemi önemlidir.

'Yüce Bilinçler, ileri yıllarda Güçlü Dünya Devletini kurmak için, direkt devreye Gireceklerdir. Ancak şu an Son Boyut Aşamasında, İlahi yoldan Işık almış tüm dostlar, direkt RABBİN Aurasında (BETA NOVA)'da Bedenlenmek üzere devrededir' (Çorak,1996:734).

Bir başka örnek olarak da Rael'i ele alacak olursak 'tek din oluşu' görüşlerini özlü bir şekilde bir araya topladığı Zeki Tasarım - Dizaynörlerden Mesaj adlı kitabında kendisi şöyle dile getirmektedir.

'Sen hesap gününden önce ki son peygambersin

Sen bütün dinlerin dini olan dinin açıklayıcı- çobanların çobanı olan peygambersin.

Sen bizim temsilcilerimiz olan geçmiş peygamberlerin gelişini haber verdiği peygambersin' (Rael,2005:175).

Rael bu anlatıma göre daha önce ki peygamberlerin de haber verdiği beklenen peygamberdir. Yeni tefsir edilmiş haliyle bu yeni din, bütün diğer dinlere müfessirlik yapmaktadır. Hristiyan kültüründe çokça kullanılan kuzu- çoban söylemine gönderme de yaparak bütün peygamberlere dahi peygamberlik yapabilecek kişinin Rael olduğunu belirtilmektedir.

‘ Bir elçiliğin tarafsızlığı, serbest hava sahası ve resmi bir davet olmadan, habersizce ve istemediğimiz bir ziyaretleri, dünya çapında politik, ekonomik ve sosyal yankılar doğuracak, felaketle sonuçlanabilecektir. Ayrıca önce başka herhangi bir kuruluş ile ilişkiye geçerek, Raelyen Felsefesinden başka herhangi bir devleti, dini veya ideolojiyi destekler görünmeyi istememekteler. Bize sevgi ve saygılarından, sadece elçiliklerini inşa ettiğimizde gelecekler’.(<http://tr.rael.org/faq>,12-10-2010)

Yukarıda özetlediğimiz görüşün ana fikri her ne kadar Elohim için yapılması gerekenler olsa da bu yapılanların ana gayesi olarak da dünyanın tek merkezden kontrolünü hedeflediğini anlayabiliriz.

Burada dikkate değer bir retoriği olan farklı bir grubu ele alacağız. Bu grubun inanışında yeryüzü hâkimiyeti ve de öbür âlemden ‘Tanrı’ adına yapılmış en makbul iş olarak çok çocuk sahibi olmaktır. Çok çocuk sahibi olmayı teşvik eden FLDS yani Fundamentalist Church of Jesus Christ of Latter Day Saints akımında dünya hâkimiyetini elde bulundurmaya ilahi bir buyruktur. Bu ilahi emrin yerine getirilmesi için de poligami – çokeşliliğin yasak olduğu Amerika’da çokeşliliğe cevaz vermişlerdir. İlahi emirlerin politik kurullarla değiştirilemeyeceğini benimseyen bu grup hal-i hazırda çokeşliliği kurumsallaştırmış ve buna yönelik kurullar getirmiştir. Bu kurum ve kurulların tek gayesi dünyada tek din olarak söz sahibi olabilmek ve bu surette dünyaya hâkim olabilmektir.

Adventisler olarak bilinen, Seventh-day Adventist’ler kendilerini Hristiyan Kutsal Metinlerine bağlı olarak tanımlarlar. Bu bağlılıklarını şu şekilde dile getirirler: ‘Tanrı’nın sizin için en büyük kararı onun karakterini net bir şekilde göreceğiniz bir resim sunmasıdır.Eğer onun karakterini net bir şekilde görebilirsanız onun karşı konulmaz sevgisine de ulaşmış olursunuz.’

Adventisler ise tek dünya söylemini ise şöyle dile getirmektedirler.

‘İnanlılar topluluğu her ulus, ırk, dil ve halktan çağrılan birçok üyesi olan tek bir bedendir.

Yani tüm dünya bu inananlar topluluğunu oluşturmaya adaydır. Oluşturulan bu yapı tek bir beden, bünyedir.

‘Milenyum Mesih’in birinci ve ikinci dirilişi arasında gökyüzünde kutsalları ile birlikte bin yıllık egemenliğidir. Bu zaman boyunca kötü ölümler yargılanacaklardır. Üzerindeki canlı insan kalmayan fakat Şeytan ve melekleri tarafından işgal edilen yeryüzü tamamen ıssız kalacaktır. Bu sürenin sonunda Mesih kutsalları ve kutsal şehir ile birlikte gökyüzünden yeryüzüne inecektir. Doğru olmayan ölümler o zaman dirilecekler, Şeytan ve melekleri ile şehri çevreleyeceklerdir. Fakat Tanrı’dan gelen ateş onları yutacak ve yeryüzü arınacaktır. Böylece evren günahattan ve günahkârlardan arınmış olacaktır.

Doğruların yaşadığı yeni dünyada Tanrı, kurtarılanlar için sonsuz bir ev ve sonsuz yaşam, sevgi, neşe, ve O’nun huzurunda öğrenmek için mükemmel bir çevre sağlayacaktır. Çünkü burada Tanrı kendisi halkı ile birlikte yaşayacaktır. Acı ve ölüm artık bitmiş olacaktır. Büyük mücadele sona erecek ve artık günah da olmayacaktır. Canlı ya da cansız her şey Tanrı’nın sevgi olduğunu bildirecektir ve Tanrı sonsuza dek hüküm sürecektir (

<http://www.adventistler.com/0337cf99c50efe302/0337cf99c70f8d809/index.php>, 23-11-2010).

Bu tür bir yaklaşım aslı itibari ile apokaliptik kıyametçi bir tek dünyadan bahseden bir yaklaşımdır, buna rağmen bizim için; ikinci bir hükümlerliliğin kurulacağı ve inananlar topluluğunun burada yaşayacağı anlayışına yaptığı vurgu dikkate değerdir.

Bunların dışında bazı akımlarda dünya vatandaşlığı manasını ifade edecek benzer söylemler mevcuttur. Yine bazı akımlar resmi otoritenin engellemesi bulunmayan vasatlarda insanların yaptıkları bu tebliği kabul edeceklerini fakat devletlerin kendi otoritelerinin yıkılacağı korkusu ile bu tür tek dünya benzeri söylemleri yasakladıkları iddiasında bulunmuşlardır.

1.3.5. Cinsellik

Bu konu Alternatif İnanç Kültlerinin en çok tenkit aldığı konuların başında gelir. Bu tenkitlerin birçoğu da haklı eleştirilerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Alternatif İnanç Kültlerinin cinselliğe bakış açısını ele almadan önce klasik mana din cinselliği nasıl değerlendiriyor ve diğer dinlerin yaklaşımı nedir bunu ele alacağız. Daha sonra özellikle cinsellik konusunda tenkit edilen akımlara ve tenkit noktalarına bakacağız.

Din açısından cinselliğe üç yaklaşım tarzı mevcuttur. Bunlardan birincisi neslin çoğalmasını öven ve bir kurallar manzumesi içinde cinselliğin, topluma fayda vereceği düşüncesi ile pozitif olarak yaklaşan, hemen hemen bütün semavi dinlerde de görülen anlayıştır. İkinci olarak da biraz daha negatif bakış açısı ile cinselliğe metot bazında yaklaşan ve oto-kontrole önem veren anlayış ki daha çok Asya toplumlarında görülmektedir. Üçüncü yaklaşım ise cinselliği bireyin ruhi gelişimi için bir vesile olarak kabul eden ve bu yönde cinsel ritüelleri bulunan Tantra Budhizmi ve Hinduizm gibi dinlerde görülen yaklaşım. Bunun yanında şurası apaçık bir gerçektir ki: Bütün dinler evlilik müessesesi altında ki bir cinselliğe razı gelirken, evlilik dışı cinsellik her zaman sorgulanmış, yadırganmış ve de reddedilmiştir (Gene,2009:561).

Bu manada klasik dinlerin evlilik, cinsellik, doğum kontrolü, kürtaj gibi konularda çok uç noktada da olmasa makul sayılabilecek kabulleri bulunmaktadır ve bu müesseselere prensip ve hükümler çerçevesinde işleyiş kazandırılmıştır. Bu müesseseler genel manada iki cinsin arasında ki bağı hüküm altına almışlardır fakat biz burada konumuz gereği Alternatif Dini Akımların içinde ki cinsellik konusunu daha çok kadın açısından ve de cinsel istismar noktasından inceleyeceğiz. Bunun yanı sıra yeri geldiğinde çocukların konumu da konumuza dâhil edeceğiz.

Öncelikle cinselliğin bu akımlarda yer almasının sebeplerine baktığımızda cinselliği bir meditasyon aracı gören doğu kökenli akımların etkili olduğunu söyleyebiliriz. Alternatif Dini Akımlar, özellikle Tantra ve Tao geleneğinden neş'et eden Cinsel Refleksoloji gibi cinsel enerjiyi kontrol etme düşüncesi ekseninde bir felsefe geliştirmişlerdir.

Bu akımlara göre insanda asıl olan bedeni kuvvelerini kontrol edebilme ve istem dışı enerji kullanmanın önüne geçmektir. İnsanı bir enerji döngüsü içinde tasavvur eden bu

anlayış kişiye sosyal hayatında mutlu olabilmesi için kendi bedeninde var olan ama kullanmasını bilmediği enerjileri uyandırarak, kontrollü bir şekilde kullanmayı öğretmeyi hedeflemektedir. Hayatta amaçlanan sürdürülebilir bir zevk vasatının var edilmesidir. Bu sayede hem ruhen hem de bedenen sağlıklı, enerjisini boş yere kullanmayan fertlerin yer aldığı toplum oluşturabilmektir.²

Bu anlayıştan mülhem olarak Batı'da ortaya çıkan farklı akımlarda meditasyon uygulama ve insanı stresten uzaklaştırma, sınırları gevşetme ve rahatlama yolu ile ibadet adı altında bazı ilkeler yerleşmiştir. Bazen bu vesile ile akıma yeni müntesipler kazanma, bazen liderin ve yönetici kadronun zevkleri, bazen de müntesiplerin akımdan kopuşlarının önüne geçebilme adına cinsellik yer almıştır. Cinselliğe vurgu yapan akımların hemen hemen hepsinin lider kadrosunun yetişkin erkeklerden oluştuğunu, lideri kadın olan az sayıda ki akımda cinselliğe vurgu yapılmaktan özellikle kaçınıldığını da belirtmemiz gerekmektedir.

Cinselliği bir metot olarak benimseyen ve felsefi alt yapısı cinsellik olan akımların haricinde bu noktada eleştirilen akımların başında yukarıda başka vesilelerle de ele aldığımız Rael'in yanında Branch Davidian'ı, Fundamentalist Church of Jesus Christ of Latter Day Saints akımı benzeri özellikleri bulunan akımlara bakacağız. Bunlara ilaveten kurucusu bayanlardan oluşan Vedia Bülent olan Mevlana Dünya Kardeşlik Birliği ile kurucusu Helena Petrovna Blavatsky olan Teosofi ve Teosofik Cemiyeti'ni de incelememizde fayda olacağı kanaatindeyim.

Yine ilk olarak ülkemizden neş'et etmesi bakımından öncelikle DKB'nin bu konuyu ele alışına bakalım.

DKB'nın Vedia Bülent Hanım tarafından kurulan bir akım olduğu malum. Kurucusu bir bayan olması sebebiyle cinsellik, akımın ana kitabı olan Bilgi Kitabının bütününde neredeyse hiç ele alınmamış, sadece birkaç yerde değinilmiştir. Bu temas edilen yerlerde ise teşvik mahiyetinde dahi anlaşılamayacak, diğer akımlara kıyasla 'mahcup'

---

² Seks konusunu felsefi bir tabanda ele alan akımlardan bazıları ile ilgili ileri okumalar için;

Kundalini Tantra, Saraswati, Swami Satyananda, 2004, Okyanus Yay. İstanbul.

Cinsel Refleksoloji- Taocu Aşk Noktaları, Mantak Chia, 2005, Dharma Yay. İstanbul.

olarak ifade edilebilecek birkaç kelimeden başka bir vurgudan kaçınılmıştır. Diğer akımlarda görüldüğüne benzer bir 'teşvik' ya da 'lidere tolerans' algısı oluşturacak hiçbir söyleme rastlanmaz.

Cinsellik Bilgi Kitabında aşağıda geçtiği gibi bir enerji konseptinde ele alınmış ve bir rahatlama vasıtası olarak tarif edilmiştir.

' DÜNYALI KARDEŞLERİMİZE BİLDİRİ

Dostlarımız,

Evlatlarınız Size hediye edilen birer Tanrı Yadigârıdır. Dünyaya gönderilen her Bebek, tercih edilen güzel bir Enerjidir. Onun her şeyi, Ruh Vibrasyonları burada ölçülerek ondan sonra, Sizinle teması sağlanır.

Bebeğin Enerjisi, Anne ve Babanın Enerjilerini etkileyerek, onları cinsel ortama hazırlar. Bebek, Anne karnına düşmeden önce, Anne Şuuru ile temasa geçer. Burada her iki Ruh Frekansının uyumu çok önemlidir. Anne o Bebeği isterse, ancak o zaman Bebek Dünyaya gelebilir. Bu işlem Annenin Sevgisi ile olur. Baba sadece bir çekirdek eker. Döllenme anındaki Sevgi Vibrasyonu, Bebeğin Dünyaya gelişinde çok mühim rol oynar.

Tekâmül Ortamına girememiş binlerce Enerji tekrar Dünyaya dönmek için birçok Kadın ve Erkek Vibrasyonlarını zorlamaktadır. Bu Enerjiler Sizin ile sık sık temasa geçerler. Ancak Doğma şansı ellerinde olmadığı için tekrar eski Ortamlarına dönerler'(Çorak,1996:60).

Bilgi Kitabının bir başka bölümünde ise diğer akımlarda da karşımıza çıkan 'rahatlama vesilesi anlayışına benzer bir ifade ile seks konusu ele alınır. Diğer akımlarda görüldüğü gibi seks DKB'de de bir meditasyon aracı olarak kabul edilmiştir.

' Meditasyon Sizlere bu yolda hizmet vermektedir. Bilince varamamışlarda bu Enerji, birikiminin çokluğu nispetinde tehlikeli olmaktadır. Birçok Ruhi Bunalımların sebebi budur. Bunun tedavisi üç yoldan tatmin prensibine dayanır.

1 - Toprak hattı yapmak (aptes almak), yıkanmak.

2 – Seks yolu ile rahatlamak.

3 - Kozmik Şuurun Bilincine varma (Bu Bilince varanlar tüm sorunlarını halletmiş sayılır ' (Çorak,1996:110).

Yukarıda geçen metinlerde her ne kadar seks-cinsellik pozitif anlaşılabilir yönleri ile takdim edilse bile aslında Vedia Bülent'e göre kontrol edilmesi gereken baskı altında tutulması gereken bir güçtür. Hatta kişi zevk âlemine dalıp İlahi âleme uzanamamışsa o kişinin aşağılık bir statüsü vardır ve bu durumundan kurtulması da mümkün değildir.

'Dostlarımız,

Bir şeyi ne kadar ister iseniz, o şeye Sizi çeken bir Güç vardır. Çünkü Güçlü Tutkular Dünyasal değil, Evrenseldir. O, Ferdi İradenin dışında kalan bir Güçtür. Bu Çekilisin sebebi Cinsi - Ahlaki değil, Ruhidir.

İki İnsanın Birleşmesinde İlk Kıvılcım Ruhtan Ruha atlayan bir şimşektir(Tıpkı Bulutlarda olduğu gibi). Ruhi Frekansların Akımı çok Güçlüdür. O Sizin Bedeninizde kaldığı müddetçe bir Sarhoştan, bir Mecnundan farkınız olmaz.

Kimi Ahlaki Zevklere - kimi İlahi Zevklere dalar. Ahlaki Zevklere itilenlerin şayet Evrim Frekansları alçak ise, Seks Ortamından hiçbir zaman ayrılamayacaklardır'(Çorak,1996:768).

Buna göre; aslında kişinin bu tür kendini bağlayan, kendisine ayak bağı olan işlerle uğraşmaması da gerekmektedir. Kişinin asıl vazifesi şehvetle uğraşmaktan uzaklaşıp içinde bulunduğu yolculuğun idrakine varmasıdır.

'Asrınız bir Orta çağ ve Şehvet Asrı değildir. Uyanış - Aydınlanmış ve Yürüyüş Asrıdır. Artık İnsanlık nereden geldiğinin, nereye gittiğinin ve daha nerelere gideceğinin İdrakine vararak, Hakiki Görevini yüklenmelidir'(Çorak,1996:767).

Teosofi ve Teosofik Cemiyetin kurucu Helena Petrovna Blavatsky'e gelince 1877 ile 1892 arasında yayınlanmış olan Keşfedilmemiş İsis, Hindistan'ın Mağara ve Ormanlarından, Gizli Doktrin, Sessizliğin Sesi, Teosofi Yolu, Kâbus Masalları gibi kitaplarında bu konuya hiç değinmemiş olması, onun ömür boyu bakireliği seçmiş kişiliğinden kaynaklanması da mümkündür. Hatta ölümü akabinde yayımlanan Teosofik

Sözlük adlı eserinde cinselliğin bu tür akımlarda yer almasına kaynaklık eden Tantra'yı kara büyü'nün ve cadılığın en kötü formu şeklinde açıklamakla, seks konusuna olan bakışını da bize aktarmaktadır (Blavatsky,1930: 'Tantra').

Bu iki akımdan sonra cinselliği akım içinde etkin biçimde 'kullanan' ve kurucusu erkek olan diğer akımlara bakacağız.

Yukarıda da zikrettiğimiz üzere cinsellik bu akımlarda;

a) Akımların bir ibadeti

b) Akıma yeni üye bulabilme

c) Lider kadronun zevk'ini maskeleyerek adına kullanıldığını belirtmiştik.

Cinselliği bir *ibadet* gibi algılayanların başında, kuruluşunda Tanrı'nın Çocukları (Children of God- CoG) olarak bilinen daha sonra The Family International adını alan *Aile Akımı* gelmektedir. Bu akıma göre grup üyesi kadınların gruba üye bulmaları adına kadınlıklarını kullanmaları ilahi bir '*emir*' dir. Çünkü İncil'de 'İsa onlara, «Ardımdan gelin, sizleri insan tutan balıkçılar yapacağım» dedi.' Bu sözün yorumuna binaen geliştirilen ve uygulanan bir yöntemdir. Grup üyesi kadınlar da Flirty Fishing (FF-ing) adını verdikleri bir yöntemle aynı İsa'nın havarilerinin insan avlaması gibi insan avlıyorlardı. Havariler bu av işini nasıl din adına yapıyorlarsa o kadınlarda CoG'un ortaya koyduğu ilahi prensipler adına yapıyorlardı. Akımın lideri Moses David'in karısı Maria, anlattığına göre, bu usulle erkek adayları 'avlama' işini bizzat kendisi de yapıyordu. Bu uygulama akım tarafından 1974 ile 1976 arasında yoğun bir şekilde tatbik edilmiş 1978 de yavaşlamıştır. Fakat 'avlama' işi bu sefer isim ve yöntem değiştirilerek başka bir şekle bürünmüştür. Artık grup adına 'escort kızlar' (ES-ing) uygulaması başlamış, yani ücret karşılığı erkeklerle birlikte olma anlayışı geliştirilmiştir. Bu işe gönüllü olanlar elde ettikleri gelirleri de akım adına kullanılıyorlar ve bu yöntem ile grubun mali yönden destekledikleri inancına sahiplerdi. Ancak 1987'de grup adına David AIDS tehlikesi sebebiyle seks politikasını gözden geçirme ihtiyacı hissetmiştir. Bu tarihten itibaren seks meselesi bazı kurallara bağlanmıştır. Buna göre, ilişkide bulunacaklar ancak karşı cinsten ve de sadece üyelere olmak zorundadır, bu üyelerin de en az altı ay kadar grup içinde bulunmaları

şartı aranır olmuştur. Bunun yanında grup harici yani üye olmayanlarla da ilişki yasaklanmıştır. Grup, 'avlama' işini her hal-ü karda seks yapmak için bir fırsat ve hedefte ki adayın gönlünü çelme adına yapmadıklarını iddia etmişlerdir. Onlara göre 'ancak adayın gruba uygun hale gelmesi ve ruhi ilhamlara açık olabilmesi adına' adayların rahatlaması ve gereksiz şekilde zihinlerinin meşgul edilmemesi lazımdır. Bu sebeple de adayı rahatlatmak ve de manevi başarıya ulaştığı hissine ulaştırmak için böyle bir yola başvurulmuştur (Chryssides,2001b:135).

Cinselliği gruba **üye kazandırma** adına kullanan ve bir cazibe unsuru olarak bu yola başvuranların başında ise Rael akımını söyleyebiliriz. Her ne kadar seksi ve cinselliği savunma adına öne sürdükleri argümanlar Tanrı'nın Çocukları akımı ile hemen hemen aynı olsa da bu akımda cinsellik özellikle yeni müntesip bulma amaçlı olarak kullanılmıştır. Rael akımı cinselliğe geniş bir '**tolerans**' tanımaktadır. Aynı zamanda homoseksüelliği de bir cinsel tercih olarak görmektedir. Buna rağmen Rael evliliğe – nikâha karşıdır. Kürtaji destekler, kadının anne olarak; evlilik dışı çocuk sahibi olmasına, serbest bir şekilde, sınırsız-kuralsız seks yapmasına sıcak bakar (Rael,1986:236-237). Nikâhsız ilişkilerde de uzun süreli olanların tercih edilmemesini salık verir (Rael,1986:239). Sekse ve kadına bakış açısı bu minvalde olan Rael'e göre La Méditation Sensuelle adını verdiği, trans programı öncesi rahatlatma seanslarında, kadın üyelere büyük vazifeler düşmektedir. Bu seanslar elle temas yolu ile rahatlamayı hedeflediğini iddia eden bir uygulamadır. Bu toplantılarda erkeklerden çok kadınlar aktiftirler. Kadınlar tahrikkar giyim kuşamlıdırlar ve erkek arkadaşlarını seçmek üzere aralarda dolaşırlar. İstediklerine kur yapma konusunda ve gönlünü çelmede bir sınır yoktur. Bununla amaçlananın anlaşıldığı kadarı ile cinsel özgürlüğü ön plana çıkararak akımın diğer insanların yanında bizzat kendi müntesipleri için dahi cazibe odağı olmasını sürdürebilmesidir (Palmer,1995:105-116). Bu seanslarda küçük çocukların bulunmasına da göz yumulmaktadır. Küçük çocukların yetişkinlerin arasında bu vesile ile dolaşmalarında bir beis görmeyen Raelyenlere göre çocuklar açısından herhangi bir sıkıntının oluşmasına da müsaade edilmeyeceği iddia edilmektedir (<http://tr.rael.org/faq> Pedofili (çocukların cinsel istismarı) konusunda Raelyen görüşü nedir? 11-11-2010).

Son olarak da **lider kadronun zevk tatmini** için akımlarda cinselliğin ön plana çıkartıldığı suçlamasına maruz kalan akımların olduğunu görüyoruz. Bu konu ile ilgili

Mormon ve The Family akımının liderlerinin uygulamalarına dikkat çekmekte fayda vardır.

İlk olarak Mormon akımında ki vakayı incelemek istiyoruz. Seks konusunun lider kadro tarafından bir suiistimal mevzu yapılması noktasında olayın arka planında akımın geçmişin olduğunu fark edebiliriz. Akım, ilk olarak neş'et ettiği tarihlerde çokeşliliği savunması ve bizzat bu görüşü tatbik etmesi sebebiyle New York'ta çeşitli baskılara maruz kalmıştır. Bu sebeple grup ilk doğduğu yer olan New York'tan Kirtland'a oradan da Nauvoo'ya göç ederek üzerlerinde ki baskılardan kurtulma yolunu aramıştır. Fakat başta grubun kurucusu ve lideri olan Joseph Smith de dâhil olmak üzere grup içinde poligami yaygın bir uygulama idi. Grubun bu uygulamadan kolaylıkla vazgeçmesi gibi bir durum da söz konusu değildi. Öyle ki Joseph Smith 1844 de hapisane'de öldürüldüğü vakit arkasında sayıları 27 ile 84 arasında olduğu tahmin edilen eş bırakmıştı (Köse,2006:100).

Joseph Smith'in öldürülmesinin ardından grup içinde liderlik çekişmesi yaşanmış ve akabinde bu konumu ele geçiren Brigham Young olmuştur. Bu kişinin ise sadece 4 yıl içinde yaklaşık 17 evliliği olduğu tahmin edilmektedir. Takip eden 6 yıl içinde de buna 9 evlilik daha katmış ve rakam toplamda 10 yıl içinde 26 ya ulaşmıştır (Melton,1986:30,ve

<http://web.archive.org/web/20060829165608/www.americanreligion.org/cultwtch/mormon.html> 19-12-2010).

1862 yılına gelindiğinde ise Amerikan Federal Evlilik Yasası çokeşli evliliği yasaklamıştı. Her ne kadar bunu kamuya ait bir icbari hal olması gerektiğine kani olsalar da grup da bu yasaya uyacağını deklare etmişti. Bunun yanında hem *ilahi emir*'den taviz vermeme adına hem de daha rahat bir ortam olacağı düşüncesi ile bazı grup üyeleri Meksika'ya göçetmiştir. Kalanların arasında her ne kadar grup içinde çokeşli evliliğe devam edenler olsa da alınan sert önlemler sebebiyle poligami baskı altına alınmış ve toplumu ciddi mana da huzursuz edecek bir boyuta ulaşmamıştır.

Bu durum 1930'larda tekrar 'yeni vahiy'lerle canlanana kadar devam etmiş az da olsa el altından bu uygulama süregelmiştir. Bu tarihte grubun başında bulunan Lorin C. Woolley'e göre, 1886'nın Eylül 27'sinde John Taylor'un bir görüş ile akımın lideri

olan Joseph Smith'ten bir vahiy aldıklarını ve o toplantı da olanların bu konuşulanları günü gelinceye kadar gizli tutacaklarına dair söz vermelerini istemiştir. Bu iddiaya göre poligami sebebiyle akımın üzerinde ciddi baskıların olduğu bu yıllarda bu uygulamadan vazgeçilecekti ama günü geldiğinde de tekrar çökeşliliğe dönüş yapılacaktı.' Çocuğun doğmadığı yıl olmayacak' şeklinde formüle edilen bir '*prensip*' üzerine söz verilmiş oluyorlardır. Bu iddia ile akım içinde çökeşlilik tekrar revaç bulmuştur. Bu dönemde gruba liderlik yapan Lorin C. Woolley'in ilk üçü kuzenleri olmak üzere en az 4 eşinin olduğu bilinmektedir (Wikipedia, ' Lorin C.Woolley ', 04-05-2011).

Değişik zamanlarda iktidarı elinde bulunduran lider kadronun kendi istek ve arzularına uygun 'ilham' ve 'vahiy' almakta zorlanmadığı akımda kişisel tatmin probleminin boyutları ve kadının bir obje durumuna düşmesini gayet net gözlemleyebiliyoruz.

Bu akımın hemen ardından The Children of God (CoG), daha sonraları The Family of Love ya da kısaca, The Family ve günümüzde de The Family International (TFI), olarak anılan akımdan bahsedeceğiz. İlk olarak 1968 Kaliforniya'da ortaya çıkan grup aslen hippie akımlarından kopan bir grup beyaz genç tarafından organize edilen bir akımdı. 1970 ve 80lerde Amerika ve Avrupa'da yayılan akım, içinden ayrılan eski grup üyeleri tarafından kendisine karşı örgüt kurulan ilk akımdır.

Akımın kurucusu David Berg'dir ki daha sonraları, "Moses David" ya da 'Moses Father' olarak anılır olmuştur. 1994 de ölünceye kadar grup üyeleri ile arasında ki bilgi bağıını temin eden ve kısaca 'Mo Letters' yani 'Mo Mektupları' olarak bilinen yayınlarda dini konuların yanında günlük siyasi konular gibi meseleler de ele almıştır.

Bu konuları muhataplarına soru yönelterek soru-cevap metoduyla işlemiştir. Bu mektuplarda işlenen konuların başında '*kıyametin yaklaştığı*' ve '*cinselliğin Tanrı'nın insana verdiği yetkin bir his olduğunu ve sınırsızca kullanılması*' hususları göze çarpmaktadır. David seks hakkında da bu mektuplarında yine aynı üslup ile taraftarlarını yönlendirme yoluna gitmiştir. Bu mektuplarda cinselliği pratik örnekler üzerinden anlatmayı ve faydalarına vurgu yapmayı tercih etmiştir.

Halbu ki akımın kuruluş yıllarında David bekârlığa vurgu yapan ve bekârlığı – ruhbanlığı öven bir söylem içinde idi. Akımın sadece birkaç yıl içinde yayılması ve

taraf tar kazanması neticesinde elde edilen iktidar gücü ile bir otorite haline gelen David bu görüşünden hızla dönmüş ve akabinde ikinci karısı ile evlilik yapmıştır. Bununla da yetinmemiş, bazı grup müntesiplerinin eşlerini de '*paylaşmış*' ve onlarla da cinsel ilişkiyi kendisi için mubah görmüştür.

1976 yılından sonra ise grup üyelerine, kendi yaptığı şekilde cinsel serbestlik tercihini salık vermiştir. Hatta yine bu tarihlerde David, yetişkin (karşı cins şartı aranmaksızın) insanlar arasında ki evlilik dışı cinsel ilişkinin Tanrının gözünde kabul edilebilir bir şey olduğunu iddia etmiştir (Barrett,2003:217-225).

Bu eylem ve söylemleri ile aslında David Berg gücü ve yönetimi elinde bulunduran kişileri kontrol edecek herhangi bir mekanizma olmadığı veya olamadığı zaman cinsellik gibi netameli mevzuların nasıl suiistimal edilebileceğini daha önce dile getirdiğimiz iddialarımızı ispatlar ölçüde bizlere göstermektedir.

BÖLÜM 2: YENİ ÇAĞ DİNİ AKIM TÜRLERİ

Yeni Dini Akımlar üzerine adlandırma konusunda yaşanan sorun klasmanlara ayırma - tasnif konusunda da yaşanmaktadır. Genel özelliklerini aktardığımız birinci kısımda olduğu gibi bu akımlar çoğunlukla geçmiş kökten retçi değildirlir ama geçmişe tam manasıyla de sahip çıkmazlar veya diğer anlayışlarla iç içe geçmiş bir felsefi tabana sahiptirler ya da birkaç dini geleneği mezcetmek suretiyle ‘yeni’ bir anlayış ortaya koyma gayreti içindedirler. Bütün bunlar ise hem isimlendirme hem de tasnif problemlerini tetikler. Bizler bu çalışmamızda bu akımlarda bir kaç özelliğin bulunup bulunmamasına göre veya bulunan özelliklerin hangi ana kültürün eseri olduğuna bakarak ayrımlar yapacağız.

Bu akımlarda arayacağımız başlıca özellikler bir bakıma o akımın belkemiğini de ortaya çıkararak özellikler olacaktır. Bu sayede hem akımların geliştiği muhit hem de beslendiği kaynaklar hem ayrıca bunlardan hâsıl olan neticeleri ele almış olacağız. Bu tarz bir yaklaşım ise o akımın kısa tarihçesini, kurucusunun özelliklerini, müntesip profilini, geçirmiş olduğu safhaları ve buna benzer tamamlayıcı unsurları da göz önünde bulundurmamıza vesile olacaktır. Bu aşamada akımlar hakkında ki incelememizi çerçeveleyecek özellikleri ise şöyle sıralayabiliriz.

a) Kitap- İnanç Esasları

b) İbadet

c) Mabet

d) Mabut

olmak üzere genel mana da iman edilen şeyler ve de akımın ibadet nev’inden sahip olduğu pratikleri üzerinden yapılacak bir tasnif işlemi olacaktır.

Bu yukarıda saydıklarımızı esas alarak bu akımları;

1) Hristiyan Kökenli akımlar

2) Diğer Kitabi Dinlere mensup olan akımlar

- 3) Batı'ya intikal etmiş Doğu kökenli akımlar
- 4) Esoterik ve Neo- Paganizm akımları (Gizemci ve Yeni Putperest akımlar)
- 5) Kişisel Gelişimi esas alan akımlar şekilde bir ayrıma tabii tutabiliriz.

Bu tarz bir tasnif yapmanın çalışmamızı anlamlı ve anlaşılır kılacağına inanıyoruz.

Bunun yanında Yeni Dini Akımları daha farklı kriterlere göre yapılmış tasniflerle değerlendirmekte mümkündür, bu konuda önde gelen araştırmacılardan Melton'un yaptığı detaylı bir tasnif de söz konusudur. (EK-1 de detaylı bir liste sunulmuştur). Bu tasnif işlemi her ne kadar ayrıntılı olsa da işin uzmanlarının dahi tasnif kriterlerinde hataya düşmesi muhtemel bir metodu çalışmamıza esas kabul etmeyecek ve bu konuda daha pratik bir yol takip eden David Barrett'in usulünü benimseyecek ve Barrett'in bu akımları tasnif ettiği listeyi, çalışmamızın sonunda bulunan EKLER kısmında sunacağız (EK-2).

Buna ilave olarak Melton gibi tanınmış ve Yeni Dini Akımlar konusunda otorite olan araştırmacıların tasnifinin sadece başlıklarını burada zikretmenin de faydalı olacağına inanıyorum. Melton bu akımları;

- a) Hristiyan
- b) Yahudi
- c) İslamiyet
- d) Zoroastrianizm
- e) Hint Dinleri
- f) Doğu Asya Dinleri
- g) Yerel (Geleneksel) ve Pagan dinler
- h) Batı Ezoterizm ve New Age geleneğinden olan dinler
- i) Batılı Modern Kültler şeklinde ki ana başlıklar altında değerlendirmiştir. Bu ana başlıkları ise detaylı bir şekilde ele almış ve yer yer iç içe geçişleri de vurgulayarak bir

tasnif geliştirmiştir (Melton,2004:7). Bunun yanında, Melton bu akımları esas olarak Amerika kıtasında ki etkin oluşlarına göre bir ayrıma tabii tuttuğunu ifade etmeliyim.

Bu alışma alanını çerçeveleyici giriş kısmından sonra, konumuzda karşımıza sıklıkla çıkan bir tartışmaya değinmek istiyoruz. Őimdiden belirtelim ki bu tartışma konusu halen genele şayan bir konseptte oturtulamamış ve neticelendirilememiş bir tartışma olup hem isimlendirmede hem de tasnifte yaşanılan sıkıntılarını anlaşılır kılmaları sebebiyle ele almanın faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Çalışmamızın içinde Şimdiye kadar ki kısmında olağan bir şekilde bu akımlara ‘**dini**’ ismini vermiş bulunsak da, bu akımlar hakkında çalışmalarda bulunan akademisyenlerce hararetle tartışılan konuların başında gelen isimlendirme meselesini ele almak istiyoruz.

Akademisyenler ve kamu yönetimine müdahil yetkililerce bu akımlara ‘**din**’ denilip denilemeyeceği, dolayısıyla bu akımların hangi isimle anılacağı problem olarak daha öncede belirttiğimiz gibi hala çözüme kavuşturulmuş bir konu değildir.

Bu konuda hem akademik çalışmaları bulunan hem de Avrupa Birliği nezdinde raporlara konu olan çalışma sahibi Ferrari’nin anlatımına başvurursak, özetle;

‘ **Sekt / akım / kült** nedir? **Din** neye denir? Niçin dini nosyona sahip bu oluşumlara din demek mümkün değildir? Din dememiz neleri değiştirir? Gibi sorular karşımıza çıkmakta ve bunlara herkesçe kabul edilebilecek cevaplar vermemiz gerekmektedir.

Öncelikle konumuzu anlaşılır kılacak anahtar kelimelere bakacak olursak;

Sekt büyük dini gruptan ayrılan küçük grubun adıdır. Bu aynı zamanda menfi bir çağrışım kastı ile kullanılan bir terimdir.

Akım ise genel anlamda tarafsız kalma iddiasında olan oluşumlar için kullanılan bir kavramdır.

Kült ise kökene itibar eden muhafazakâr gruba verilen bir isimdir.

Din ise klasik manada kamuoyunun çoğunluğunca, bir inanç ve inanılan Tanrı’ya yapılan ibadetler ekseninde kabul edilmiş bir oluşum olarak telakki edilmiştir.

Özellikle Batı dünyası içinde 1970'lere kadar meselenin akademik ve kamuoyunca tartışılan bir tanımlaması olmamıştır. Her ne zaman ki Yeni Dini Akımlar sosyal yapıda yerlerini almaya başladı, bu tanımlama meselesi de gündeme taşınmış oldu.

Bu mesele her ne kadar akademik bir problem olarak gözükse de aslı itibariyle de kamuya da bakan yönleri olan sosyal, hukuki, mali çerçevesi olan bir problemdir. Yapılacak tanımlamalara göre bu akımların vergi muafiyetleri elde etmesi, basın-yayın haklarından faydalanması, sübvansiyonlar-teşvikler alması, dini ayinleri yapacak görevlilerin ücretlerinin temini gibi meseleler mevzu bahistir. Batı'da devletler ve resmi organlar daha negatif çağrışımları olan kelimelerle bu akımları tanımlayarak dinlere gösterilen müsamahalı yaklaşımdan faydalanmamaları yönünde bir tavır ortaya koymuşlardır.

Bu sebeple bu akımlar hakkında mahkemelerden çıkan hükümler ya da parlamentoların kanunlarla bu akımlar hakkında verecekleri sınırlayıcı kararlar için yaptıkları tanımlamalar önem arz eder olmuştur. Akademik çevreler ve de resmi organlar tarafından bir fikir birliği temin edilememiştir. Tanımlama için yaklaşık 40 yıllık bir süreç geçmiş olmasına rağmen hala ortaya herkesin hüsn-ü kabul göstereceği bir terim-tanım çıkmamıştır' (Ferrari,2006:1-6).

Ülkemizde ki durumu tespit adına Anayasa Mahkemesinin karar gerekçelerinde bahsedildiği şekilde ele alacak olursak konu içinden çıkılmaz bir noktadır. Nitekim Anayasa Mahkememiz konuya "Devlete egemen ve etkin güç, dinsel kurallar ve gerekler değil, akıl ve bilimdir. ***Din, kendi alanında, vicdanlardaki yerinde, Tanrı-insan arasındaki inanış olgusudur. Kişinin iç inanç dünyasının düzenleyicisi olan dinin,*** devlet işlerinde söz sahibi ve çağdaş değerlerle, hukukun yerine geçerek yasal düzenlemelerin kaynağı ve dayanağı olması düşünülemez (Okdemir,2005:45) şeklinde bir yaklaşım sergilemiştir.

Bu gerekçeli karar metninde 'dinin vicdani bir olgu' olduğundan bahisle 'kişisel bir inanış' olarak tarif edilmiştir. Şurası şüphe götürmez bir gerçektir ki bütün inanışlar, kişiseldir ve bir inanılan, mabud ekseninde örgülenmiş bir karakteri vardır. Bütün dinler bu şekildedir. Anayasa Mahkemesinin tarifi içinde, tartışma konusu yaptığımız Yeni Çağ Dini Akımlarının her birinde de bu tarife uygun bir din anlayışı bulmak

mümkündür. Bu konuda daha güncel bir olgu olarak Aleviliğin dahi bu tanımlamaya uygun bir yapısı bulunması sebebiyle 'din' olarak adlandırılması ve diğer dini gruplara tanınan haklarının tanınmasında herhangi bir beis gözükmemektedir. Halbu ki yukarıda da zikrettiğimiz gibi kamu otoritesi, Batı'da bu konuda daha farklı bir yol izlemiştir. Öncelikle din tanımı ve hangi oluşumların dini olarak kabul edilebileceği konusundan yola çıkarak diğer oluşumların aynı adla anılmasının önüne geçilmiş ve dini yapıların kamuoyunca kabul edilmiş oluşuna bakılarak yani halk nezdinde ki kabuller, devlet nezdinde ki kabulleri şekillendirmiştir. Ülkemizde durum Mahkemelerin Kararlarına bırakılmış ve yasaların çerçevesini çizdiği bir tanımlama ile konu sınırlandırılmamış, aksine herkesin bir mabud ve inanış serdederek 'benim inanışım bu şekilde', diyebileceği bir kargaşa ortamına yol açacak metinler karşımıza çıkmaktadır.

Her şeye rağmen unutmayalım ki, yapılacak herhangi bir tanımlama, neticesinde, dini özgürlükler konusunda devlet oretisenin durumu, devletin dini ve felsefi kabullenişlere karşı tarafsızlığının nasıl temin edileceği gibi çetrefilli 'problemler'e de kaynaklık etmektedir. Yani kişisel özgürlüklerin devlet eliyle sınırlandırılıp-sınırlandırılmaması ya da akımlardan kaynaklanan, topluma 'zarar' vermenin nasıl önüne geçileceği konusunda çözümsüzlükle karşı karşıya kalınmış gözükmektedir. Öyleyse yapılacak tanımlama, hem özgürlükleri sınırlandırmamalı hem de bu oluşumların toplumsal bakımdan zararlı olmalarının önüne geçecek bir yapı temin etmelidir.

Bütün bunlardan sonra şunu söyleyebiliriz ki bu tartışma dini akımlar konusunda bunca yıl geçmiş olmasına rağmen hala birçok konuda niçin bir mutabakata varılamamış olduğunun da bir delilidir.

Yukarıda ele aldığımız soruların yanında teolojik açıdan her dinin kendi bakışına ve teolojisine uygun cevapları olan sorular olmasına rağmen, din-sosyolojisi açısından cevapsız kalan birçok soru hala mevcuttur. Bu ise teolojik yaklaşımları aşamayan veya teolojinin sınırları dışına çıkamayan bir din sosyolojisinin meydana getirdiği kavramlaştırma sıkıntısını ihsas ettirmektedir.

Konunun girişinde açıkladığımız şekilde, tanımlama konusunda bir konsensüs olmadığına göre, acaba neleri toplum için zararlı telakki ediyoruz ki bu akımlara karşı

negatif bir tavır söz konusu olmaktadır. Başka bir ifade ile toplum, din etrafında oluşan söylemlere karşı ne gibi argümanlarla menfi tepki göstermektedir? Bu tepkiler nelerden kaynaklanmaktadır? Reaksiyon gösterilen hususları ortaya çıkartmak adına bazı sorularımız bulunduğunu daha önce de zikretmiştik. Bu konuda daha önce ele aldığımız bazı soruları hatırlamakta fayda vardır.

- Bu akımlarda şeffaflık ne düzeydedir?
- Otoriter - Karizmatik lider sultası mevcut mudur?
- Muhafazakârlığı benimserken modernleşme aleyhinde bir söyleme sahipler midir?
- Müntesiplerine yönelik tecrit – beyin yıkama yoluna başvurmakta mıdır?
- Akım hedeflerine ulaşmak için şiddeti meşru bir vesile olarak tanımlamakta mıdır?
- Mali açıdan istismar veya çıkar temini yapılmakta mıdır?

Ana hatları ile bir akımın sosyolojik anlamda tehlikeli olduğu kanaatine ulaşmak için elimizde ki kilit önem taşıyan sorular bunlardır. Bu çerçeve aynı zamanda din duygusunun istismarını da kapsamaktadır.

Bir akım hakkında o akımın tehlike unsuru barındırıp barındırmadığına bakılırken cevabı aranacak sorular bu şekilde olabilir. Yani her yeni olan akım, oluşum, birliktelik iyi ve güzel manasına gelmediği gibi yine aynı şekilde zararlı da denemez. Ancak yukarıda sorduğumuz soruların cevaplarına göre zarar-fayda değerlendirmesi yapılabilir ve elimizdeki verilere göre bir karara varabileceği kanaatindeyiz. Nihayetinde ortaya çıkan yeni bilgilere göre ister devlet otoritesi tarafından isterse de akademik çevreler olarak bir refleks geliştirebiliriz.

Şunu unutmayalım ki, bu sayılanlar aslı itibari ile sosyal kesimler arasındaki gerilim noktalarının doğmasına da sebep veren ‘fay’ hatlarıdır. Sosyal gerilim konularının giderilmediği, sosyal tabakaların istekleri meşru zeminde dillendirilmediği ve dikkate alınmadığı vakit, ortaya şiddet eksenli hareketler veya ‘çözümler’ in çıkması kaçınılmaz

bir neticedir. Bu, hem akım içinden çıkan bir metot olabilir veya otorite konumunda bulunan devlet organlarının önleyici anlayışı olarak ortaya çıkabilir.

Sosyal tehlikelerinden sonra dikkatlerimizi, dini akımların ortaya koyduğu teoloji ekseninde, konumuza bakacak olursak durumun, en az sosyal konum kadar meşakkatli olduğunu belirtmemiz gerekir. Teolojik sıkıntılar ise inancın ortaya konulması ve buna karşı geliştirilen argümanlar ekseninde olduğunu göz önüne alırsak kişinin 'inancı'na müdahale zemininde neyin doğru neyin yanlış olduğuna karar verme yetkisi, ilahi mesajın niteliği, kutsalın tarifi ve benzeri konuları ele almamız gerekir.

Aslı itibarıyla bu konuların evrensel kabullerinin olması, dünyada tek bir dinin hükümlerinde olması demektir. Bu ise olması beklenilecek bir hal değildir. Öyleyse dini parçalanmaların hem teolojik hem de sosyolojik bakımdan olması kaçınılmazdır. Burada meseleye yaklaşımımız kendi değerlerimize göre neyin doğru ya da yanlış olduğunu tespit değil bilakis, o akımların sahip olduğunu iddia ettiği doğruların kendi içinde ki tutarlılığı ve bu doğruların teoriden pratiğe geçişte ne gibi neticeler verdiğidir.

Bu bilgilerden sonra yukarıda 5'e ayırdığımız akımların ana özelliklerini ve içlerinden grupları temsil edecek karakterde olanları kısaca inceleyecek ve kendilerine mesnet olarak kabul ettikleri veya kendilerini ifade için ortaya attıkları teolojileri üzerine yoğunlaşacağız.

Bu akımlardan ilk önce ele alacağımız gizem - batini söylemler üzerine teoloji geliştirmiş olan akımlar olacaktır.

2.1. Ezoterik ve Neo-Pagan Kökenli Akımlar

Ezoterik ve Neo-pagan terimlerinden maksat aslı itibarıyla her ne kadar '**gizemli**' ve '**sırlı**' anlamlarına gelse de daha çok bir Hristiyan için şeytani olan her şeyi ifade için kullanılan bir terimdir (Barrett,2003:333).

Sözlüklerde ise Ezoterik sözcüğü genelde 'gizemli' (Gündüz,1998: 'Ezoterik'), 'sadece bir grubun bilebildiği gizem, sır' (Hançerlioğlu,2006: 'Gizemcilik') veya 'batini inançlar'(Wermer,2005: 'Ezoterizm') şeklinde tarif edilmiştir.

Alternatif İnanç Kültürleri içinde ise hem gizeme vurgu yapan yani gizemcilikten beslenen hem de sadece bir gruba münhasır olan, aynı zamanda da Hristiyan veya Yahudilik benzeri dini menşei olan akımlar mevcuttur. Buna benzer şekilde paganizm kökenli olanları da mevcuttur. Burada kaynaklık etme noktasında bir mütedahiliyet yani iç içe geçmişlik söz konusu olmaktadır. Bu karşılıklı etkileşim neticesinde ortaya çıkan iç içelik, genelde klasik dinlere ait özelliklerin, telakkilerin kendi dini konsepti içinde ifade ettiği etki ve tesirden daha düşük bir etkide bulunmaları sebebiyle sadece kavram olarak o akımda yer almaktan öte bir durumu söz konusu olmaz.

Ezoterik gruplara gelince yukarıda da belirttiğimiz gibi genel itibarıyla Batı (Judo-Hristiyanlık) ile Doğu (Hinduizm, Budizm) düşüncesinin bir sentezini benimseyen akımlar ifade edilir. Bu akımlarda mistik bir yapı, büyüü benimseyen bir anlayış mevcuttur. Kurucuları veya mevcut temsilcileri genel manada dine bağlılık noktasında katı kuralcı olmayıp daha '**rahat**' bir yaşamları vardır.

İnançları ise sırlı, sadece belirli bir kesimin idrakine hitap eden ve ayrılıkçı olarak tarif edilirler. Kademe kademe ilerleyen hiyerarşik bir yapıda son derece karmaşık bir öğretim metotları bulunur.

Bu akımların dünya genelinde başlıcaları: Satanizm, Teosofi, Rael, Aetherius Cemiyeti, Wicca, Şamanizm gibi akımlardır. Türkiye'de ise Dünya Kardeşlik Birliği Evrensel Birleşim Merkezi Derneği / Dünya Kardeşlik Birliği Mevlana Yüce Vakfı ile Aktif Varoluş teknolojisi Atlanta RA Gizli Sırlar Öğretisi grup ve akımları sayılabilir.

Günümüzde ise ezoterik akımların daha eklektik-seçici olduklarını belirtmekte fayda vardır. Bazen geleneksel bir uygulamayı benimserken bazen de kendinden önce ki herhangi bir akımın bir pratiğini benimsemiş olabilirler. Kurallara fazla bağlanmama, '**rahat**' a düşkünlüğün bir neticesi olarak belki de, alt kollara ayrılma küçük fırkalara bölünme de söz konusudur. Bunun yanında azınlıkta kalan küçük bazı gruplar '**dışarı**'ya karşı kendileri hakkında daha açık davranmakta ve ayinleri, inanç esasları gibi konularda bizzat kendileri bilgi vermekteler (Barrett,2003:334).

Pagan kökenli akımlara gelince, kelime olarak ilk önce paganın manasını ele alarak incelemeye başlamak istiyoruz. Pagan kelimesi kentli olmayanlar yani köylüleri ifade

için kullanılan bir terimdir. Romalılar bu terimi ilkel, garip inançları olan barbarları tasvir için kullana gelmişlerdir. Hristiyanlık ekseninde ise Hristiyan olmayanları kastetmek için kullanılmıştır (Gündüz,1998: ‘Pagan’). Bir bakıma bedevi kelimesinin muadili olarak kabul edilebilir.

Bir başka tanım olarak yine pagan terimi için özet bir anlatımla ‘**dışarıdan gelme olmayan yani mukim olan ve de daha önceden bulunduğu coğrafyada hüküm sürmüş inançları kabul eden kişi**’ olarak tarif şeklinde tarif etmemiz de mümkündür. Bütün Dünya Kilisesi akımının kurucusu Oberen Zell’e göre ise ‘Neo-pagan; eski tabiat kökenli inançların modern dünyaya uyarlanmış halidir’ (Barrett 2003:333).

Ezoterik ve Neo-pagan akımlarda görülen sırlı söylemlerin sadece yetkin kişilerle paylaşılması kaidesi bu akımların geniş çevrelerce bilinip tanınmasının önündeki en büyük engel olmuştur. Ayrıca bu akımlarda ki bazı ayin ve kabullenişlerde spekülative yönlerinin bulunması ise halktan kopuk olmalarını tetiklemiştir. Bu kopukluk ise varlıklarını idame ettirme konusunda aslı itibariyle bu akımların en zayıf noktalarından biridir. Ama insanın sırlı, gizemli olana merakı, açıkta, aleniye olan merakından daha fazla olması gibi sebeplerle halkın rağbet göstermesi ve yine sıradan halkın insanüstü halleri bu akım mensuplarına atfetmeleri gibi nedenlerle de taraftar bulmakta zorlanmadıkları da bir başka gerçektir (Gener,2007:15).

Bu akımlarda gizem’i artıran bir başka özellikse, her ikisinin de ‘büyü’yu bir ritüel - bir ibadet tekniği olarak kabul etmesidir. Büyü ile maksat aslında kişi isteği dışında bir şeyler yapmasına saik etkilerdir ki, nihayetinde bir tasavvuru da gerektirmektedir. Yani istek ve hayal gücünü kullanma her iki akımda da bir ritüel olarak yer alır. Bu iki unsurun akımların kuruluşu ve idamesinde gerekli fikri alt yapı için kullanılan argümanlarda ne kadar çok başvurulan bir söylem olduğunu ileride yeri geldiğinde hatırlatacağız.

Şimdi bu başlık altında incelemek istediğimiz konulara geçecek ve bu akımların kısa tarihçelerine bakıp, genel karesteristiklerini ele alacağız.

2.1.1. Rael

Ezoterik akımlardan ilk olarak ele alacağımız akım Rael akımı olup, ülkemizde de çeşitli vesilelerle kamuoyu gündemine yer etmiş bir akımdır. Bazı araştırmacılarca UFO akımları içinde değerlendirilen akım (Palmer,2004:31 ve Barrett,2003:390), Claude Maurice Marcel Vorilhon (Vichy-Fransa d.1946 / -) tarafından kurulmuştur. Vorilhon annesi Katolik babası Yahudi olan bir aileden gelmektedir. Fakat Ambert şehrinde ateist olan anneannesi tarafından büyütülmüştür.15 yaşına kadar Ambert şehrinde yaşamaya devam etmiştir. Bu tarihten sonra ise okulu bırakıp otostop yaparak Paris'e gitmiş, sokaklarda, kafelerde, kabarelerde müzik çalarak hayatını idame ettirmiştir. Radyo programı yapımcısı Lucien Morisse ile tanıştıktan sonra artık yıldızı parlayan bir pop ikonu haline gelmeye başlamıştır (Palmer,2004:33-36).

Bu sıra kendisine yeni bir isim bulmuş ve Claude Celler adını almıştır. 6 parçalık bir albüm ile piyasaya çıkmış ve "Le miel et la cannelle" (Bal ve Tarçın) adlı eseriyle de zirve yapmıştır. Vorilhon buradan elde ettiği para ile gençliğinin hayali olan yarış arabası almak istemiş ve yarışlara katılmak için para biriktirmiştir. Bu tarihlerde de bir yarış dergisi çıkarmak için girişimlerde bulunmuştur. Auto-Pop adını verdiği ve ilk sayısını Mayıs 1971'de çıkardığı dergi ile yayın hayatına atılmış olur. Aynı tarihlerde hemşire olan ilk karısı Marie-Paul Cristini ile tanışmış ve evliliklerinin akabinde Vorilhon'a '**vahy**'in geleceği Clermont-Ferrand adlı, etrafında volkanik dağlar bulunan şehre göç ettiler (Vorilhon, 2005:2, ve Wikipedia: 'Claude Vorilhon':22-12-2010,).

1973'ün Aralık 13'ünde Vorilhon yaşadığı Clermont-Ferrand civarında ki volkanik arazilerin birinin krater bölgesinde, dünya insanlarını uyarmak maksadı ile kendisinin görevini tebliğ eden bir uzaylı ile tanıştığını iddia etti. Bu uzaylı onun iddiasına göre, ona Fransızca, yapması gerekenleri, görevlerini, onun kim olduğunu, insanlığın kökenleri gibi konularda ki doğruları anlattı. Bu arada uzaylıdan aldığını iddia ettiği bilgiye göre; 'daha önce yine dünya dışı atalarımız – ki kendisi Elohim şeklinde adlandırır yani gökten gelenler manasında – yaklaşık 40 kadar peygamber göndermiş fakat o zamanın insanın bilinç seviyesi bu anlatılanları idrakten uzak olduğu için bu mesajları tam olarak anlayamamışlardır'.

Vorilhon burada artık; atalarımızın dönüşü için bilgilendirme görevini ve onların geri gelişine uygun ortam hazırlama vazifesini üstlenmiş bir peygamber olduğunu, bu sebeple de atalarımızın ikametine uygun bir elçilik yapmanın ilk görevi olduğunu ilan etmiş ve bu istikamette emek sarf etmeye başlamıştır (Barrett,2003:392-393).

Vorilhon kendisine bazı '**gizem**'lerin bahşedildiğini ve bunların tefsirinin kendisine yapıldığını iddia etmiştir. Yine aynı şekilde İncil vari bazı **gizli metinlerin** kendisinde olduğunu, bunun tefsirinin de yine kendisince yapılacağını belirtmiştir.

Bu, vahyin ilk dönemi olup, bir aradan sonra tekrar **kontakt** ve **vahiy** alma durumu başlamıştır. 7 Ekim 1975'de başlayan bu ikinci dönemde kendisi galaktik bir yolculuk yapmış bu esnada Buda, Musa, İsa ve Hz. Muhammed ile karşılaştığını iddia etmiştir.³ Yine bu yolculuk neticesinde uzaylı atalarımızdan muhteşem ve barış dolu mesajlar almıştır (Vernon,2009:' Raelian Movement').

Akım içinde '**Kitap**' olarak anılan, orijinal adı **Le Livre qui dit la vérité** olan **Gerçeği Söyleyen Kitap** adlı eseri 1974 yılında yayınlandı. Bunun akabinde 1975 yılında **Les Extra-Terrestres M'ont Emmené sur Leur Planete –Uzaylılar Beni Gezegenlerine Götürdüler** adlı ikinci kitabını yayınladı.

Bunlardan sonra ise kronolojik olarak aşağıda ki kitapları yayınladı.

1978'de **La génocratie** –Genetik Yaratılış

1979'da **Accueillir les extra-terrestres** – Uzaylılara Hoş geldiniz Diyelim

1980'de **La méditation sensuelle** – Hissi Tedavi

2003'de **Le Maitraya** -Maitraya

2006'da **Intelligent Design: Message from the Designers** –Akıllı Dizayn-Dizaynörlerden Mesaj 1974,1975 ve 1979 yayınlanan üç kitabın birleştirilmiş hali olan kitap.

---

³ Tarih konusunda her ne kadar bu alanda müstakil eseri bulunan Susan Palmer 7 Ekim 1976 olarak zikretse de 2004:38-43 diğer kaynaklar ittifaken bunun 7 Ekim 1975 olduğunu belirtir. Biz de, daha öncesinde verdiğimiz kaynağı esas alarak tarihi 1975 olarak kabul ediyoruz.

Bu kitapların ana konusu, eski dini metinler ekseninde yeni şeyler söyleme gayreti ile şekillenir. Yaklaşık 25000 yıl kadar önce uzaydan dünyaya gelip, burada yeni varlıklar var eden üstün bir medeniyete mensup atalarımızın dünyaya tekrar gelmeleri için bizim yapmamız gerekenler anlatılır. Vorilhon'un görevi izah edilir. Onun seçilmişliği ve peygamberliği ilan edilir. Diğer dinlerin hükümsüz kalışlarının sebebi anlatılır. İsrail'in seçilmişliği ve üstün millet oluşları aktarılır. Bunun yanında La méditation sensuelle adlı kitabında insanın vücudunda çeşitli alıcıların bulunduğu iddiasındadır. Kişi bu alıcıların hassaslığını geliştirilip kendi sonsuzluğunu bulma adına kullanılmalıdır. Yine bu kitabında Vorilhon, Doğunun gizemli öğretilerinin eşliğinde Batı'nın Judo-Hristiyan günah kültürünü anlamaya yardımcı bir program olduğu iddiasındadır. Bu kitabın kişinin kendi bedenini farkındalığına ererek onu nasıl kullanması gerektiğini özellikle de sesler, renkler, kokular, tatlar, dikkat kesilmelerin yanında ferden cinsellik ile zevk almasının önemine vurgu yapılır.

Rael toplantıları genelde La méditation sensuelle başlığı altında yapılan duyurularla gerçekleştirilir. Kendi iddialarına göre bu toplantılarda rahatlama teknikleri uygulanır. Karşı cinsten bir eş ile gerçekleştirilen bu toplantılarda herhangi bir seks tekniği veya uygulaması öğretilmez, bunun yanında eğer katılımcılar istiyorsa serbest cinsellik kuralı gereğince kendi hassasiyetlerini geliştirme adına seks yapabilirler.

Cinsellikte '**tercih**' ve '**sonsuzluğa ulaşma**' kaygısı ile '**zevk alma**' Rael felsefesinde önemli bir yer tutar. Bu yaklaşım akımın bütün söylem ve eylemlerini etkileyecek kadar itibar edilen bir konu olmuştur (Barrett 2003: 394).

İsimlendirme konusunda ise kendilerini Raelyenler diye adlandırmışlardır. Bu isim Vorilhon'un kendisine, Yahweh adlı uzaylı kontak varlık tarafından verilmiştir. Daha önceleri MADECH yani Fransızca **M**ouvement pour l'**a**ccueil des **E**lohim **c**reateurs de l'**h**umanite (İnsanlığın Yaratıcılarını Hoş Karşılama Hareketi) cümlesinde ki kelimelerin ilk harflerinden oluşan bir kısaltmayı kullanırken 1975 yılında, Elohim'in onayı ile hareketin adı, İnternasyonal Raelyen hareketi olarak değiştirildiğini belirtirler (Rael,1998:66).

Raelyenler inanç olarak ise insanın Elohim elçileri tarafından DNA çoğaltılarak var edildiği inancına sahiptirler. Yine eğer büyük bir kitle tarafından gelişleri talep edilirse

ve Elohim'in ağırlanacağı elçilik yapılmış olursa, Elohim'in en geç 2030' a kadar tekrar dünyaya geleceğine inanırlar. Herhangi bir Tanrı'nın varlığını kabul etmezler. Bu yönü ile ateist bir din oldukları iddiasındadırlar. Yine aynı şekilde insanları da ruhani yönü olan varlıklar olarak kabul etmezler.

Raelyenler her insanın yaratılışından beri tek ve o kişiye mahsus olan DNA kodları vasıtasıyla yayılan bir elektromanyetik dalganın olduğunu kabul ederler. Elohim tarafından herkesin vücuduna yerleştirdiği bir hücre- bataryanın bulunduğuna inanırlar.

İbadet nev'inden sayılabilecek tek tören bu hücre-batarya kodunun yetkili kişi aracılığıyla Elohim'in katına yükseltilmesi, iletilmesi törenidir. Bu törenle kişi Elohim'in gezegeninde tekrar yaratılmış olur. Bu törenleri yapmak için özel mabetleri bulunmaz. Ancak Elohim'in gelişinde onun ikameti için yapılması planlanan bir elçilik binasının kutsallığından bahsedilebilir.

Raelyenler kendilerini kitlelere duyurmaya vesile olacağı için medya önünde bulunmaktan çekinmezler. Bu anlamda akımda şeffaflıktan bahsedilebilse de yönetim ve bu yönetimin şekillenmesi noktasında ve de aynı zamanda lider kadronun göreve getirilip, görevden uzaklaştırılmasında ki karar mekanizmalarında herhangi bir şeffaflıktan söz edilemez. Aynı zamanda bu durum karizmatik bir lider etrafında ki örgütlenme ve lider sultasını da beraberinde getirmiştir. Akım söylem ve eylemleri ile geleneksellikten çok uzaktır ve çoğu vakit muhafazakârlığa karşıdır. Aile yapısını kabul etmeyen bir bünye oluşmuştur. Serbest seks kavramı ekseninde kadının serbestliğine önem atfedilir. Tek eşli ilişkilere vurgu yapılır ama bunların da uzun soluklu olması tercih edilmez. Bunun haricinde ne şiddet kullanmayı ne de kişilerin kendi istekleri dışında akımda tutulmalarını onaylamazlar. Genetiği değiştirilmiş gıdaların serbest üretimi ve tüketimi ile dünyada yaşanan açlığın son bulması gerektiğini savunurlar. Sünnet olan kadınların, tekrar ameliyat edilerek cinsel fonksiyonlarını kazanabilmeleri için Clitoraid adlı merkezi kurmuşlardır. Klonlamayı onaylarlar. Hatta dünyada yaşayan insanların zeki kişilerden oluşması adına insanların da klonlanmasını desteklemek ve bu yönde araştırmalar yapmak için Clonaid adlı bir araştırma merkezi kurmuşlardır. Okullarda kendi inançlarına göre, cinselliğin öneminin kavranması adına mastürbasyonu teşvik kampanyaları düzenlemeye önem vermektedirler. Aynı şekilde

prezervatif kullanma konularında da teşvik kampanyaları yapmaya devam etmektedirler (<http://tr.rael.org/rael/?prophet>, 27-12-2010).

Bunun yanında tek kişinin sıkı kontrolü altında ki akımlarda karşımıza sıklıkla çıkan mali çıkar temini- istismarı gibi konularda ise şaibelerin önünü kesecek herhangi bir mekanizma mevcut değildir. Hatta yapımı 7 milyon doları bulacağı tahmin edilen Elçilik Binası için toplanan paralar hakkında spekülasyonların önü alınamamaktadır (Barrett 2001:394).

Raelyenlerin günümüzde resmi internet sitelerinde ki verilere göre 97 ülkede 70.000'nin üzerinde üyesi (<http://tr.rael.org/rael/?prophet> 28-12-2010) , bulunduğu iddia edilse de bu rakamın 50.000 civarında olduğu tahmin edilmektedir (http://www.cesnur.org/2003/mi_rael.htm, 28-12-2010).

Akıma karşı ileri sürülen tenkit noktaları ise: Başta insan klonlama, dini fen bilimlerinden biri haline getirme, serbest seks, çocukların cinsel tacizi gibi konular oluşturmaktadır (Palmer,2004: 134, ve Lewis,1995: 105-137).

Ülkemizde ise en son İran temsilcisi olan Nigar Azizmuradi'nin ülkemize siyasi iltica talebi ile gündeme geldi. Fakat ülkemizde ki temsil ve yapılanması daha eskilere dayanmaktadır. Ülkemiz İsrail'de bulunan Ortadoğu temsilcisi olan Leon Mellul yönetiminde ki birim tarafından görevlendirilen Kemal Gençay tarafından idare edilmektedir. Kemal Gençay bu görevi 2004 yılında Taksim'de ki otel toplantısının görüntüleri medyaya yansımaları üzerine Suat Sular'ın görevi bırakması üzerine devralmıştır.

2.1.2. Aetherius Society

Ezoterik akımlardan ikincisi olarak ele alacağımız grup The Aetherius Society – Aetherius Cemiyeti'dir. Bu akımın ülkemizde herhangi bir kurumsal yapılanması tespit edilememiştir. Akım George King tarafından, kabul edilen görüşe göre 1954 yılında kurulmuştur. George King (d. 1919- ö. 1997) İngiltere'de Shropshire'da doğdu. Muhafazakâr bir Hristiyan olarak tarif edilebilecek inanca sahipti. İlk gençlik yıllarından itibaren fiziğe merak saldı. Daha sonraları ise metafizik üzerine yoğunlaştı. Bu ilgi ile beraber Yoga uygulamaları da yapmaya başlamıştı. Bu ilgi ve uygulamaların

ardından iddiasına göre, kendinde yeryüzü kavrayışı hakkında gelişen bir olgu ortaya çıktı. 1954 yılında kendisine Yüceltilmiş Efendilerin Kelamı / Sözcüsü (The Voice of Ascended Masters) olma görevi verilinceye kadar Yoga ve metafizik üzerinde çalışmaktan geri durmadı (George King 2001:7).

Akım ilk olarak Londra’da kurulmuştur. 1954 yılında George King’e Venüslü Aetherius adlı Efendi – Üstadın kendisine Gezegenler Arası Parlamentonun Sesi olma görevi verildiğini bildirmesi ile takip eden yıl The Aetherius Society adlı kuruluş ikame edilmiştir.

George King, kendisi ile ilk temasın kurulduğu 1954 yıldan öldüğü tarih olan 1997 yılına kadar toplamda 600 kez irtibata geçildiği iddiasındadır. Bu temasların neticesinde ortaya çıkan kitaplardan iki tanesi önem arz etmektedir. Bunlardan birincisi 1962 yılında yayınlanan The Twelve Blessings- On iki Kutsama ve bir diğeri de 1963 yılında yayınlanan The Nine Freedoms - Dokuz Özgürlük kitabıdır. Kitaba alınan bu seçme temas mevzuları genelde Pazar günleri icra edilen Pazar Ayini - Hizmeti esnasında gerçekleşen temaslardan yapılan seçmelerdir.

Bu kitapların ana öğretisine gelince ‘Kitaplar hali hazırda Venüs’te ikamet eden Üstat - Efendi İsa tarafından gönderilen öğretilerdir. Buna göre İsa tarafından gönderilen bu öğretiler sanki Matta’da yer alan Dağ’da Ki Vaaz (Matta 5-7)’ın bir nevi tefsiri ve geniş bir açıklaması gibidir. George King’in astral bir yolculuk yaptığı tarih yine bu döneme gelmektedir. The Nine Freedoms – Dokuz Özgürlük Kitabı 1961 de kaleme alınmıştır. Kitap kozmik farkındalık seyahati esnasında ki uğranılacak ya da geçilecek aşamaları anlatır (<http://web.archive.org/web/20060830092015/religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/aetherius.html>, 04-01-2011).

Akımın resmi internet sitesi akımın dünya çapında iki genel merkezi bulunduğunu birinin Londra’da diğerrinin de Amerika’da Hollywood’da olduğunu bildirmektedir. Bunun yanında akımda bulunanların tam sayısı net olarak bilinmemekle beraber sadece İngiltere için mail listesinde yaklaşık 8.000 kişilik bir gruptan bahsedilmektedir. Günümüz itibariyle 600-700 arası bir rakamın aktif üyeler için kabul edilebilir bir rakam olduğu ifade edilmektedir (Barrett,2003:387).

Akıma mensubiyet ise üç çeşittir;

- a) **Tam mensubiyet** ki akımın aktivitelerinde tam bir katılımı gerektirir.
- b) **Katılımcı - paylaşımcı mensubiyet** sadece akımı hedefleri noktasında destekleyen ama aktivitelerinde herhangi bir rol almayan üyelik.
- c) **Arkadaş** statüsünde ki yaklaşım bunda ise sadece akımın görüşlerine sempati duyma vardır (<http://aetherius.org/index.cfm?app=content&SectionID=42&PageID=19> ,04-01-2011).

Akımın görüş ve inançlarına gelince; Reenkarnasyona inanan akım karma felsefesine göre insanların tekrar dirilişini kabul eder. Dünyadışı zeki varlıkların mevcudiyetine ve de dünyanın da yaşayan bir varlık olduğuna inanırlar. Bu anlayışa **Gaia teorisi** adını verirler. İnsanları bilgilendirmenin insanlığın ilerlemesi için elzem olduğuna kanidirlar. Manevi enerjilerin insanı iyileştirmede kullanılabileceğini kabul ederler. Yeni Efendilerin – Yöneticilerin gelişini beklerler fakat bu geliş için uygun zamanda teşrif edeceklerini söyleyerek herhangi bir tarih belirtmekten uzak dururlar. Aynı zamanda dünyanın hem dünya dışı hem de dünyanın kendi içinden kaynaklanan sebeplerle periyodik felakete maruz kaldığı inancındadırlar (Melton,2004: 396).

Akım kendi görüşlerini hem Hristiyanlık hem de Budizm kökenli olarak açıklar. Mesela reenkarnasyonun Budizm tabanlı bir anlayış olduğu açıkken Aetherius Cemiyeti bunu ‘Aldanmayın. Tanrı alaya alınmaz. İnsan ne ekerse, onu biçer. Kendi doğal benliğine eken, benlikten ölüm biçecektir. Ruh'a eken, Ruh'tan sonsuz yaşam biçecektir...’ (Galatyalılar 6: 7-9) şeklinde geçen ifadelerin reenkarnasyon için bir delil olduğunu savunurlar. Bunun yanında, ayinlerinde de Hristiyan ve Budizm’den alıntılara rastlamak mümkündür. Örnek olarak Lord’s Prayer olarak bilinen ayinin bir değişik versiyonunu ve buna eklenerek yeni bir tarz alan Budizmin mantralarını sayabiliriz (Barrett,2003: 387).

Akım, kendine mahsus operasyon ve görevler oluşturmuştur. George King tarafından başlatılan bu görevler içinden **Operation Starlight** (Yıldız Işığı Operasyonu), **Operation Space Power** (Uzay Gücü Operasyonu), **Operation Blue Water** (Mavi Su Operasyonu) gibilerini sayabiliriz. Bunlar akım içinde aynı zamanda bir nev’i ritüel

olarak telakki edilmektedir. Bunların içinden **Operation Starlight** (Yıldız Işığı Operasyonu) görevi 1958 ile 1961 yılları arasında iddialarına göre dünyadışı varlıkların yardımı ile tespit edilen 19 dağın enerji bakımından şarj edilmesi operasyonudur. Bu yerler aynı zamanda bir hac noktası olarak da kabul edilir. **Operation Space Power** (Uzay Gücü Operasyonu) ise bir uydunun yılda birkaç defa dünyanın yerini alması ile ortaya çıkan manevi enerjinin yayılmasıdır. **Operation Blue Water** (Mavi Su Operasyonu) ise atomik testler gibi nükleer sebeplerle dünyanın manyetik kutuplarının zarar görmesi neticesinde insanlığa gelen zararları önleme adına yapılan operasyonlardır (Melton,2004: 396).

Akım Kozmik Hiyerarşi ile yönetilen bir evren tasavvuruna sahiptir. Buna göre dünyayı yönlendirmesi altında tutan evrensel kısım Satürn'de bulunan Gezegenler Arası Parlamento diğer adıyla Lords of the Sun'dır. George King'e yazdırılan kitaplar da Mars Sektör 6 ve bazen de Sektör 8 adlı kanal tarafından dikte ettirilmiştir (Chryssides,2001b:25).

Akımın kurucusu George King'in yaklaşık 35 kadar kitabı mevcuttur. Üyelerine Cosmic Voice adlı dergi ücret karşılığı gönderilir. İnternet üzerinden de www.aetherius.org adresinden yayınlarını duyurmaktadır.

Akım kamuoyunda ekolojik bilincin oluşmasına katkıda bulunmuş, nükleer tehlikeye dikkat çekmiş ve hava kirliliği hakkında kampanyalar düzenlemiştir (Saliba,1999:4). Akımın kurucusu George King'in doğum günü olan 8 Haziran aynı zamanda Dünya Günü olarak kutlanır.

George King'in Kozmik Farkındalığa ulaşmak için yazdığını belirttiği Nine Freedoms – Dokuz Özgürlük kitabında sırası ile;

1. Cesaret
2. Aşk
3. Hizmet etmek - Boğun Eğmek
4. Aydınlanmak
5. Kozmik Farkındalık

6. Yücelmenin Kutsallığı
7. Gezegenlerarası Mevcudiyet
8. Satrünsel Mevcudiyet
9. Güneşsel Mevcudiyet konuları işlenir.

2.1.3. Dünya Kardeşlik Birliği

Bu bölümde ele alacağımız üçüncü akım ülkemiz menşeli olan Dünya Kardeşlik Birliği akımıdır. Ülkemizden çıkan ve şimdiye kadar da başka ülkelerden kaynaklandığı tespit edilemeyen bir akımdır. Aynı zamanda kurucusu bayan olan nadir akımlardan biridir. Akımı tipoloji olarak uzaylı varlıklardan vahiy alma iddiası ile UFO, sadece bir kişi ya da bir grubun bilebildiği bazı hakikatler olduğu inancına sahip olması hasebiyle de Ezoterik kategorisinde ele alabiliriz.

Akımın kurucusu **Vedia Bülent (Önsü) Çorak**'tır. 28 Kasım 1923, Bursa 'da doğan Vedia Bülent'in Babası Albay **Mazhar Önsü**, Annesi **Leman Önsü**'dur. 1943 yılında Çamlıca Kız Lisesinde başladığı lise eğitimini 1944 yılında Kars Lisesinde tamamlamıştır. Aynı yıl 51 yıl evli kalacağı kocası **Ragıp Adnan Çorak** ile evlenmiş ve bu evlilikten 1949 yılında kızı **Ayşe Seyün Çorak** olmuştur. Kocası Ragıp Bey 1995 yılında ölmüştür (<http://www.bilgikitabi.net/bulentcorak.html> 14-02-2011).

İlk manevi temas ve vahiy aldığı tarih konusunda net bilgiler olmamakla beraber 1966 yılında bazı tecrübeler yaşadığı aktarılmaktadır.

Akımın inanç-akide, ibadet ve diğer konularda tek ve ana kitabı olan Bilgi Kitabı, içinde geçen açık ibarelerle bu akımın diğer dinlerin yerine ikame edilen bir din olduğu iddiasında iken, aleyhlerine açılan davalar sebebiyle, akımın müntesipleri kendilerinin yeni bir din olmadıklarını iddia etmektedirler.

Akım '**Dünya Kardeşlik Birliği Mevlana Yüce Vakfı**'nın 1993 yılında kurulması ile kurumsal bir hüviyete bürünmüş 1981 yılından beri gayr-i resmi ve el altından yürütülen faaliyetlerine resmîyet kazandırmışlardır.

Vedia Bülent 1981 yılında, kendisine gelen vahiyleri yazıya dökme emri aldıktan sonra Bilgi Kitabını yazmaya başlamıştır. Kitap, birbiri ile ilintili olmayan ve bir silsile takip etmeyen bir usulle yazılmış olup, Önsöz ile ardından gelen 55 fasikül ve 7 ekten müteşekkildir. Hacim olarak ise kitap sayfası olarak 905 sayfadır. 1996 yılında baskısı yapılan kitap satışa da sunulmuştur.

Merkezi İstanbul – Kadıköy’de bulunan akım, Türkiye genelinde ve yurtdışında da örgütlenmiş bir şekilde faaliyetlerine devam etmektedir. 2010 yılı itibariyle Türkiye’de ve dünya genelinde yaklaşık 10.000 müntesibi olduğu tahmin edilmektedir.

Akım, kutsal kitap olarak Bilgi Kitabını kabul eder. Her ne kadar Bilgi Kitabının içeriği ve de adı üzerinde çeşitli tartışmalar ve ihtilaflar olsa da, Türkiye genelinde meşhur olan ve akımın adı ile anılan Bilgi Kitabının yazarı olarak Vedia Bülent bulunmaktadır. Kitap, kaynak olarak Birleşik İnsanlık Realitesi Kozmos Federal Meclisi kadrosu tarafından daha önce farklı frekanslarla, farklı yerlerde farklı peygamberlere yazdırılan kitapların bu sefer Anadolu kıtası üzerinde bulunan alfa kanalı ile Mevlana’ya yazdırılmasıdır. Vahiy Mustafa Molla adlı melek vasıtası ile Vedia Bülent’e iletilmektedir. İlk vahyin başlangıç tarihi 1966 olmasına rağmen yazıya geçirilen ve Bilgi kitabına almanların tarihi 1 Kasım 1981’dir. Bu sebeple de yeni yıl başlangıcı akım tarafından 1 Kasım olarak kabul edilmiştir. Kitabın muhtevasına gelince, kitap başlıca: kurtuluş vesilelerinden, dünyanın yeni bir çağa girdiğinden, cennet-cehennem, ölüm, reenkarnasyon, uzaylı dostlar, ruhlardan haber alma, meditasyon, evren, canlıların yaratılması, elçilik, diğer dinlerin hükmü, gezegenler, ibadetler, yeniçağda ibadet şekli v.b. konuları ele alır. Bu konuların değerlendiriliş biçimi tamamen Vedia Bülent’in görüşlerine göre yapılmakta olup, herhangi bir kural gözetilmemektedir (http://www.dkb-mevlana.org.tr/Ozet.htm#_B%26%23304%3BLG%26%23304%3B_K%26%23304%3BTABI__1_14-02-2011).

Akımın ibadet konusunda da herhangi bir kabulü mevcut değildir. İbadeti ritüel olarak değerlendirmezler. İbadetin yaratıcıya hizmet şeklinde olacağı kanaatindedirler. Mevlanacıların nezdinde diğer dinlerin ibadetleri ret edilmezler. Bununla beraber o dinlerin hükmünün kalkması sebebiyle bir artı değer de ifade etmemektedir. Yalnızca

bir katkıdan söz edilecek olursa, o da ibadet ortamında ruhların kötülüklerden arınmasına vesile olmasıdır. İbadetin; düşünce, meditasyon ve gönülden olma tarzında üç şekli vardır. İbadeti sonsuz başlangıçların girizgâhı olarak telakki ederler. Bu ibadetlerini yerine getirmek maksadı ile inşa edilen özel ibadethaneleri mevcut değildir.

Akımın kurucusu Vedia Bülent Vakfın resmi vakıf künyesinde yer almamaktadır. Buna rağmen vakfın ödül törenlerinde ve de diğer tanıtım broşürlerinde Vedia Bülent başkan olarak anılmaktadır. Bunun yanında akım, faaliyetlerini yürütebilmek için Dünya Kardeşlik Birliği Evrensel Birleşim Merkezi Derneği adlı bir dernek de kurmuştur. Bu iki dernek hakkında hem eski üyeler hem akımda görev yapmış eski görevliler hem de muhtelif kişi ve kuruluşlarca davalar açılmıştır. Bu davaların hiçbirinde Vedia Bülent doğrudan suçlanamamış ancak kişisel davalara konu olmuştur. Bu, aslında akımın kurucusu ile resmi kişiliğin iç içe geçmesinin doğurduğu bir kargaşadan kaynaklanmaktadır. Bu ise, yönetimin, geri planda, akımın kurucusunu kollama amacıyla yapılan bir perdeleme olayı olduğu fikrine yol açmakta ve dolayısıyla akım hakkında, şeffaflık noktasında şüpheler ortaya çıkarmaktadır. Mali açıdan üyelerinin 10 liralık aylık aidatı ile hayatini devam ettirdiğini belirten akım hakkında yüksek meblağlı yolsuzluk davalarının açılır olması da işin başka veçhelerinin de olabileceği kanaatine yol açmaktadır.

Akımın hem idari hem de karar alma mekanizması hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Ancak 'odak' olarak tabir edilen ülke ve de şehir yapılanmalarına yönelik Bilgi Kitabında geçen emir ve direktiflerden anlaşılacağı üzere Vedia Bülent ve / veya yakın ekibinin akım üzerinde kontrolü mutlak olup, sözleri tartışılmaksızın kabul edilmektedir. Bazı gizemli bilgilerin kendisinde bulunduğu iddiasının yanında, vahiy kaynağının tek kendisinin olması, akımda şüphesiz bir lider sultanı olarak tabir edilebilecek yönetim şeklini doğurmuştur. Akım, kendi içine kapanıklılığı sebebiyle ve uyguladığı sıkı takip programları ile müntesiplerinin, akım haricinde ki dünya ile irtibatını kısıtlamayı bir metot olarak kullanmaktadır. 18'ler birliği oluşturma, okuma gruplarının teşekkülü ve yeni müntesip kazanma faaliyetlerinin yanında biyolojik kardeşlikten öte bir kardeşlik ihdas etme fikri ile yapılan uygulamalar, eski müntesiplerin ifadeleriyle yer yer psikolojik baskı olarak adlandırılabilir seviyelerde olmaktadır.

Yapılan psikolojik baskıları anlama adına akım dışına yansıyan olaylardan sadece 'kozmo programı' denilen metodu ele almak bile yetecektir. Bu metoda göre 18 çalışma grubunda olabilmek için 3 aşamalı bir süreçten geçtikten sonra mümkün olabilmektedir.

Bu programın aşamaları şöyledir;

- 1.Yetiştirme- Görev bilincine varma- İnanç (Fasikül okuma / dağıtma- üye bulma).
2. Bilinç- Anlayış sahibi olma – Kavrayışa ulaşma (Sohbet Düzenleme – Konferans Verme).
3. Sorumluluk bilincine varma –Hizmette bulunma – özverili davranma (Arınma – Bağlılık izhar etme – Her şeye amade olma).

Bu 3 programı bihakkın yerine getiren dostların, göksel kadroda yer alacak olan yer ekibi olduğu ilan edilir (18 Çalışma nizamı: 18/4/2005, Biçer,2006:43).

Buna göre akıma katılmış bulunan kişi ilk basamakta kendini yetiştirme adına görece basit meşgalelerle görevlendirilmiştir. Yeni bir sosyal çevreye katılma heyecanı taşıyan bu kazanılmış kişi, kendi tecrübelerini başkalarına iletme adına ve de kendisini yetiştirdiği nispette artık dışa açılmakla sorumlu tutulur. Bu ise artık, ikinci derece bir görevlendirmedir. Üçüncü basamakta ise gönülden teslim olma ve her şeyiyle akım için yaşama seviyesine ulaşması beklenen kişi, bu psikolojik eşikleri aşması ile bulunduğu sosyal ortamda varlığını devam ettirebilecektir. Aksi halde kendisi akımdan dışlanmaktan kurtulamayacaktır.

Akımın yönetim bakımından, içinden geldiği sosyo-kültürel çevrenin de etkisiyle, klasik mürşit- mürit ilişkisi çerçevesinde Batiniler'de rastladığımız teknikle yeni müntesip kazanma yolunda hareket tarzları olduğunu belirtebiliriz (Biçer,2006:38-40).

Uygulanan bu metotlar müntesipleri sosyal hayattan koparacak seviyelere ulaşabilmektedir. Bunun yanında Vedia Bülent, akımı ve aldığı vahyi aktarırken artık her şeyin bildirilmesi gerektiği üzerinde vurgu yapar. Buna rağmen açık bildirilmesi gereken Bilgi Kitabı, herkese açık olmayan ve ancak bağlılığından şüphe duyulmayan derneğin aktif üyelerinden ve de ancak aidatını ödeyenlere açıklanmaktadır. Bu ise söylem ve eylem zıtlığı doğurmakta dolayısıyla akımın üzerine şüphe yaymaktadır.

Mali açıdan müntesiplerinden toplantı başına alınan katılım ücretlerin varlığı ve elde edilen meblağların akıbeti konusunda akımın eski üyelerinden mahkemelere intikal eden iddialar söz konusu olmuştur (<http://www.ruhsalenerji.gen.tr/showthread.php?t=25100> 17-02-2011).

2.2. Batıda Bulunan Doğu Kökenli Akımlar

Genelde bir mürşidin ve ya rehber öğreticinin (üstadın / guru'nun) eşliğinde geleneğe vurgu yapan sıkı kuralları olan bir kültüre mensup, hayatın her evresine ait emir ve yasaklar koyabilen oluşumlardır.

Bu oluşum içinde, bazen saatlerce güneş altında bekleme, bazen saatlerce kutsal metin okumalar, bazen de sabahlara kadar mabette bekleyiş benzeri nefsi- bedeni eğitmeye matuf teknikleri olan anlayışlardır.

Peki, insanlar niçin bu kadar sıkı kuralcı disiplinli bir oluşuma katılmak isterler ki?

Bu soru aslında bir cevaptır da. Çünkü bazı kişiler böyle bir ortamın kendisi için iyi olacağını, kendisi hakkında başkalarının karar almasının kendisine daha faydalı olacağını düşünmekte veya böyle olmasını bizzat kendisi istemektedir. Hal-i hazırda dünya, birçok kişi için içinden çıkılamayacak kadar karmaşık ve bu dünyada karar almak da bir o kadar karışık bir hal almış bulunmaktadır

Bir başka faktör ise Doğu öğretisinin kadim oluşuna dayanmaktadır. Bu ise öğretinin Batı düşüncesi ve felsefesine göre yapılan bir değerlendirmedir ve nispeten eski oluştan kaynaklanan bir değer atfı söz konusudur. Eski olan, orijinal, orijinal olan ise doğrudur. Bu şekilde ki akli algılayış, insanları rahat bir şekilde ikna eden / edilen bir mantığa götürmektedir. İnsanların bu akımlar üzerinde eğer kendilerini etkileyen veya cezbeden bir husus bulunuyorsa pek de taviz vermedikleri hususların başında bir inancın, dinin doğru olması gelmektedir.

Bu bölümde ele alacağımız akımların kaynağı olarak Hinduizm, Budizm, Hint / Sih kökenli anlayışları ve felsefeleri gösterebiliriz. Bu kökenlerin bazıları tam anlamıyla gelenekselcidir, bazıları ise bilinç ve manevi fikirleri geliştirmeye odaklanmış olup Batı kültürü ile harmanlanmıştır. Yine bu akımlardan bazıları gurular tarafından bizzat

kendileri Batı'ya götürülmüş, aktarılmış akımlarken bazısı da Batı'lıların merak saikiyle Doğu'dan elde ettikleri bilgi ve tecrübeler neticesinde Batı'da kurulan akımlardır (Barrett,2003: 266-267).

Bu bölümde sayılabilecek akımların başlıcaları ise şöyle sıralanabilir: Brahma Kumaris (BK), Transcendental Meditation (TM), ISCKON, Sahaja Yoga, Soka Gakkai, Batılı Budist Öğretisi Taraftarları, Eckandar ile Elan Vital'dir.

2.2.1. Transcendental Meditation (TM)

Kendilerinin bir din olmadığını dile getiren bir akımdır. Ancak kendilerine, 'kişinin şahsi gelişimine katkı sağlayan bilimsel bir teknik' demektedirler. Her dinin müntesibince uygulanabilecek bir teknik olduğu iddiasındadırlar ve hatta bu teknik ile kişinin kendi dinini daha mutmain bir seviyede yaşayacağı kanısındadırlar. Kurucusu Maharishi Mahesh Yogi olup aileden gelen ismi Mahesh Prasad Varma şeklindedir. 11 Eylül 1911 (ya da 1918) yılında Hindistan'ın Utter Kashi bölgesinde doğmuştur. Eğitimini Allahabad Üniversitesinde, Fizik alanında tamamladıktan sonra Veda metinleri üzerine üstat olan Swami Brahmananda Saraswati gözetiminde Yoga çalışmalarında bulunmuştur. Bu çalışmaları 1953 yılında üstadı ölünceye kadar on üç yıl sürmüştür.

Bu tarihten itibaren iki yıl Himalayalar'da münzevi hayatı yaşamış ve daha sonra ise Hindistan'ın güneyine seyahat etmiştir. Bu seyahatin neticesinde Maharishi yeni bir misyon üstlendiğini ilan etmiş ve 1958 yılında Spiritual Regeneration Movement / Ruhsal Yenilenme Hareketini kurmuştur. Buralarda başarı elde edemeyeceğini fark edince Okyanusya'dan başlayıp Amerika'da biten bir seyahate çıkmıştır. 1959 yılında Amerika'ya vardığında ise fikir ve görüşlerini yaymak üzere çeşitli eyaletlerde konferanslar vermeye başlamış ve akabinde 1961 yılında kurumsal bir bünyeye kavuşmak ve fikirlerini bu kanaldan yaymak adına 'Transcendental Meditasyon'a Giriş İçin Akıllı Yaratıcılık Bilimi ve Uluslararası Meditasyon Kuruluşunu kurmuştur.

Bu tarihlerde akımın müntesip kazanması adına Maharishi birçok konferans ve eğitim seminerinde bulunmuştur. Bu vesile ile akım İngiltere, Amerika ve Hindistan'da örgütlü hale gelmiştir. 1960'ların ortasında ikinci kez dünya turuna çıkan Maharishi 1968'de de

ülkemize gelmiş, İstanbul'u ziyaret etmiş ve Topkapı sarayı ile Sultan Ahmet Cami'ini gezmiş, çıkışta ise bahçede bir meditasyon seansı düzenlemiştir. Yine bu tarihlerde, Beatles grubunun akıma katılması ile TM büyük bir popülerite elde etmiş ve bu vesile ile dünya kamuoyu tarafından merakla takip edilen bir organizasyon haline gelmiştir (<http://www.maharishi.org.tr/2010/12/1968-de-maharishi-topkapi-sarayini-ve-sultanahmet-camiini-ziyaret-etmistir/> ,07-01-2011).

1956 yılında temelleri atıldığı kabul edilen akımın resmi internet siteleri (Türkiye için www.maharishi.org.tr uluslar arası www.tm.org) her ne kadar kendilerini bir din olarak kabul etmediklerini deklare etseler de, ileri derecede ki kursiyerler için kullanılan Bhagavad Gita ve Rig Veda'nın, Hint kutsal metinleri olduğu açıktır. Kendilerini tarif adına ortaya koydukları tanımlar neticesinde bir kült olarak adlandırmak mümkündür. Fakat ister Amerikan mahkemesinin aleyhlerinde vermiş olduğu 1977 yılı kararı, isterse uygulamalarında dini bir altyapı barındırması ve bunu bir hedef olarak kabullenmeleri, bu akımın negatif manada, bir sekt şeklinde algılanmasını da beraberinde getirmiştir (<http://web.archive.org/web/20060831081613/religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/tm.html> ,07-01-2011). Bunun neticesinde ise akımın 1970 ila 1977 arasında ki hızlı yayılmasından sonra, bir yavaşlama ortaya çıkmıştır. Akım 1977'den sonra, aleyhlerine verilen bu karar neticesinde, kamuoyuna ulaşmakta zorlanmaya başlamıştır. Akımın resmi internet sitesinde grup büyüklüğü olarak herhangi bir rakam zikredilmese de bu güne kadar 5 milyondan fazla kişinin bu tekniği uyguladığını iddia etmektedir (<http://www.tm.org/meditation-techniques>, 07-01-2011).

5 Şubat 2008'de Maharishi'nin son yıllarını geçirdiği Hollanda Voldrop'da ölümünün ardından, Maharishi Foundation USA (MFUSA) tüzel kişiliği akıma liderlik etmektedir.

Ülkemiz de ise akımın kurucusu olan Maharishi Mahesh Yogi'nin Türkiye'yi ilk olarak 1966 Ağustos ve Aralık aylarında iki kez ziyaret etmesi ile bir hareketlenme başlamıştır. Bu ziyaretlerde Maharishi İstanbul Hilton otelinde konferanslar vermiştir. Her bir ziyaretinde yaklaşık 100 kadar kişiye TM tekniğini öğretmiş ve bu talebelerinden Enise Savaşkan, Şen Tınaztepe ve Dr. Hasan Basri Karahan Türkiye'de Transandantal Meditasyon Merkezini kurmuşlardır. Dr. Mahmut Görkey 1978-2002 yılları arasında bu kuruma (o zamanki adı Maharishi Birleşik Alan Teknolojisi Derneği idi) başkanlık

etmiştir. Aynı merkez 2002 yılından beri Kibele Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti. adıyla çalışmalarını sürdürmektedir (<http://www.maharishi.org.tr/2010/07/maharishinin-ilk-turkiye-ziyareti/>, 30-11-2010) ve Genel Müdürlük vazifesini Dr. Vesile Baruh ve eşi Dr. Albert Baruh devam etmektedirler (Özkan,2006: 240).

Bu akım her hangi bir ibadet önerisinde bulunmaz ancak günlük yapılmasını istediği iki adet meditasyon vardır. Bu meditasyonun kökenlerinin Patanjali'ye ait Yoga Sutras olduğunu belirtir. Bu teknik vesilesi ile sadece şahıslara değil topluma ve bütün bir insanlığa fayda temin edilebileceği iddiasındadırlar (York,2004:326).

Bunlar, sabah ve akşam yemekten önce uygulanan 20'şer dakikalık tekniktir. Bu meditasyonu düzenli ve aksatmadan uygulayan kişilerin ruhen ve bedenen kazanımlara erişeceği vaat edilir. Uygulanan tekniklerin tamamen tabii olduğu dolayısıyla her kültürden ve dinden insanın rahatlıkla tatbik edebileceği metotları olan yegâne akım oldukları iddiasındadırlar. Bu teknikler yedi aşamalı bir program sayesinde direkt bir öğretici vasıtasıyla elde edilebilecek kapasitededir. Kitap veya öğretici bir video eşliğinde öğrenmenin mümkün olmadığını dile getirirler. Bu seanslar sayesinde kişinin ruhen, kalben, aklen ve bedenen bir dengeye kavuşması iç ahengini yakalaması hedeflenir ve bu vesile ile de stresten kurtulmuş bir şekilde yüksek bir bilince ulaşacakları bir metot uygulanır (Kory,1976: 15-17).

Burada her bir seans için ücret ödenmesi gerektiğini de kaydetmenin faydalı olacağını belirtelim. Bu ücretler ülkesine ve alınan derse göre farklılık arz eder. Fakat uygulanan seansların saat farkı ise bu tekniklerin niçin ülkeden ülkeye değiştiğini açıklamaya yetmeyecek bir çelişkidir.

Mesela yedi aşamalı seansın toplam saati Amerika için 11saatten fazla iken (665 dakika)

(<http://web.archive.org/web/20060831081613/religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/tm.html> 11-01-2011). Bu süre Türkiye için sunulan programda 7,5 saate (<http://www.maharishi.org.tr/nasil-ogrenebilirsiniz/> 11-01-2011) (455 dakikaya) düşmektedir. Öyle ise, bu teknikler farklı farklıdır. Yani nev'i şahsına münhasır teknikleri olduğunu iddia eden akımın, farklı ülkelerde farklı teknikler uygulamakta olduğu anlaşılmaktadır. Bu ise, ya bir ülke de doğru teknikle insanların karşısında

olduğu, diğer ülkede insanlara yanlış ya da eksik teknik uyguladığını, dolayısıyla akımın insanları kandırdığını ya da teknik denilen şeyin şekillendirilmesinde kaynağı aynı olan öğreticilerin, işin kolayına kaçtığı izlenimini doğurmaktadır.

Akım, bu seansları öğretmek için herhangi bir mabede ihtiyaç duymaz. Kişi öğrendiği tekniğı her yerde uygulayabilir. Bu teknikte kişiye bir mantra verilmesi ve kişinin bu mantra'yı ses olarak hayal etmesi ve 20 dakikalık meditasyon uygulaması esnasında bu ses yoluyla rabita kurmaya çalışması gerekmektedir. Bu rabita kurma işlemi cehri bir şekilde yapılmaz, içten, hafi olarak uygulanır. Kutsal addedilir ve gizli tutulur, hiç kimseye söylenmez (Barrett,2003: 279).

1970 yılında yine bütün insanlığa fayda sağlayacağını iddia ettikleri '*Dünya Planı*' adını verdikleri bir programı gündemlerine almışlar ve bu plan çerçevesinde 7 hedefin gerçekleşmesi için çalışmışlardır. Bu 7 hedef ise şu şekildedir.

1. Kişinin tüm potansiyelini geliştirmek.
2. İnsanların karar alabilme kabiliyetini yükseltmek.
3. En iyi eğitim idealini gerçekleştirmek.
4. Kişinin kendisine ve ailesine mutsuzluk kaynağı olan uyuşturucu kullanımı ve suç problemlerini çözmek.
5. Çevrenin en verimli şekilde kullanılmasını temin etmek.
6. Toplumun ve şahısların tam ekonomik bağımsızlık kabiliyetini ikame etmek.
7. Bu nesil içinde insanlığın manevi emellerini elde etmesini temin etmek.

(Forem,1973:10)

Bu akıma karşı olarak atfedilen suçlamaların başında ise uygulanan tekniklerin diğer tekniklerle aynı alan üzerinde tesir etmeye çalışmasının farklılık olmayacağı iddiasıdır. Yani diğer akımlar da beyin, ruh, beden gelişimine matuf programlar yapıyorken, niçin TM daha farklı bir teknik olarak kabul edilsin? şeklinde itirazlar bulunmaktadır.

Akımın iddia ettiği farklılıkların tespiti noktasında, herhangi bilimsel bir altyapının olmaması ve ispatlanabilir bir verinin elde bulunmaması da tenkit konularından biridir.

Son olarak da elde edilen gelirlerin milyon dolarları bulduğu, hatta tahmin edilebilir varlık değerlerinin milyar doları aştığı, bu imkanların yerinde ve verimli değerlendirilip değerlendirilmediği polemik konusu olmuştur. Kurslardan alınan seans ücretlerinin fahiş meblağlara ulaştığı ve vaat edilenlere kıyasla verilen paraların hak edilen bir seviyenin üstünde olduğu da bu iddialar arasındadır (Barrett,2003: 281).

Ülkemizde başlangıçta sadece İstanbul'da üyeleri bulunuyor iken günümüzde başta Ankara, İzmir, Bursa gibi şehirlerde de taraftarı bulmaktadırlar.

2.2.2. Soko Gakkai (SG)

Bu alanda ele alacağımız ikinci akım ise kurum olarak Japonya merkezli fakat dini referans bazında Hint menşeli Budist bir akım olan Soko Gakkai ya da tam söylenişi ile anmamız gerekirse **Soka-kyoiku-gakkai (Değer Katan Eğitim Kuruluşu)** dur.

Akımın kökenleri 1222-1282 yılları arasında yaşamış olan Nichiren Daishonin'e dayanır. Budizm'in Japonya'da ki büyük üstatlarında olan ve reformist bir geleneği yerleştiren Nichiren, Sakyamuni'den daha büyük bir Buda'nın dünyayı felaketlerden kurtaracağına inanıyordu. Ölümünü müteakip, öğrencileri tapınağını korumayı ve tapınakla ilgili vazifeleri önde tutmayı üstlendi. Bu öğrencilerden bazıları arasında bu tapınağın sorumluluğu konusunda tartışmalar çıktı. Bu esnada Soko Gakkai'ye günümüzde esin kaynağı olacak olan Nikko Shonin o tapınağı ve öğrenci arkadaşlarını terk ederek Fuji dağı eteklerinde Taiseki-ji adını verdiği yeni bir tapınak inşa etti (Wilson ve Dobbelere, 1987: 'Soko Gakkai').

Modern zamanlarda ki kurucusu olan Tsunesaburo Makiguchi ve ölümünden sonra gruba liderlik eden Josei Toda'ya kadar bu inanış küçük bir grup olarak kalmıştı (York 2004: 302).

Ancak Tsunesaburo Makiguchi (d.1871 – ö.1944), bu Budist inanışı öğretmen karakteri eşliğinde yeniden harekete geçirmiş ve büyük kitlelere ulaşmasını temin etmiştir. Daha sonra akımın yönetimini ele alan Josei Toda (d.1900-ö.1958), akımın görüşlerini

1958'lere kadar Japonya genelinde yaklaşık 1,3 milyon kişiye ulaştırmıştır. Halen yönetimde bulunan Daisaku İkedada ile de akım dünyaya açılmıştır. Akım şimdilerde 190 ülke ve bölgede yaklaşık 12 milyona kişiye ulaştığını dile getirmektedir (<http://www.daisakuikedada.org/main/profile/bio/bio-01.html> , 17-01-2011).

Eğitimi esas alarak yola çıkan Makiguchi, kendisi de bir öğretmendir. Kendisi, öğrencilerine okullarında 1930'lara kadar Japon eğitiminde uygulanan eğitim tarzından farklı bir metot uygulamıştır. Öğrenci eksenli bir eğitim sistemi geliştirmiştir. Bu sistemde talebenin nasıl başarılı olacağını, kendisinin keşfetmesi prensibini uygulamıştır. Bu sistem sayesinde alanlarında başarılı öğrencilerin yetişmesi grubu, savaş yıllarına kadar Japon hükümetleri nezdinde de muteber bir konuma getirmiştir (Métraux,1994: 99, Dobbelaere,1998: 60-63). Fakat Şintoist Japon hükümetinin II. Dünya Savaşı yıllarında Güneş tanrısı Amaterasu'ya tapınmaları ve Buda heykellerinin yanında Güneş tanrısına ait bir tableti veya bir muska vari okunacak dua bulundurmaları emri ile Nichiren geleneğinden gelen diğer sekt ve akımlar da kendi inançlarına ters bu uygulamayı reddetmiştir. Bu emre karşı gelenler hapis cezasına çarptırılmıştır. Bunlardan biri de Makiguchi'dir. 1944 yılına gelindiğinde Makiguchi hapiste iken vefat etmiş ve akımın başına savaş yıllarından sonra Toda geçmiştir.

Toda tam manasıyla hocasının talebesi idi. Makiguchi'den ne öğrendi ise bunu geniş kitlelere duyurma adına gayret gösterdi ve bunda da başarılı oldu. Başarısının sırrı ise yapılanmada yani organizasyon yapısı ile irtibatlı idi. Büyük şehirlerden, en küçük yerleşim yerine kadar SG mensubu ve sorumlusu olan her yerde, müntesiplerin en ufak sıkıntılarına varıncaya kadar, her durumu ile ilgilenen bir yapı oluşturdular ve bu yapı sayesinde de halkın benimsediği bir akım haline geldiler. Toda'nın 1958'de ki ölümünden sonra günümüze kadar akıma Daisaku İkedada liderlik ediyor.

İkedada başarılı bir miras devralmıştı. Başarılı iki yöneticinin ardından, hem siyasi arenada hem de halk nezdinde muteber bir hareket kalmıştı kendisine. 1964 Komeito (Temiz Yönetim Partisi) adını verdiği bir parti ile de Japon siyasi hayatında saygıdeğer bir yer edindiler. Bu partinin amacı dünya barışını temin adına hareket edecek ve demokratik standartlara vurgu yapacak bir parti olacaktı ki bu hususta da başarı sergilemişlerdir.

Akımın yapılanma tarzına gelince; akım başta ki yöneticilerden aşağıya doğru hiyerarşik bir şekilde, bölge sorumlusu, il sorumlusu, grup sorumlusu ve nihayetinde birim sorumlusu olarak yapılanmaktadır. Bu yapılanma ile en uç noktada adına **shakubuku** adı verilen ve aile bağlarından daha fazla önem atfedilen bir birliktelik oluşturulur. Bu birliktelik ile insanların akımın meselelerine katkıda bulunmasını temin edilir. Daha kolay bir yönetim sergilenebilmesi adına da, grup içinde Erkekler Kolu, Kadınlar Kolu, Gençlik Kolu gibi bölümlerin yanında Genç Kadınlar Kolu, Genç Erkekler Kolu benzeri bölümler oluşturulmuştur. Bu kolaylığın yanında ilgi veya mesleğe yönelik bir ayrışım da söz konusu olmuş ve bu tasnife göre de gruplaşmaya gidilmiştir. Bu hem dikey hem yatay ayrışma, gruba hem dinamizm hem verimlilik hem de yönetim kolaylığı getirmiştir (Waterhouse,2002: 120-124).

Akım, her ne kadar sosyal bir yapılanma sergilese de, aslı itibariyle hareketliliğini dini referanslardan almaktadır. Şüphesiz kendi adına büyük başarılarının en önde geleni, küçük bir gruba münhasır bir din haline gelmiş olan Budizmi, Japonya genelinde büyük bir din haline getirmiş olmasıdır. Bu yönü ile de ayrıca incelenmesi gerekmektedir.

Akım Budizmde bulunan mantra irad etme ibadetini yeni bir söylem üzerinden reforme etmiştir. (Kendimi yüce Lotus'a adıyorum.) Nam-myoho-renge-kyo şeklinde söylenen günlük vird ile yapılan bir ibadet söz konusudur. Bu virde **daimoku** adı verilir. Bu mantra ile söyleyen kişinin somut kazanımlar elde etmesinin yanında, dünya barışına da katkı sağlayacağı inancı vardır. Ayrıca günlük tek başına yapılan bir başka vird okuma ise Lotus Sutra kitabının 1 ve 16. Bölümleri olan Hoben ve Jurya bölümlerinden okuma işidir. Bu ibadet **gohonzon** adı verilen el yazması mantra parçası olan bir rulonun önünde yapılır. Bu okuma yaklaşık 20 dakika sürer. Bu ibadete **gongyo** adı verilir. Tecrübeli eski müntesipler bu metinleri herhangi bir kitap eşliği olmadan yaparlarken daha yeni olanlar bu seremoniyi ezberleyene kadar küçük bir kitapçıktan takip ederler. Metinler klasik Japonca ile yazılmıştır. Bununla birlikte evlilik ve cenaze merasimlerinde de ayinler düzenlenmesi de söz konusudur.

Akım kendisine 3 aşamalı bir hedef belirlemiş ve bu doğrultuda çalışmalar yapmaktadır.

Bunlar:

1. Nichiren Daishonin Budist anlayışı çerçevesinde kültürel ve eğitim ile barışın tesisi.
2. Dünyanın değişik ülkelerinde ki sıradan insanlar vasıtası ile dünya barışını tesis etme.
3. Bulunan ülkelerde kanunlara ve o kültürle uyumlu bir vatandaş olarak Nichiren Daishon'in Budist görüşlerini yaymak ve yaşamak.

Akım hakkında olumsuz görüşler de bulunmaktadır. Bunlardan biri de diğer Budist akımlardan gelmektedir. Aynen bir fırkanın diğerini suçlamasında ki mantıkla, sadece kendilerinin doğru diğerlerinin de batıl olduğu iddiasındadırlar. Buna ilaveten zikredilebilecek bir başka nokta ise virdelede istenilen şeyler konusunda, maddiyata vurgu yapan bir söylemlerinin olması gösterilmiştir (Barrett,2003: 306).

Dünyanın hemen her ülke ve bölgesinde olduklarını iddia eden akımın Türkiye yapılanması hakkında herhangi bir kayıta rastlanmamış olması da enteresandır. Bununla birlikte Soko Gakkai ile ilgili olarak akımın lideri olan Ikeda'ya Ankara Üniversitesi'nce 1992 yılında fahri doktora unvanı verildiğini ve de Barış Manço'nun düzenlediği iki Japonya konserinin de Tokyo Soko Üniversitesi'nce gerçekleştirildiğini belirtelim.

2.3. Hristiyan Kökenli Akımlar

Hristiyanlık İsa Mesih'i takip edenlere verilen addır. İsa Mesih bu günkü Filistin'de doğmuştur. Doğduğu zaman için, Filistin, Roma İmparatoru Augustus tarafından yönetilen bir ülke idi. Hristiyanlığın bütün akımları içinde herhangi bir vesile ile İsa'nın otorite oluşu konusunda hiçbir tartışma yoktur. İsa hakkında en fazla bilgi Yeni Ahit'in ilk dört kitabında bulunanlardır. Bu dört metnin dini bir otorite oluşu Hristiyan geleneğine mensup bütün akımların ortak kabulüdür.

Kitap olarak ise iki kısımdan müteşekkil olan 'Kitap'ı, 'Bibel'ı kabul ederler. Bu kitap, İbranice Eski Ahit ve Yunanca Yeni Ahit'ten oluşan bir kitaptır. Bunlara ilave olarak Roma Katolik Kilisesi Havarilerin İşleri bölümünü de bir otorite metin olarak itihaz etmektedir.

Yeni Ahit, ana hatları ile bir iman meselesi olarak, İsa'nın ölümü ve yeniden dirilişini işler. Aynı zamanda 'Tanrı'nın bir kurtuluş fidesi, bağışlanma vesilesi olarak oğlunu bu dünyaya gönderişi, buna inanan herkesin de sonsuz bir hayata kavuşacağı ' mevzusu etrafında anlatımlarda bulunur. Kitabın başlangıcı Yaratılış bölümü ile, en son olarak ise Vahiy bölümü gelir. Yaratılış bölümünde insanlık serüveni, ilk insan, günah ve bu günah olgusunun dünyaya insan ile gelişi, Vahiy bölümünde ise Tanrı'nın mutlak zaferi, hükümranlığını nasıl tesis edeceği, kaybedenlerin kimler olacağı, beklenen bu zaferin gerçekleşme şartları ele alınır.

Geleneksel olarak İsa'nın **Kurtuluş fidesi / Bağışlanma Vesilesi** olma inancı Hristiyanlar nezdinde, yalnızca İsa'nın hayatı, ölümü ve tekrar dirilişi bağlamında değerlendirilir olmuştur. Fakat günümüz Hristiyanları bu anlayıştan biraz farklı olarak Tanrı'nın varlığının anlaşılması ve de üstündeki gizemin kaldırılması noktasında İsa'nın kendini feda etmesiyle Kurtuluş fidesi olmaktan daha fazla bir şeyler yaptığı inancına yönelmişlerdir. Yeni Ahit'e yer bulan bu anlatım, Hristiyanlar arasında ise 'Yeniden Diriliş' örneğinde olduğu gibi Tanrı'nın yeni kurallarının ikame edileceği, yeni bir dönemin başlangıcı olduğu fikrine yol açmıştır. Yeni Ahit, ölümü, ele alış biçimiyle, inananlarına bir umut kaynağı olarak sunmuştur.

Şurası da dikkatlerden kaçmamalıdır ki, yeniden diriliş, vahyin son zamanlarında vuku bulmuş idi. Aynı bunun gibi dünyanın da son zamanlarında da İsa'nın yeniden bir dirilişi ve 'sürüsü'nü tekrar bir araya getirecek olmasını da beklemek mümkündür. Bu ise bizim Apokaliptik dediğimiz teolojinin çıkış noktasıdır. Bu yaklaşımın belli başlı özellikleri ise;

- a) İsa, güç ve muktedir bir şekilde tekrar dünyaya gelecek ve bizim bildiğimiz tarihe bir son verecek
- b) Beklenen kurtarıcının gelişi, hem bir inanç kaidesi olmuş hem de inanlara umut kaynağı teşkil etmiştir.

Bu değerlendirmeler ileride ortaya çıkacak Yeni Çağ Dini Akımları ve Alternatif Dini İnançlar için uygun bir teolojik materyal imkânı olmuştur.

Ayrıca ilk dönem Hristiyanlar için Yeniden Diriliş inancı, İsa'nın, İsrailoğulları tarafından yıllardan beri gelmesi beklenen 'Mesih' 'in olduğu konusunda bir sınama vesilesi olmuştur. Yani İsrailoğulları açısından buna iman edilmesi, Hristiyanlar açısından ise geliş beklenen zatın, kendi inanışları ekseninde gelmiş olduğuna iman, bir imtihan vesilesi olmuştur.

Tarihi süreç içinde Hristiyanlığın yükselişi ve yayılışı ise, unutulmamalı ki içinden geldiği Yahudi ilahiyatı ile tartışarak, münakaşaya girerek değil, onun kanatları altından kendini uzaklaştırdığı zamanlarda olmuştur.

Hristiyanların birleştikleri tek bir konu vardır o da 'Her Hristiyan kendi kilisesi ekseninde ayrı olduğudur'. Bu söylem bile bizlere şu an Hristiyanların ne denli parçalanmış bir hal içinde bulduklarını gösteren bir argümandır.

Bize göre Hristiyanlık tarihi süreç içinde ve de teolojik alt yapısının elvermesi sebebiyle diğer semavi ve kitabi dinlerden daha fazla bir parçalanmışlık sergilemektedir. Hâlbuki bütün Hristiyan mezhep - cemaat ya da gruplarının hepsi İncil'de geçen 'Baba'ya ancak benle gidilir' ibaresi doğrultusunda, doğrunun, itimat edilecek rehberin kendilerinde bulunduğu inancındadırlar. Bu inanç belli ki tarihi gelişim sürecinde bir özgüven duygusu verdiği müntesiplerinin serbest hareket etmesine de kapı aralamış gözükmektedir.

Konunun temelinde, yukarı da saydıklarımızın yanında, inancı şekillendirenler; kutsal metin sahibi kişi ve bu kutsal metinlerin bizzat kendisidir. Dini bir inanç bu ikisi vesilesi ile ancak şekillenebilir. Yani inanılan Tanrı katından gelen bildirimler ve bunu tebliğ eden zat.

Yukarıda izah ettiğimiz üzere Hristiyanlar bu iki olguyu dinin temeline yerleştirmede – zaruri sebeplerle olsa dahi - gevşek davranmaları hasebiyle günümüzde bu çeşit bir parçalanmışlıkla karşı karşıyaymış gibidirler.

Bu parçalanmışlık bir çok akımın doğuşuna vesile olmuştur. Günümüzde bu akımların önde gelenlerini şu şekilde sıralayabiliriz: Unitarianlar, Mormonlar, Seventh-day Adventists, Yehova Şahitleri, Opus Dei, Birleşim Kilisesi, The Family (Tanrının

Çocukları Akımının Yeni Hali), Jesus Army (İsa'nın Ordusu), Ellel Ministries (Ellel Hizmetkârlığı)

2.3.1. Opus Dei

Roma Katolik Kilisesi muhalifleri, genelde Kilisenin otoriter ve bölünmemiş bir yapısından bahsederler. Fakat tarihi süreç içinde, Kilise hem nüfuz kaybından, hem de kendinden ayrılmalarla parçalanmaktan kurtulamamıştır. Katolik Kilisesinde görülen hal-i hazırda ki fikri baskı ise Kiliseden rahip ve rahibelerin uzaklaşmasına sebep vermekte ve bu kişiler mücadelelerini Kilise dışından yürütmekteler. Bu başkaldırıışlar genelde daha liberal fikir ve görüşler sebebiyle olmaktadır. Yani; Kilisenin katı kuralcı yapısından bunalan müntesipleri, daha serbestlik yanlısı fikir ve görüşleri sebebiyle buldukları ortamdan kopmaktadırlar. Kiliseden kopuşların nadiren daha geleneksel ya da başka bir deyişle **fundemantalist** olduğu durumlar da söz konusu olabilmektedir. Modernizm karşıtı söylemleri olan, gelenekselliğe vurgu yapan akımların çoğunlukla düştüğü otoriterlik, içinden geldikleri ve karşı çıktıkları otoriteden daha fazla sert olabilmektedir.

Opus Dei, Katolik Kilisesinden sudur etmiş, modernite karşıtı ve totaliter rejim taraftarı olmakla itham edilen, bunun yanında fakirlikle mücadelede bulunan, geniş bir sosyal ağa yayılmış, tabanda etki edebilen bir yapısı ile ilginç bir serüven arz etmekte.

Whitehouse ve Walsh'in belirttiklerine göre; 'akımın kurucusu; Josemaría Escrivá de Balaguer ya da daha tanınmış ismi ile José María Mariano Escrivá y Albás 9 Ocak 1902'de İspanya'da Katolik olarak dünyaya geldi, 73 yaşında Roma'da 1975 yılının 26 Haziranında ölmüştür (Chryssides, 2001a: 245 – 246). Ölümünden 27 yıl sonra, 2002 yılında Papa II. John Paul tarafından Kilise Azizi olarak kabul edildi. Kendisi 26 yaşında iken, Tanrıdan doğrudan vahiy aldığını iddia ederek, Latince **Tanrı'nın İşi** manasına gelen Opus Dei'yi kurdu. Katolik coğrafyada etkin olan akım, günlük faaliyetlerini, hayatını, Katolik inancı ekseninde yaşama şeklinde ifade edilebilecek bir fikre sahiptir.

Josemaría Escrivá'nın hayat hikâyesine gelince, kendisi sıradan bir ailenin en büyük çocuğu idi. İspanya'nın kuzeydoğusunda bulunan Aragon şehrinde doğdu. 2 yaşına

geldiğinde ciddi bir hastalık atlattı. 13 yaşına kadar ailecek bu şehirde kaldılar. Babasının iflas etmesi üzerine Logrono şehrine göç ettiler. Bu şehirde Josemaría öğleye kadar devlet okuluna devam ederken, öğleden sonra ise dini eğitim de aldığı St. Anthony adlı özel okula gidiyordu. Net olmamakla beraber 1917 ya da 1918 yılında ise ilk manevi tecrübesini yaşamıştı artık. Bu tarihte etrafında kimsenin olmadığı bir vakitte karda yalınayak yürüyen Karmeliti müridin ayak izlerini görmesi onu derinden etkilemişti. Zaten maneviyata önem veren bir kişiliği vardı. Fakat bu olay üzerine artık günlük olarak takip ettiği zikir / manevi program ya da adına çizelge diyebileceğimiz dualar yapmaya başlamıştı. Bu olayı, kendisi, bir rahip olma ikazı olarak telakki etmişti. Fakat ailesinin karşı koymasından çekinen Josemaría, küçük kardeşinin doğumu ile evde artık iki erkek çocuğun bulunması ile hayalini gerçekleştirme yoluna koyuldu. 1918 yılında rahiplik için eğitim semineri almaya başladı. Bir yıl sonra ise Zaragoza'ya giderek hem bu seminerleri tamamladı hem de sonrasında Medeni Kanun ve Anayasa hukuku üzerine üniversite eğitimi aldı. Rahiplik eğitimi devam ederken ve de üniversitede öğrenci iken normalde diğer talebeler burslu iken Escrivá kendi imkânları ile okumayı tercih etmişti. 1924 yılına gelindiğinde ise mezuniyetine birkaç ay varken babasının ölümü ile evin yükünü omuzlaması gerekmektedir. Bu sebeple daha sonra vahiy / ilhamları alacağı Madrid'de ki Havari Kadınların Saklı İsa Kalbi adlı rahibeler tarafından fakirlere ve düşkünlere yardım için yeni kurulan bir kuruluşta görev aldı. Aynı zamanda Roma Hukuku üzerine ders veriyor ve doktora çalışmasına da devam ediyordu. Escrivá, Madrid'de ki Vincentie'li Kilise Babalarının ikazı ile bir vakit duraksama yaşadı. İddiasına göre kendisi Opus Dei için ilham alıyor ve bunu notlara döküyordu, bir gün bu yaşadıklarını halka izah için ortaya bu iddia ile çıkınca ne yapacağını tespitte çalışıyordu. 2 Ekim 1928 tarihine gelindiğinde ise aldığı notların ve gördüğü ilham / vahyin gerçekliğini teyit adına yakınlarda ki bir kiliseden Bekçi Melekler ilahisinin duyulacağını da belirterek böyle bir iddiayı dile getirdi.

Bu durumu kuvvetlendiren bir hal ise yakınlarda ki Sevgili Annemiz (Our Lady - Notre Damme – Onze Livewrouv) adlı kiliseden bu manada bir ilahide duyulmaya başlanması ile Escrivá kalbinde 'Tanrı'nın İş'i ' için ayrı bir heyecan duymaya başladı ve artık bütün mesaisini bu konuya yoğunlaştırdı. Okul arkadaşlarına, tanıdıklarına gördüklerini ve fikirlerini yazarak anlatmaya başladı. Kişiliğinin sağlam oluşu ve yazıda

ki etkileyiciliği sebebiyle insanlara tesir etmekte zorlanmadı. Yaklaşık beş yıl boyunca etrafındakilere Opus Dei fikrini anlatmaya devam etti. Kendisini dinlemeye gelenlere etraftaki fakirlerin durumunu gösteriyor, onların zayıf inanışları hakkında yapılması gerekenleri anlatıyordu. 1930 yılında eski okul arkadaşlarından olan Isodoro Zorzano'nun maddi desteği ile Escrivá sivil bir inisiyatif başlatma kararı aldı. Bu kuruluşu kısaca DYA olarak adlandırdılar. Yani **Dios y Audacia** (Tanrı ve bağlanış / adanmışlık) manasına gelen fakat resmiyette ise **Derecho y Arquitectura** (Hukuk ve Mimarlık) kelimelerinin kısaltılmışı bir ibare kullanmaya başladılar. Bu kuruluşun hayat bulması ile Opus Dei prensiplerini benimsemiş öğrencilere kalacak yer temin edilmiş ve de akımın ilk idari bürosu açılmış oluyordu. Akımın ileriki yıllarda geniş kitlelere ulaşması daha 1936 yılında İspanya'da yaşanan iç savaş sebebiyle belirli bir yavaşlama ile karşılaşmıştır. İç savaş sebebiyle görevli birçok papaz gibi Escrivá'da savaş başında saklanmayı ve nihayetinde de ülkeyi terk etmeyi tercih edecekti. Escrivá ilk önce Madrit'ten Barselona'ya geçmiş ardından o zamanlar tarafsızlığını ilan etmiş olan Andora'ya sığınmış ve savaşın Franco liderliğinde ki sağcı Milliyetçiler lehine son bulmasıyla tekrar Madrit'e dönmüştür. Bu savaşın başlarında kazanan fakat sonlarında ise kaybeden tarafı olan sol tandanslı komünistler ülkede dini bina ve de dini şahsiyetleri ilk hedef olarak seçmişler ve kilise, manastır gibi birçok ibadethaneyi yerle bir etmişler, rahip ve rahibeler de dâhil olmak üzere dini kimliği olan şahıslara saldırmışlardır. Yine iç savaş esnasında İspanya genelinde yaklaşık 7000 kadar dini görevli öldürülmüştür. Bu öldürülenler sadece resmi görevli olan rahip, rahibe ve papaz değildi. Sivil toplum kuruluşları içinde görev alan dini şahsiyetler de bulunmakta idi. Bu kayıplar aynı zamanda Escrivá içinde sıkıntı teşkil etmekte idi. Opus Dei bu savaş esnasında merkez idare binasını kaybettiği gibi birçok kıymetli elemanını da kaybetmişti. İç savaşın bitişi ile Madrit'e geri gelen Escrivá, yıkılmış bir genel merkez binası ile karşılaşmış olmasına rağmen hemen tekrar 'İŞ'e koyulmuş dini şahısları ve de daha önceden temasta bulunduğu müntesipleri ziyaret etmiş, eski çevresini toparlamanın yolunu aramıştır.

Diktatör Franco'nun '*Katolik bir Hıristiyan olmak demek tam bir İspanyol olmak demektir*' şeklinde ki aşırı muhafazakâr görüşleri vesilesi ile, aslına bakılırsa Escrivá bu

sefer daha başarılı olmuş ve hatta bu yeni dönemde ilk üyesi Franco hükümetinin Eğitim Bakanı Jose Mariá Albareda Herrera olmuştur.

1940'ın sonuna gelindiğinde ise 20 öğrencinin kalabileceği bir küçük yurt açmış, Valencia, Valladolid ve Barselona gibi önemli şehirlerde de şubeleşmeye gayret göstermiştir. Bunun yanında hem Madrit'te ki hem de Barselona'da ki Cizvit Papazlarca bir sekt olma ve de Masonlukla irtibatı olduğu iddia edilerek hakkında suçlamalarda bulunulmuş, açılan davalardan ise beraat etmiştir.

1942' ye gelindiğinde ise hala yaklaşık 50 kadar müntesibin varlığından söz edilebilir. Bu haliyle ancak Hıristiyanlığın ilk döneminde ki gibi çekirdek bir grup oluşturmuştu. Kısa bir süre sonra ise sayıları yüzlerle ifade edilir olmuş, II. Dünya Savaşından sonra ise artık binlerce kişiye ulaşmıştı. 1950'lilerin başında ise İrlanda, Meksika, Kolombiya, Venezüella, ABD, Portekiz. Fransa, İngiltere ve Şili'de de Opus Dei merkezleri kurulmuştu. Bu yıllarda özellikle İspanya'da hareket kabiliyeti artan akım bu sayılan ülkelere ulaşmakta büyük sıkıntı yaşamamıştır. Akımın yine bu yıllarda, yönetimde bulunan Faşist lider Franco'nun koruması altında olması, ileride ciddi manada eleştiri almasına sebep olmuştur. Yine Opus Dei uygulamaları ve yapılanmasında ırkçı ve faşist bazı noktalar bulunduğu gerekçesi ile eski müntesipler tarafından eleştiriler yapılmıştır. Escrivá akımı ilk kurduğu vakitlerde görev alan kişilerin erkek olması sebebiyle tasavvurunda kadınlara yer vermemiş olması hasebiyle akımda kadın görevliler ancak 1936 civarında kurulan Kadınlar Bölümü vesilesi ile yer bulabilmişti. Durum her ne kadar böyle olsa da 1948 yılında ilk Erkek Koleji açılmış ancak bundan 5 yıl sonra yani akım kurulduktan yaklaşık 25 yıl sonra sıra kadınlara gelebilmiştir. İlk Kız Koleji açıldığında yıl 1953 idi.

Akımın her ne kadar İspanya kaynaklı bir yapısı olsa da, Escrivá'nın 1946 yılında Roma'ya taşınmasını müteakip akımın yönetimi de buradan sağlanmaya başlanmıştır. Bu yeni muhitte Escrivá akımı geniş kitlelere ulaştırmaya gayret göstermiştir. Bu sebeple de 1948 yılında tam müntesiplik şeklinde ki üyelik kabulünü evli kişiler içinde geçerli saymaya başlamıştır. 1950 yılında ise yine Katolik olmayanların yanı sıra Hıristiyan olmayanların, birlikte yürütülen projelerde akım içinde görev almalarına müsaade etmeye başlamıştır. Bu açılımlar ile gelecek on yıl içinde okullaşma,

üniversiteler kurma, tarım eğitim merkezleri açma, ilk ve ortaokul şeklinde örgün eğitim müesseseleri inşası yönünden atılımların yapıldığı yıllara iyi bir hazırlık yapmıştır (Whitehouse, 2009: 22 - 38 ve Walsh, 1989: 7 – 49)

II. Vatikan Konsülünün gerçekleştiği vakitlerde ise artık Vatikan tarafından *Monsignor* olarak taltif edilmiş ve yine bu yıllarda konsül çalışmalarına bizzat katılmış birisi olarak özellikle Hıristiyanlığın '*kutsala evrensel daveti*' gibi konularda Kilise Babaları ile fikir alışverişinde bulunmuştur. Hakkında yayın yapan internet sitesi Opus Dei'nin eğitim hususunda Konsüle yapılmasını önerdiği aktivitelerin kabul edildiğini ve bundan övünç duyduklarını belirtiyor (http://www.escrivaworks.org/doc/josemaria_escriva.htm ,19-02-2011 ile http://www.josemariaescriva.info/section/saint_josemaria ,19-02-2011).

1970 ve 1975 yılları arasında ise kurucusu olarak Opus Dei adına dünyanın çeşitli ülkelerine ziyaretler yapmış ve buralarda eğitici, moral değerleri öne çıkaran seminer ve tanıtıcı toplantılarda bulunmuştur.

Escrivá'nın basılmış eserlerine gelince;

1934 yılında *Consideraciones Espirituales* (Manevi Öğretiler) ilk kitabını yayınlanmış, bu kitabı gözden geçirerek yeni bir kitap olarak 5 yıl sonra tekrar yayınlamıştır. Bu kitabı en meşhur kitabı olan *Camino* (Yol) adlı kitabıdır, İsa'ya günlük hayatın içinde ulaşabilme adına yapılacakları ve Opus Dei'nin kuruluş felsefesini anlattığı eseridir. Bunun yanında *Friends of God* (Tanrı'nın Arkadaşları), *Holy Rosary* (Kutsal Tespih), *Furrow* (Kırışıklık) , *Christ is passing by* (İsa Geçiyor) , *The Way of the Cross* (Haç Yolu) , *The Forge* (Haddehane) , *In Love with the Church* (Kilise ile Aşk) , *Conversations* (Konuşmalar) adlı eserleri yayınlanmıştır (<http://www.josemariaescriva.info/section/his-writings> , 21-02-2011).

Escrivá'nın kişiliği konusunda ise muhafazakâr fitratının getirdiği sertlik, hem kendisine hem de akıma yönelik bir eleştiri sebebi olmuştur. Bu sebeple akıma dışarıdan ve de eski müntesiplerce çok yoğun biçimde eleştiriler gelmiştir. Şahsi duruşunun yanında dini kişiliği noktasında da 1946'dan itibaren dini otorite merkezi olan Roma'da ikamet etmesi hasebiyle kendisini ve akımını Roma Kilisesine doğrudan anlatabilmiş ve Roma Kilisesince de kabul görmüştür. Opus Dei bu konumu ile Katolik Kilisesinden

ayrılıp da sapık ilan edilmemiş, üstelik de hüsn-ü kabul görmüş nadir akımlardan biridir. Bu yönüyle dahi ayrıca ilgi çeken bir konumdadır.

Escrivá'nın kendisi de ölümü ardından 1992 yılında *Kutsanmış* ilan edilmiştir. 1975'te ölmüş birisi için aradan 17 yıl geçmesini takiben Katolik Kilisesi için gayet hızlı denilecek bir sürede kutsanması, onun Papalık nezdinde ki itibarını da gösteren bir başka delildir. Unutulmamalıdır ki 16.yy'dan beri bu kadar kısa bir sürede hiç kimse kutsanmamıştır. Bu prosedürden on yıl sonra Papa Escrivá'yı *Aziz* ilan etmiştir.

Günümüzde Opus Dei, Escrivá'nın hedef olarak tespit ettiği gayeleri yerine getirmede ki mahareti sebebiyle Katolik coğrafyada elit kesimlerce kabul görmüş bir akımdır. Bunun yanında çoğu akımda karşımıza çıkan parçalanma sıkıntısı Escrivá'nın ölümü ile bu akımda ortaya çıkmamıştır. Kurucusunun ölümünün ardından varlığını devam ettirebilme becerisi gösteren bu akım yayılmasını sürdürmüş ve devraldığı mirası ileri taşımalarını bilmiştir. Sıradan insanlara ulaşmada da eski becerisini korumuştur.

Bu becerilerinde ki en büyük pay; Escrivá'nın kuruluş aşaması dâhil, hedef sıralaması yaptığı zaman, bunu hem kişinin şahsi gelişimi hem de akımın gelişimi adına nasıl uygulanacağı konusunda çalışmalar yapmış olmasındadır.

Bu prensibi, Escrivá, kişinin günlük hayattan kopmadan Tanrı'ya daha yakın olması, diğer insanların yararına hizmet etme ve toplumu geliştirme şeklinde tarif etmiştir. Bu prensiplerini hayat geçirme adına lokal kilise açma ihtiyacı hisseden akım, bu vesile ile en ücra noktalara ulaşmakta da bir sıkıntı yaşamamıştır. Açılan bu yerel kiliselerde kişinin manevi yönden kendisini geliştirici uygulamalara imkân tanımışlardır. Çalışmanın, aile hayatını devam ettirme gibi sıradan günlük işlerin, İsa'ya yaklaşma adına fırsat olduğunu belirterek, bu konulara özel hassasiyet göstermişlerdir. Bu vesile ile de hal-i hazırda normal sıradan evli insanların %98 oranda yer aldığı 87.000 kadar üyeye ulaşmışlardır. Akım, Escrivá'nın kuruluş aşamasında yukarıda zikrettiğimiz yaklaşım çerçevesinde Kişisel Rehberlik - Papazlık (Personal Prelature) görüşünü geliştirmiştir. Bu görüş; kişi ibadetlerini yerine getirme ve bir dini gruba liderlik etme noktasında olduğu gibi konumlarda kiliseden – mekân bakımından - bağımsız bir şekilde bu mesleği icra etmesi ve de manevi işlerde sıradan insanlarla dini sınıfa müntesip insanların-ruhbanların eşit sayılması gerekliliği üzerine inşa edilmiş bir

yaklaşımıdır. Escrivá'nın bu yaklaşımı daha sonraları II. Vatikan Konsülü esnasında bazı değişikliklerle Papalık tarafından da kabul edilmiş ve misyoner faaliyetleri kolaylaştırması açısından yararlı görülmüştür. Akım, bu çalışma prensibi ve manevi eşitlik konusunda ilgi çekici bir biçimde ana kütleyi (Mass Organization) etkileme beceresi göstermiş ender akımların başında gelmektedir.

Opus Dei akımının popülaritesi ve kamuoyunca tanınır olması Papa II. John Paul ve halefi XVI. Benedict tarafından bir nevi koruma - kollama altında olmasından da kaynaklanmaktadır. Roma Kilisesi, akımı, hiçbir zaman sapık olarak görmemiş ve üstelik de müntesiplerini her kademedede görevlendirmede bulunabilmiştir. Seküler yanı ile tanınan ve de 1928'de kurulan bir akımın 1962 ile 1965 arasında yapılan konsül tarafından uygulamalarının tasvip edilmesi ve devamında Roma Kilisesinden günümüze kadar kovulmaması ve üstelik Kilise içinde de aktif olması aynı zamanda bir hukuk adamı da olan Escrivá'nın karizmatik liderliğine bağlı olduğuna şüphe yoktur. Escrivá Kişisel Rehberlik – Papazlık kavramı ile sıradan insanlara ve de kadınlara da günlük hayatlarında ibadet kolaylığı temin etmiştir. Bu yolla kilise dışında ve aynı zamanda da ruhban sınıf haricinde bir yapılanma yolu açarak toplumdaki gittikçe uzaklaşan ve günlük hayattan çoktan beri tecrit edilen 'din'i tekrar canlandırmış ve tekrar gündelik yaşamın içine çekebilmiştir. Günümüzde Opus Dei dünya çapında bir akım haline gelmiştir. Daha önce de belirttiğimiz gibi özellikle Katolik nüfusun yoğun olduğu Hıristiyan coğrafyada yayılma imkânı bulmuştur. 2009 yılı itibari ile kaynaklar yaklaşık 85.000 kişiyi aşan bir üye grubundan bahsetmektedir. (Whitehouse, 2009: 42 ve Barrett, 2003: 190). Bunun yanında 66 ülke de faaliyet sürdürdüğünü yine akımın kurucusu adına faaliyet yürüten internet sitesi haber vermektedir (<http://www.opusdei.us/art.php?p=12768> 22-02-2011 ve <http://www.opusdei.us/art.php?p=43> 22-02-2011).

Akım 1959'dan itibaren eğitim faaliyetlerine üniversiteleri de katmıştır O tarihlere sadece İspanya - Pamplona'da Navarra Üniversitesi adı altında bir üniversiteye sahip iken, bugün bu sayı 17 olmuştur. Özellikle Güney Amerika olmak üzere dünyanın çeşitli ülkelerinde kurulan bu üniversitelerde yaklaşık 80.000 kadar öğrenci bulunmaktadır. Akımın eğitim faaliyetleri yalnızca üniversite ekseninde değildir. Dünya çapında 36 adet ilköğretim ve ortaokulu bulunan akımın okulların 5 adeti ABD'de yer

almaktadır. Bu okullarda ise yaklaşık 25.000 kadar öğrenci okumaktadır. 97 adet teknik ve mesleki eğitim veren okulda ise yaklaşık 13.000 kadar öğrenci hizmet almaktadır. Bunlara ilaveten 6000 kadar, öğrencilerin kalmasına yönelik hazırlanmış pansiyon vari bir sistemle çalışan 'ev'ler, merkezler bulunmaktadır. Sağlık sektöründe de faaliyetleri bulunan akımın toplamda 7 adet hastanesi vardır. Bunlardan bir Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde bir diğeri ise Nijerya'da bulunmaktadır (Allen, 2007:34-35).

Bu büyüklükte ki bir networku üç çeşit üyelik vasıtası ile ayakta tutmaya çalışan akım, kapısını herkese açık tutma gayretinde olduğunu belirtir. Bu üyelik şeklini ise öncelikle ilahi bir davetin Tanrı tarafından kişiye iletilmiş olmasının gerekliliğine bağlarlar. Bu davet ile kişi bütün hayatını Tanrı'nın hizmetine verdiği şuuru kendinde hisseder ve bu bilinçle akıma girer. Fakat unutulmamalıdır ki bütün hayatını Tanrı'nın hizmetine sunması, günlük işlerinden uzaklaşması manasına gelmemektedir. Sıradan normal bir insan ve sıradan bir Katolik olarak inancını hayatına taşımaya çabalamalı ve bu sıradanlığını muhafazaya da emek vermelidir. Bunun yanı sıra akıma katılmak isteyen bir adayın yazılı bazı prosedürleri de yerine getirmesi gerektiğini belirtmeliyiz (Allen 2007: 19-22).Akıma katılmakla kişi aynen diğer insanlar gibi normal bir yaşantı sürdürür ve eski hayat standartlarına devam eder. Yalnızca içinde insanlara hizmet etme bilinci gelişmiş olmalıdır (<http://www.opusdei.us/art.php?p=48> 22-02-2011).

Akım içinde ise belirttiğimiz gibi üç çeşit üyelik tarzı mevcut olup bunlar, Piskoposluk tarafından bizzat görevlendirilmiş elemanlarla 5 bölümlük bir yapı karşımıza çıkar.

İlk olarak **Rahipleri** ele alabiliriz. Bunların başlıca görevi diğer Opus Dei üyelerini gözetlemedir. Toplam olarak 1850 kadar Rahip bulunmaktadır. Bunlar Roma'da bulunan şu an ki Başrahip Javier Echevarria'ya arada başka aracı kurumlar olmaksızın direkt bağlı bir şekilde çalışırlar. Bu görevlerine ilave olarak çevre ile olan bağı temin ederler. Aynı zamanda da üniversitede ders vermek ya da kilisenin öğretileri hakkında seminer düzenlemekten de geri durmazlar.

Supernumeraries (Gönüllü – Taraftar) olarak adlandırılan grubun akım içinde ki oranı yaklaşık %70 civarındadır. Bu gruba dâhil olanlar sıradan insanlar olup çoğunlukla evli ve aile sahibi kimselerdir. Kendi evlerinde hayatlarını sürdürmektedirler. Her ne kadar istenilen bir durum olsa da bu kişilerin genel itibari ile eşleri gruba dâhil değildirler. Bir

avukat, bir öğretmen ya da başka herhangi bir meslek icra eden bir kişi, normal yaşantısının yanında Opus Dei üyeliğini de devam ettirmektedir. Bu grupta bulunan üye *Numerary* diye adlandırılan gruba bağlı üyeden direktif alır ve onun yönlendirmesine tabiidir. Opus Dei’i kendi maddi imkânı elverdiği kadar veya kendi gönlünden geçen meblağda destekler. Opus Dei’nin aktivitelerine katılmaya özen gösterir. Buna rağmen bu kişiler kendi yerel kiliselerinden bağlarını koparmamış da olabilir.

Numerary (Müntesip) kısmında ise hayatı Opus Dei ekseninde kurgulayıp yaşayan grup bulunmaktadır. Bu gruba dâhil olan müntesipler her şeyi ile akımı desteklerler. Akım dışında müstakil olarak profesyonel manada işleri olabilir ve kazandıklarından kendi hayatlarını idame ettirecek zaruri miktarın harici akımıdır. Bu grup buldukları mahal itibariyle akım hakkında karar vermeye yetkili tek birimdir. Ancak bu gruba ait olan bir kişi Opus Dei merkezinde kendi cinsinden olan diğer üyelerle beraber hayatını devam ettirebilirler. Bu gruba mahsus olmak üzere yapılması gereken bazı özel uygulamalar da mevcuttur. Bunların başında da ucu iğneli bir halhâl - örgünün pazıda ya da bacağın kaba baldırlarında günlük birkaç saat taşınması, takılması gelmektedir.

Bu grup, akım içinde yaklaşık % 20’lik bir kısmı oluşturmaktadır. Bu gruba akımın Ruhani Rehberler kısmı da denebilir. Dini eğitimlerini tamamlamak üzere Roma’da bulunan University of the Holy Cross üniversitesine giderler. Numerary grubunun bir alt birimi addedilebilecek bir grup, bu gruba dini eğitim ve rehberlik bilgisi eğitimi vererek hem manevi hem de doktrinel formasyondan geçmiş olurlar. Hayat boyu bekâr kalmaları bir prensip olarak benimsenmiştir. (Allen 2007: 24 ve Whitehouse 2009: 47)

Numerary Assistants (Yardımcı Müntesip) şeklinde adlandırılabilir bir gruptan daha bahsedilebilir. Bu grup tamamen bayanlardan oluşur. İşleri Opus Dei merkezlerinin günlük işlerini yapmaktır. Bazen buna yemek yapmak, merkezi temizlemek gibi işler de dâhildir.

Associates (Yarı – Müntesip) ise aynı Müntesip – Numerary de olduğu gibi her şeyi ile akıma bağlanmış iken, bu grup onlardan farklı olarak Opus Dei merkezi dışında hayatlarını devam ettirirler. Genellikle buna sebep olarak da Anne – babalarının ya da daha önceki evlilikleri sebebiyle çocuklarının bakımını sağlama gibi meseleleri sayabiliriz.

Bu üç ana grubun dışında özellikle daha çok 1950'lerden sonra akımın dışarı açılma politikasının neticesi olarak karşımıza çıkan bir başka kitlenin varlığını da incelememiz gerekmektedir. Bunlar Co - Operators (Katılımcı) adını verebileceğimiz kadınlardan müteşekkil bir gruptur. Bunların sayısı kaynaklarda yaklaşık olarak 165.000 olarak verilmektedir. Bu grupta bulunanlar her dinden olabilir. Kendileri ne zaman lüzum hissederlerse bir araya gelmekte de serbesttirler. Opus Dei'i maddi olarak destekleyebilirler ve Opus Dei'nin düzenlediği ayinlere katılabilirler.

Manevi hayat boyutunu ele alacak olursak; akım kutsallığı herhangi bir kimsenin veya grubun inhisarında görmemektedir. Bunun yanında yine kutsallığı herhangi dini bir vecibenin yerine getirilmesi ile sınırlı tutmaz, bilakis günlük herhangi bir işin yapılmasını hatta kişinin banyo yapmasına varıncaya kadar çeşitli faaliyetleri bir kutsallık vesilesi addederler.

Günlük olağan bir tarzda yapılması gereken bazı ibadet şekillerinden bahsedilebilir ki, bize göre bu ritüeller Opus Dei'i diğer akımlardan farklı kılan noktalardan biridir ve de hayatini devam ettirmede, kurucusu Escrivá'nın ölümünden sonra bir arada durmalarının da bir başka vesilesi olmuş gözükmektedir. Günlük yapılan bu ritüeller yaklaşık bir buçuk saat kadar tutar. Sabah ve akşam olmak üzere iki seans şeklinde icra edilir. Tespih ile zikir, Latince 'Preces' olarak adlandırılan bir dua ve en az on dakikalık dini bir kitap okuma, İncil'den beş dakika kadar pasajlar okuma, bazen öğlen üzeri zihni düşünce olarak adlandırılan bir ibadet 'tefekür', bu günlük ritüele dâhildir (Allen, 2005: 24 – 26).

Akımın hal-i hazırda yönetimi ise genel anlamda, bir bölge sorumlusu *yere papazlık* ve onun gözetiminde hem erkek hem kadın sorumlularının bulunduğu iki danışman şeklinde ki bir idari birim tarafından yönetilir. Bu yapı, yukarıdan aşağıya yönelik aynı mantıkla şekillenir. Yani Opus Dei, bir ülkeye merkez açacağı zaman, bir papaz ve iki danışman atar, bu ekip bir şehre merkez açacağı vakit yine aynı şekilde bir papaz ve iki danışman atar ve bu silsile devam eder. Şu an bu yapının en üstünde Başpiskopos Javier Echevarría yer almaktadır. Ülkeleri temsil eden delegelerin katılımı ile her sekiz yılda bir araya gelen bir Genel Kongre mevcut olup, genel prensip kararları alınır ve her ülkenin kendi şartları içinde bunları gerçekleştirmesi istenir.

Akıma yöneltilen eleştiriler, nihayetinde hakkında film çekilecek bir noktaya kadar gitmiştir.

Akıma daha ilk dönemlerinden itibaren Masonik bir kuruluş olduğu konusunda ithamlarda bulunulmuştur. Cizvit papazlar tarafından mahkemelere intikal ettirilen bu suçlamalardan, Opus Dei beraatla sonuçlanan davalar neticesinde aklanmıştır. Bunun yanında akım özellikle iç savaş sırasında faşist yönetime yakın durmuş ve savaş sonrasında da bu ilişkiye devam etmiş ve hatta bazı idari yapılanmaları Franco'nun milliyetçi söylemleri çerçevesinde geliştirdiği ve diktatör Franco'yu taklit ederek akıma yerleştiği yönünde de eleştirilere konu olmuştur.

Bütün eleştiri konularını sıralamak gerekirse bunların başında; Hıristiyanlık içinde bölen bir grup olarak ortaya çıkmaları, anti-semitik unsurlar ihtiva etmeleri, beyin yıkama, aşırı gizlilik, kola takılan iğneli kolluk sebebiyle sadist-mazoşist olma, faşizm etkisinde olma, yayılma iştihasında sınır tanımama, Masonik unsurlar barındırma, politik, ekonomik, finansal ve dini yayılmacılıkta hem gizlilik ekseninde aşırılık hem de kural tanımama, elitist olma, kadını değersizleştirme gibi konular vardır.

Burada farklı bir noktadan daha eleştiri yapıldığını da belirtelim, o da dünya çapında yalnızca bu günün rakamları ile 87.000 kadar müntesibi bulunan bir akımın Papalık nezdinden temsiline göre abartılı bir iltifata mazhar olmasıdır. Papa II. John Paul, Opus Dei kurucusu Escrivá'ya 2002'de çok hızlı bir biçimde Azizlik makamı vererek iltifat göstermiştir. Bu iltifat ise belirttiğimiz gibi aşırı bir iltifat olarak değerlendirilmiş ve eleştiri konusu olmuştur.

Da Vinci Şifresi adlı kitapla da çeşitli spekülasyonlara maruz kalmış bir akım olarak Opus Dei, karanlık yüzü ve gizliliğe önem atfetmesi ile bu kitap sebebiyle gündemi uzun bir süre işgal etmiştir. Yazar Dan Brown, eski müntesiplerinin anlattıkları ve bunların yazmış olduğu muhtelif kitaplardan elde ettiği bilgilerle yazdığını iddia ettiği kitabında, cinayet ve benzeri suçları Opus Dei yetkililerine işlettirmiş ve akımı gizemli işlerin ve organizelerin merkezi olarak lanse etmiş böylelikle de akım üzerinde ki kuşkuları artırmıştır (Whitehouse, 2009: 76 – 81).

BÖLÜM 3:YENİ ÇAĞ DİNİ AKIMLARIN ORTAYA ÇIKIŞININ TEOLOJİK SEBEPLERİ

Araştırmamızın ilk bölümünde Yeni Çağ Dini Akımlarının ortaya çıkış gerekçelerini üçe ayırmıştık. Bu sebeplerden sosyolojik ve kendilerince ortaya atılan gerekçeleri yine o bölümde ele almıştık. Bu bölümde ise bu akımların ortaya çıkışlarını, neşet ettikleri kültürde hâkim dine nazaran, kendilerini temellendirdikleri hususlar ele alınacaktır. Bir nevi akide bazında bu akımların değerlendirilmesi yapılacaktır. İnanç konusunun kapsam olarak genişliği göz önüne alındığında, araştırma sınırlarını tam olarak tespit adına, biz sadece vahiy ve peygamberlik konuları üzerinde duracağımızı belirtmeliyim. Bundan maksat ise bir dini, ikame edicisi ile o dinin üzerine bina edilen argümanlar çerçevesinde değerlendirmek ve bir iç tutarlılık aramaktır.

Yine bu bölümde, bu iki terimin Hristiyanlık ve İslamiyet çerçevesinde ifade ettiği manayı değerlendireceğiz. İlk olarak bir dini kurucusu yani peygamber ve peygamberlik müessesesi açısından ele alacağız.

Bu konuda:

- a) Kime peygamber denir?
- b) Peygamberliğin dini delilleri nelerdir?
- c) Benzer iddialarda bulunanlara niçin peygamber denemez?
- d) Bir kişinin peygamberliği ne ile tespit olunur?

benzeri sorulara bu iki dinin verdiği cevapları Yeni Çağ Dini Akımları bakımından değerlendireceğiz. Sonrasında ise bir peygamberin ‘ilahtan’, ‘tanrıdan’ aldığı mesaj ve bu mesajın sahlıhlığının tespitini değerlendireceğiz. Eğer değişik mesaj versiyonlarından bahsedilebiliyorsa bu mesajların türleri, peygamberden başkasına ‘ilah’- ‘tanrı’ mesaj iletebilir mi, iletirse bu kişilerin peygamberden farkı var mıdır, mesajın bir nihayetinden, kapsama alanından ve geçerlilik süresi ile miadından bahsedilebilir mi? benzeri soruları bir inanç konusu olarak ele alacak ve bu sorulara yine Yeni Çağ Dini Akımları ekseninde cevaplar arayacağız.

3.1. Peygamberlik

Peygamber kelime olarak ‘haber getiren’ manasında olup, ‘yüce bir varlıktan aldığı bilgiler çerçevesinde insanlara dini tebliğ eden şahıs’ kastedilir. Nübüvvet kelimesi ile müteradiftir. Batı dillerinde, ‘önceden konuşan’ manasına gelmek üzere, İngilizce ‘*prophecy*’, Almanca, ‘*Prophezeiung*’, Fransızca, ‘*prophétie*’, Latince ise ‘*prophetia*’ ve Yunanca ‘*prophētēs*’ kelimesi ile karşılanır. Kelimenin kökeni hakkında ise Yunanca ‘*prophētēs*’ kelimesi olduğu belirtilmiş ve bu kelimenin mana olarak ‘Tanrı adına konuşan ve kendisinin bilinmesi için onun koruması altında mesajını ileten kimse’ verilmektedir (Sheppard ve Herbrechtsmeier,1987: ‘Prophecy’).

İslami bir terim olarak ise ‘Kâinatı yaratan Allah’ın, dinî ve dünyevi konularda insanları bilgilendirip buyruklarını haber vermek üzere seçtiği bir insanı elçilikle görevlendirmesidir.’ şeklinde tarif edilir. Burada, seçilmiş insana verilen görev konusunda aracılık etme söz konudur. Elçi, Allah’dan aldığı buyrukları insanlara iletmekle mesuldür. Yani Allah’dan elçiye, elçiden de insanlara şeklinde bir bilgi ve iletişim söz konusudur. Allah’dan elçiye olan bilgi bağıını ‘vahiy’ – ‘risalet’, elçiden insanlara olan bilgi bağıını ‘nübüvvet’- ‘tebliğ’ olarak adlandırmak yanlış olmayacaktır.

Hıristiyanlıkta ise böyle kolayca ortaya konulan bir peygamberlik tanımı, ancak modern zamanlarda yapılmıştır. Daha önceki tanım ve tarifler daha çok Kitab-ı Mukaddes çerçevesinde Yahudi geleneğine göre yapılan bir tanımlama olagelmıştır. Bu konuyu ele alan kaynaklardan *Encyclopedia of Religion*’ın belirttiği üzere, bu tarz bir tanımlama Güneybatı Asya (Arab Yarımadası, Irak ve Şam bölgesi) coğrafyasında görülen dinler için söz konusu olabilmektedir. Fakat sonraları Hıristiyanlık İsa’nın durumuna özel bir tanım getirmiş ve bu gelenekten ayrılmışlardır (Sheppard ve Herbrechtsmeier,1987: ‘Prophecy’).

Bizim inancımız odur ki; bu anlayış, günümüzde karşımıza çıkan Yeni Çağ Dini akımın, kendilerini, dini açıdan sıkıntıda hissetmeden ve de üstelik hitap ettikleri kitleden de hüsn-ü kabul görmelerine vesile olabilecek teolojik yorumları doğurmuştur.

Konumuz gereği, kendisine vahiy geldiğini iddia eden ve manevi özel bilgilere haiz olduğunu dile getiren kişilerin durumu ve iddialarında ki tutarlılığı, akideye ait

meseleler olması hasebiyle rasyonel kriterlere göre incelemekten çok, ait olduklarını iddia ettikleri veya yenilemekle – reforme etmekle görevlendirildiklerini belirttikleri din teolojisine kıyasen değerlendireceğiz.

Bu sebeple de ilk olarak Yeni Çağ Dini Akımların sıklıkla görüldüğü Batı toplumlarına ait dini değerleri ele almak istiyoruz. Yani bu akımların kendilerini ‘Peygamber’, ‘Kutsal Beden’, ‘Aziz’ şeklinde tanımlamalarında Hıristiyan teolojisinden nasıl faydalandıklarına bakmak istiyoruz.

3.1.1. Hıristiyanlıkta Peygamberlik

Hıristiyanlığın Baba – Oğul - Kutsal Ruh ekseninde gelişen inanç anlayışı içinde diğer semavi iki dinde anlaşıldığı üzere bir peygamberlik müessesinden bahsetmek oldukça zordur. Peygamberlik müessesinin diğer dinlerde bariz bir şekilde tarifi yapılabiliyorken, Hıristiyanlık için isimlendirme probleminden ve de elde ki kutsal metinlerin elvermemesi sebebiyle bazı sıkıntılarla karşılaşmaktadır (Kuzgun,1996: 139-148).

İlk Dönem Hıristiyanlığın ortaya çıkışı ve Havari neslinin ortadan kayboluşuna kadar geçen yaklaşık 50 yıllık bir dönemin, dinin şekillenmesinde ciddi etkileri olması sebebiyle önemli olduğu kanaatindeyiz. Yani 30 ila 80’li yılların sonuna kadar geçen süre içinde ilk Hıristiyanlar ile Yahudi Mabedinden ayrılıp yeni bir Mabed edinen neslin durumunun değerlendirilmesinin yararlı olacağını düşünmekteyiz.

Buna binaen, İncillerde peygamberler üzerine birçok söylem bulunmaktadır. İnciller, İsa’dan önce ki peygamberleri saymakta, ifa ettikleri görevleri bildirmekte, onların soyları hakkında detaylı bilgiler sunmakta ve temsil ettikleri davadan bahsetmektedir. Bunun yanında İnciller İsa’nın peygamberliğine kuvvetli vurgular yapmaktadır. ‘Ve kalabalıklar: Galile’nin Nâsıra şehrinden İsa peygamber budur, dediler.’ (Matta-21:11) ibaresi de bizim görüşümüzü teyit eden başka bir delildir. Fakat özellikle Sinoptik İncillerin dışında kalan Mektuplar ve Resullerin İşleri gibi daha başka yerlerde yine bizce İsa’nın ağzından zikredilen sözler sebebiyle İsa’ya teslis içinde yer verilmiş ve bu şekilde inanmak bir iman meselesi halini almıştır. Bu sebeple tarihi ve dini bir şahsiyet

olarak İsa'nın İncillerde ki durumunu ve tanrılaştırılması meselesi, konumuz açısından incelenmesi faydalı gözükmektedir.

İncillerde İsa'nın Durumu Ve Peygamberlik

İncillerin İsa'nın konumu meselesi olarak ele aldığı konuya Kristoloji adı verilmekte ve bu başlık altında tartışmalar yapılmaktadır (Aydın "Hristiyanlık":345-348). Bu başlık altında İsa'nın doğumu, Bakire Meryem 'den oluşu, iki yönü bulunan bir ilah oluşu ve benzeri konular işlenir. İncillerde ki söylemlere ve diğer iki semavi dinlerde ki 'geleneğe' baktığımızda, 'İsa'nın ilah olması' ona izafe edilen ve Hristiyanlığın yayıldığı Yunan coğrafyasına hâkim olan diğer inanışlara uyarlanması sonucunda kabul gören bir inanış olarak karşımıza çıkmaktadır (Kaya 2004:38-39).

İsa'nın, hayatı boyunca yeni bir din ikame etmek maksadını gütmemediğini, bilakis, Yahudi toplumuna hitap ederek, onların dinini te'kid gayesinde olduğunu ifade ettiğini belirtmeliyiz. Bu hususu İncil'de geçen şu ibarelerden anlamamız mümkündür. 'Kutsal Yasa'yı ya da peygamberlerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim.'(Matta 5:17) O kendi misyonunu bu şekilde belirtmişken, kendisinden sonra gelenler ona farklı sıfatlar vermekten geri durmamışlardır. Bir başka örnekte ise İsa, yine İncillerde geçen ve kendisinin durumu hakkında halkın ne düşündüğünü öğrencilerine sormuştur. 'İsa, Filipus Sezariyesi bölgesine geldiğinde öğrencilerine şunu sordu: "Halk, İnsanoğlu'nun kim olduğunu söylüyor?" Öğrencileri şu karşılığı verdiler: "Kimi Vaftizci Yahya, kimi İlyas, kimi de Yeremya ya da peygamberlerden biridir diyor." İsa onlara, "Siz ne dersiniz" dedi, "Sizce ben kimim?" Havari Petrus, "Sen, yaşayan Tanrı'nın Oğlu Mesih'sin" yanıtını verdi".(Matta-16:13-20) Bundan farklı olarak ise aşağıda geldiği üzere Markos İncilinde sadece Mesih olduğu ifade edilerek peygamberliğin ve Mesihliğin farklı olduğunu görüyoruz.

"İsa, öğrencileriyle birlikte Filipus Sezariyesi'ne bağlı köylere gitti. Yolda öğrencilerine, "Halk benim kim olduğumu söylüyor?" diye sordu. Öğrencileri O'na şu karşılığı verdiler: "Vaftizci Yahya diyorlar. Ama kimi İlyas, kimi de peygamberlerden biri olduğunu söylüyor." O da onlara, "Siz ne dersiniz, sizce ben kimim?" diye sordu. Petrus, "Sen Mesih'sin" yanıtını verdi"(Markos-8:27-29).

Yine benzer şekilde Luka'da da İsa'nın Mesih oluşu üzerine vurgu bulunur.

“Bir gün İsa tek başına dua ediyordu, öğrencileri de yanındaydı. İsa onlara, “Halk benim kim olduğumu söylüyor?” diye sordu. Şöyle yanıtladılar: “Vaftizci Yahya diyorlar. Ama kimi İlyas, kimi de eski peygamberlerden biri dirilmiş, diyor.”İsa onlara, “Siz ne dersiniz” dedi, “Sizce ben kimim?” Petrus, “Sen Tanrı'nın Mesihisin“ yanıtını verdi. İsa, onları uyararak bunu hiç kimseye söylememelerini buyurdu“(Luka-9:18-21).

Fakat bunun yanında İncillerin dışında kalan Resullerin İşleri ve Mektuplarda İsa'nın Tanrı veya Tanrı'nın oğlu şeklinde tarif edilmesi ile konumu çelişkili bir hal almıştır. Netice olarak İsa'ya insan ve de peygamber demek daha isabetli iken, Hıristiyanlar hem ilah hem de insan olduğu fikrini seçmişlerdir. İznik konsülünde Arius'un karşı delil sunmasına rağmen, İsa'nın sadece insani yönü olduğunu kabul etmeyerek 325'te ki İznik, 431 Efes ve 451'de ki Kadıköy konsüllerinde alınan kararlar neticesinde İsa'nın insani ve ilahî iki yönü olduğu inancına kani olmuşlar ve bu görüş bir akide haline dönüşmüştür.

Bu ise: aslı itibariyle İsa'nın peygamberliğinin de kabul edilmeyişi demektir.

Bu durum bize Hıristiyanlık içinde İsa'ya ‘peygamber’ denilemeyeceğini neticesini göstermiştir. Bununla beraber kime peygamber denilebileceği de daha ilk nesil ile ortaya çıkan bir çelişki ve tartışma konusudur aynı zamanda.

‘Dinin kurucusunu takip eden ilk nesil açısından ise bu mesele daha karmaşık bir halde idi. Bu neslin karşısında unutmayalım ki müesses bir Yahudilik ve de bu yeni dinin yaygınlık kazandığı coğrafyada halkın kolaylıkla benimsediği çok tanrılı Yunan inançları bulunmaktaydı. İlk Hıristiyanlardan itibaren günümüze kadar Hıristiyanlık, bu iki inanç sisteminden, Yahudilikte köklü şekilde yer alan vahiy ve peygamberlik anlayışına, insan-ilah olan bir mabud ve bizzat kendisi vahiy olan bir risalet-teslis inancı geliştirerek cevap verme yoluna gitmiştir. Yahudiliğe yaklaşımı bu şekilde iken Yunan inanç ve kültürüne ise bariz bir şekilde uyum sağlamayı tercih ettiler ‘(Akalın,2009:4-13). Bunun neticesinde İznik konsülünde tercih edilen kutsal metinlerin, artık monoteizmi tamamen terk eden ve kendi içinde, İsa'ya, kendisinin vermediği payeleri veren bir kaynak durumuna geldiğini söyleyebiliriz.

İsa, Hıristiyan inancında belirgin bir tanımlama ile tanrı olarak adlandırıldığına göre Hıristiyanlar için 'peygamber kimdir?' ve 'ne gibi vazifesi vardır?' Bu noktada yine İncillere bakacak olursak 'elçi' kavramı ile karşılaşırız. Bu aşamada, resul – elçi kavramının peygamber kavramı ile eşit kullanıldığını elimizdeki İncillere bakarak söylememiz mümkündür. Aynı şekilde İncillerde İsa'nın insani yönü yanında peygamberlerden bir peygamber oluşu da sıklıkla zikredilir. Bu olgu, tarihi süreçte farklı yorumlarla şekillenmiş, aynı zamanda bu kavrama teolojik bakımından Hıristiyanlık içinde de farklı mezheplere göre farklı statüler verilmiştir. Bu farklı yorum ve farklı teolojik konumlandırmalara rağmen, bütün Hıristiyanların kabul gösterdikleri genel yaklaşımlar da ortaya konulabilmiştir. Bu kabulün sınırlarını Yahudi geleneğinden esinlenerek, günah işleyebilen, hatta büyük günahlara karışabilen, yeri geldiğinde yalan söylemekten kaçınmayan, etrafında ki insanlara hile tertip etmekte beis görmeyen peygamber motifinden çıkamamış bir anlayış geliştirmişlerdir. Yeni Ahit'te Resullerin İşleri adlı bir kitabın bulunuşu bize Hıristiyanların kime 'Peygamber' dedikleri konusunda ki ortak tutumlarını da gösterir. Bu kitapta Hıristiyanlar '*Havari*' olarak addedilen kişileri '*peygamber*' olarak tarif eder ve onların yanında yetişen diğer kişilere de peygamber nazarı ile bakılmasında da bir sakınca görmezler (Kuzgun.1996:148).

Yine Hıristiyan inancına göre, Havarilerin yaptığı işlerin ve de söylediği sözlerin kutsallığı ise onların bizzat bu işleri ve sözleri 'ilahi bir gözetim altında' yapmaları sebebiyledir. Onlardan sadır olanlar, aslı itibariyle İlah'tan sudur eden kutsal fiil ve kutsal kelimelerdir. Onların elinden çıkan kitap ve de onların yapıp etmeleri asla yanlış barındırmaz. Burada bizim cevap aramamız gereken diğer soru, yukarıda da zikrettiğimiz '*kutsalın ne olduğu*' ve '*kim tarafından tespit edileceği*' meselesidir. Bu probleme cevap olarak Hıristiyanlar, Kiliseyi göstermektedirler. Onlara göre Kilise İsa'nın vücudu ve bedeni olmuştur. Zaten ilk inanan topluluğa da kendilerine kilise adını vererek bu formül etrafında bir çözüm geliştirmişlerdir. Yine bu inanişe göre 'kilise öncelikle Havariler eli ile İsa tarafından, Kutsal Ruh'un bir faaliyeti olarak ortaya bir enkarne oluş biçiminde çıkmıştır'(Biçer 2004,54-55). Yine bugünkü Hıristiyan anlayışına göre 'Tanrının insanlara öğretmek istedikleri hususunda İncil yazarlarının teolojik görüşünü Ruh şekillendirip yönetiyordu' (Michel, 1992:41).

Hıristiyan teolojisi ve geleneği peygamberlerin ne gibi özelliklere haiz olmaları konusunda bize herhangi bir bilgi sunmazlar. Aksine o kişinin peygamber oluşunun kilise bulunmadığı yer ve zamanlarda toplum tarafından, eğer kilise mevcutsa kilisenin bizzat kendisi nezdinde tasdiki ile kişi, peygamberliğini ilan edebilir. Bu ise din adına otorite olma çekişmesini tetiklemiş ve daha ilk günlerden itibaren, diğerini sapıklıkla itham eden grupların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Bu durum aslı itibari ile iki yönlü bir harekettir. Birincisi; dinin teolojisinde yeni vahyin gelişini, akışını engelleyen bir mekanizma bulunmamaktadır. Böyle bir anlayış kurulmadığı için, yeni vahiylerle muhatap olduğu iddiası ile ortaya çıkmak o dinin teolojisine göre mümkündür. İkincisi ise; yeni vahiyler – yeni peygamberler çoğunlukla Kilisenin (otoritenin) aleyhine gelişmeleri dillendirdiği için Kilise tarafından sapıklıkla itham edilmektedirler.

Nitekim peygamberlik iddiasında bulunan birisi niçin 2000 yıl önce makbul bir iddiayı dillendiriyor iken, günümüz itibariyle aynı iddiaları dile getiren o kişi sapık ilan ediliyor? Sorusunun cevabı da bu olmalıdır. Bu meseleye bir örnek teşkil etmesi bakımından Pavlus'un durumunu sorgulamamız uygun düşmektedir. Kendisinin Havarilerden olmayan biri olmasına rağmen, dinde etkin bir konum edinmesi önemlidir. Onun verdiği mücadeleye benzer tartışmalar bugün de Yeni Dini Akım liderleri tarafından verilmektedir. Bu duruma ilaveten ilk Hıristiyan kutsal metinlerinin birçoğunun yine Pavlus'un elinden çıkmış olması da konumuz açısından ilginçtir. Günümüzde de birçok akım lideri Tanrı tarafından kendilerine yazdırılan ya da verilen '*kutsal metinler*'den veya '*kutsal objeler*'den bahsetmektedirler. Bu durum aynen Pavlus'un, İsa yaşarken O'nu bizzat görmemiş birisi olarak, halkın karşısına çıktığında ileri sürdüğü iddialar gibidir. Tek fark vardır ki; o da, benzer iddiaların dile getirildiği zaman olarak aradan yaklaşık 2000 yılın geçmesidir. Yoksa daha esaslı bir farktan bahsetmek neredeyse imkânsızdır

3.1.2. İslamiyet'te Peygamberlik

İslamiyet, Peygamberlik kurumuna daha ilk döneminden itibaren vurgu yapmış ve tevhid akidesinin hemen ardından risaleti yerleştirmiştir. Bu müessesenin sınırlarını gayet net bir şekilde çizmiş ve ifası beklenen vazifeye ve bunu kimin yüklendiğine de ayrıca dikkatleri çekmiştir. Dinin kurgulanması ve ilerleyen zaman içinde ki

kurumsallaşması, Hıristiyanlıktan çok farklı olması sebebiyle hem teolojik bir farklılaşmanın yanında, bu kuruma yüklenen misyon ile verilen mana bakımından da bir farklılaşmadan bahsedilebilir.

‘İslam peygamberliği tanımlamak için ‘nübüvvet’ ve ‘risalet’ kelimelerini kullanmıştır. Peygamber olan kişileri de ‘nebi’ ve ‘resul’ şeklinde adlandırmıştır. Peygamber insanlardan gönderilir ve bu Kur’an’ın ifadesi ile erkeklerden olmuştur. Peygamberin insanlardan bir insan olması; onun, doğum neticesinde dünyaya gelmesi, diğer insanlar gibi yemesi, içmesi ve nihayetinde de ölmesi manasındadır. Bununla birlikte şunu da belirtmeliyiz ki Allah’tan vahiy aldığı iddiasında bulunan kimseden mucize göstermesi beklenir ve İslam akidesinde bu mucizeyi serdedemeyenlere yalancı peygamber denilmiş ve onların peygamberlik iddiasının geçersiz olduğu belirtilmiştir’ (Aslan, 2009:11-25).

İslam inancında peygamberlik ‘vehbi’ bir oluştur. Yüce varlık ile peygamberin arasında bir ‘vahiy meleği’ bulunur ki bu melek vasıtası ile İlah ile İnsan iletişime geçer. Vahyin indirilmesinin bir sonu bulunur. İslam inancında tüm zamanlar için, Kur’an’ın tamamlanması ile artık vahiy de sona ermiştir. İşte bu sebeple kendisine vahiy geldiğini iddia eden kişi İslam nezdinde makbul bir söz etmemiştir. Bu inanış hem Kur’an hem de Hadislerde net ifadelerle ortaya konulmuştur. Üzeride Müslümanlarca tartışma yapılmayan Kutsal metin; Kur’an ile onun pratiğe dönüşmüş hali olan peygamber söz, davranış ve ikrarlarında müteşekkil Hadisleri ihtiva eden ve Müslümanların büyük bir kısmı tarafından doğruluğunda şüphe olmayan Hadis kaynakları bu konuda bizlere gayet çok miktarda delil sunar.⁴

‘Bunun yanında, şurası inkâr edilemez bir gerçektir ki, aynen Hıristiyanlıkta olduğu gibi Müslümanlar arasında da iddia ettiği peygamberliğini topluma kabul ettirme gayretinde olan birçok kişi olmuştur. Bu çaba, daha Hz. Muhammed hayatta iken başlamış ve günümüze kadar devam edegelmiştir. İslam kaynaklarında ve başta da Kur’an’da,

---

⁴ İleri okumalar için:

1) ‘Hz. Muhammed’in son peygamber oluşunun kelami deliller,’ İLHAN, Mehmet Basılmamış Yüksek Lisans Tezi,1998, Dokuz Eylül Üniversitesi · Sosyal Bilimler Enstitüsü.

2) Kelam Tarih- Ekoller- Problemler Şerafettin Gölcük, Süleyman Toprak, Tekin Kitapevi, 2001 Konya, syf: 310-346

bizler, hayatları pahasına peygamberlik mücadelesi veren ve iddialarına sahip çıkan kişi karakterine bolca rastlanır. Bu kişiler hakiki manada Peygamber olarak kabul edilir. Buna rağmen dikkatimizi tarihi diğer örneklerin üzerine çevirdiğimizde karşımıza bu tür iddia sahiplerinin toplumdan uzak insanlar olmadığını bilakis toplumun içinde ve onu iyi tanıyan kişiler olduğunu fakat peygamberlik iddiaları ile bazı fayda teminine yöneldiklerini, bu yönde gayret sarf ettiklerini görürüz. Hedeflerine ulaştıklarında da daha önce sahiplendikleri peygamberlik iddiasını dillendirmekten uzak duranların olduğu da sabittir' (Aslan, 2009:25-29).

'İslamiyet'te Peygamberlik müessesesine yüklenen görevler, dinin asıl konusu olan insan ve İlah arasında ki bağın tesisi (Uluhiyyet - ubudiyyet) ve bu bağ neticesinde kişiye pratik bir örnek olma şeklinde ifade edilebilir. Peygamberliğin tespiti ise Hıristiyanlığın hilafına bizzat o kişiyi peygamber olarak seçen kudretin, peygamber elinde ikna edici mucizelerle desteklemesi ile olur. Bir peygamberin muhatap kitleye mucize göstermeden risalet iddiasında olduğunu Kur'an bizlere aktarmamaktadır. Yani Hıristiyanlık Kilise'nin onayı ile bir kişiyi peygamber kabul ederken, İslamiyet bizzat bu tespiti ilahi bir kudret vesilesi ile gerçekleşen harikulade olaylara bağlamıştır. Kendisinden istenilen nev'den veya benzeri bir mucizeyi ortaya koyamayanların peygamberlik iddialarına itibar edilmemiştir. İslam inancına göre yine bu tür iddia sahiplerinin bazı kişisel özelliklerinin olması gerektiği de belirtilmiştir. Bu hususlarda tatminkâr bir kıstas geliştiren İslam, dinin kendi vasıtası ile insanlara ulaşan kişi hakkında herhangi bir negatif söylem ve eleştiri getirilmemesine zemin hazırlamak için kriterleri tavizsiz bir şekilde uygulamıştır. İslam inancının peygamberler hakkında bulunmasını istediği şahsi özelliklerin başında, o kişinin günah işlemekten korunmuş olması gerekmektedir. İkinci olarak ise tebliğ vazifesini omuzlayabilecek evsafa bulunmasını belirtmişlerdir. Sözünde doğru olarak tanınmak ve ileri görüş sahibi, zeki ve emanet konusunda da güvenilir bir kişiliği olması bu aranan özelliklerin başlıcalarıdır. Bu yönüyle de Hıristiyanlıktan ayrılan İslamiyet tarih boyunca ve günümüzde yeni vahiy alma veyahut peygamberlik iddiasında bulunma kapısını bu noktalardan da kapalı tutmasını bilebilmiştir' (el- Cüveyni, 2010:286-289).

İslam inancında bir peygamberin peygamber oluşunu birkaç noktadan delil aranmıştır. İslam kelamcıları bu konuyu Nübüvvet başlığı altında incelemiştir. Bu başlık altında

yapılan çalışmalarının ekseni ise delillerin akli ve nakli olarak tasnif edilmesi şeklinde olmuştur. Nakli deliller daha önce de ifade edildiği üzere hem Kur'an hem de Hadis yönünden gayet ikna edici seviyededir. Akli olarak ise bu konu İslam Kelam Akımlarının görüşlerine göre farklılık arz eder. Bu farklılığın başlıca sebebi ise o akımın daha rasyonalist olması ya da daha muhafazakâr bir gelenekten gelmesi gibi genel karakteristiğinden kaynaklanmaktadır.

3.2. Vahiy

3.2.1. Vahyin Tanımı

Arapça bir kelime olan vahiy lügatte; 'ister işaret ister kitabet (yazım) veya peygamberlik vesilesi ile olsun ya da ilhamen olsun gizli bir şekilde bildirme manasındadır' (İbn Manzur,Ts., 'v-h-y ').

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlükte vahyi ; 'Bir buyruk veya düşüncenin Tanrı tarafından peygamberlere bildirilmesi' şeklinde tanımlamıştır (TDK,2005:'vahiy'). Terim olarak ise İslamiyet açısından; 'Peygamberlerin, insanlara iletmek üzere Allah'tan aldıkları bilgi, emir ve yasaklar manzumesi. Bir başka tanımlama ise 'Allah'ın bir emir, hüküm veya bilgiyi doğrudan, perde arkasından veya elçi vasıtasıyla peygamberine bildirmesidir' (Gündüz,1998:' Vahiy') şeklinde yapılmıştır.

Batı dilleri çerçevesinde lügat manası ele alındığında, genel anlamda Hristiyanlıkta vahiy kelimesinin Latince '*revelatio*' kelimesi ile karşılandığını görürüz. Anlam olarak ise ' üst bir varlığın insanlarla iletişim kurması' kastedilir (Oxford,2000:'revelation '). İncilin yazım dili olan Yunanca ise '*apokalupsis*' kelimesi vahiy anlatmak için kullanılır. 'Perde arkasından bir şeyi gizlice söylemek' manasına gelmektedir. İncillerde ve Kur'an'da ki kullanımı ileride açıklanacaktır.

Aşağıda gelen üç tür tanımlama, bizlere, vahyin her bir yönüne ışık tutmaktadır. Bunlardan birincisi; 'vahyi insanın ilahi olan ile iletişimde olması şeklinde' olanıdır. İkincisi ise ; 'Vahyi bir üst varlık tarafından lütfedilen bir armağan niteliğinde olup insani herhangi bir gayret veya zorlama ya da cebir neticesinde elde edilemeyecek şekilde tanımlar. Üçüncüsü ise; 'Niçin vahye gerek duyulduğu gibi bir soru yöneltilecek olsa, buna verilebilecek en tabii cevap; Tanrı'nın bilinme isteği ile

insanlarla iletişime geçme arzusu denilebilir. Yine bu minvalde vahyin bir türü olarak da adlandırılan tabii vahiydir ki tasavvuf ehline de ‘Kenz-i Mahfi’ yani gizli – bilinmeyen olan Tanrının ortaya çıkışı ve kendini bilebilecek kabiliyetteki insan ile biliniyor yapması adına ortaya koyduğu bir muhaberedir’ şeklinde çok genel bir tanımlama olabilir’(Deninger,1987: ‘ Revelation ‘).

‘Dini fenomenistlere göre bir olgunun veya hissedişin vahiy kapsamında değerlendirilebilmesi için bazı şartlara haiz olması gerekmektedir ki; bunlar genelde beş madde olarak sıralanır. Bu sıralama belirtelim ki genel bir tanımlama olup, İslamiyet’e göre vahiy ve vahyin unsurlarının bu sayılanlardan farklılık göstermesi kaçınılmazdır. Biz burada konumuz gereği, genel bir vahiy ve unsurları sıralamasına gitmekle yetinecek, ileride İslam kelamcılarına göre vahiy ve unsurlarını ayrıca değerlendireceğiz.

a) Vahyin kaynağı veya otorite; Öyle ki vahyin kaynağı her zaman insanüstü bir olgu olarak tasavvur edilegelmiştir.

b) Vahyin araçları veya işaretleri; Rüya, melek, görüm, yakaza halinde ruhen iletişime girmek şeklinde olabilir.

c) İşaretleri ise başlıca; tabiatta bulunan kutsal alametlerdir (yıldızlar, hayvanlar, kutsal yerler veya kutsal zaman dilimi).

d) Muhtevası ve nesnesi; Öğretici, yardım maksatlı, ihtar edici olup, ilahi varlığın mevcudiyeti, fiilleri, istekleri ve emirleri hakkında olması.

e) Vahiy alan veya vahyin indiriliş yeri; büyücü, şaman, kâhin, mağfîret sahibi papaz, inanan topluluğuna sahip bir peygamberdir. Vahyi alanda görülen etkiye gelince; şahsi gelişim, emniyet veya kişisel ikna kabiliyetinin ilerlemesidir. İlahi görevlendirme, gelecekte haber verme, bunlara ilaveten aydınlanma veya enkarne olma gibi üst bir sebebe bağlı değişimdir’(Deninger,1987:’ Revelation ‘).

Bu sayılan özellikler din tarihçileri tarafından Yahudi-Hristiyan vahiy anlayışı temel alınarak diğer dinlere de uygulanmıştır.

3.2.2. Hristiyanlıkta Vahiy ve Tarihi Arka Plan

‘Günümüz Hristiyanları İsa’nın ‘Baba’ya ancak benimle gidilir’ (Yuhanna-14 :6) sözüne binaen, sadece kendilerinin doğru istikamette olduklarını düşünürler. Aynen bunun gibi Hristiyanlardan herhangi bir gruba mensup, sıradan bir dindara dahi sorulsa, kendi kilisesinin en doğru yoruma sahip ve de en doğru metot sayesinde İncil’den esinlemelere muhatap olduğunu belirtir.

Bugün itibariyle ister Ortodoks, ister Anglo-Sakson, isterse Katolik olsun bütün Hristiyan gruplar metot üstünlüğü veya benzer bir iddia ile en doğrunun kendi ellerinde, kendi kiliselerinde olduğu anlayışındadırlar. Bu telakkiye benzer şekilde hal-i hazırda Solar Temple veya Heaven’s Gate yahut ta Branch Davidians’ın kutsal karşısında ki yaklaşımı bu yaklaşımdan farklı değildir. Bunların tamamı aynı kutsal etrafında yer alıyor, aynı Tanrıya inanıyor ve aynı genç Yahudi adamın sözlerini yayma gayreti ile meşguller. En doğruya kendilerinin sahip olduğu iddiası genelde bütün dinlerde vardır ve de bu anlayış kendi bekaları için elzemedir. Aynı şekilde bu yaklaşımın izdüşümü, o dinin alt dallarında da görülmektedir. Mezhep diye adlandırabileceğimiz bu alt dallarda çok nadir de olsa bu yaklaşımın istisnası vardır. Bununla birlikte evrensellik iddiasında olan dinlerde görülen şey; ana gövdenin sahip olduğu inançların üzerinde neredeyse hepsi denilecek bir oranda ittifak etmiş olmalarıdır ki bu oran çoğunlukla % 99 denilecek bir kısımdır, yalnızca küçük bir oranda ayrılığa düşmüşlerdir. Aynen bunun gibi, yaklaşık 2000 yıl önce Yahudi cemaatten bir grup, kendi anlayışlarının en doğru olduğu iddiası ile ana gruptan fikri ve akidevi bir ayrılıkla yola çıkmışlardır. (Barrett, 2003:124)

Burada bir noktaya dikkat çekmek istiyorum. Pavlus’a kadar ilk havari grubu ve onlar etrafında bir araya gelen İsa’ya inananlar arasında Yahudi şeriatının durumu mevzu bahis yapılmamış ve kendilerini ayrı bir din müntesibi telakki etmemiş olmaları önemlidir. En azından İsa’nın hayatını detaylı bir şekilde ele alan Sinoptik İncillerde bu konu tartışma mevzuu dahi yapılmamıştır. Bu sebeple Pavlus’a kadar olan inananlara

Yahudi demek, Hristiyan demekten daha isabetli gözükmeştir.⁵(Harman, “Konsil”:177 ve Arslan, 2010:16-17)

Fakat Pavlus ile birlikte, artık bir Hristiyan akidesi şekillenmeye başlamış ve yukarıda zikrettiğimiz ayrılık filizlenip boy atmış oldu. Havarı olmayan bir şahsın bizzat ‘vahyin kendisini’ gören ve onunla birlikte dini anlamda mücadele eden havarilere karşı gelmesi ve bu fikri ayrılığın neticesinde onların görüşlerine galebe çalması da, Hristiyanlık içinde önemli bir kırılma noktası teşkil etmektedir. Daha doğru dürüst bir kutsal metine bile sahip olmayan Hristiyan cemaatin, daha ilk muhataplarla bölünme evresine girmiş olması da dikkat çekici bir haldir. Bu ortamda zuhur eden, Kilisenin, Sinagog (Tapınak) ’tan ayrılma, vaftiz, komünyon gibi unsurlarda farklı uygulamalara gitmekle hem müntesibi oldukları sosyal tabandan hem de içinde neşet ettikleri dinden farklılaşma ve dolayısı ile ayrışma göze çarpmaktadır.

Hristiyanlık kendi müesseselerinin teşekkül etmesi vakti zamanında, kendinden önce ki yapılanmalara çokça başvurmuştur. Mesela Yahudilik için bir Sinagog-Tapınak söyleminin ne kadar yönlendirici bir tesiri varsa Hristiyanlık için de Kilise kavramı o kadar etkili olmuştur. Bu etkilenme sadece Yahudilik kaynaklı değildir. Neşet ettiği Anadolu coğrafyasında o zaman geçerli olan paganizmden de ileri derecede etkilenme söz konusu olmuştur. Bu konuda da, tek bir Tanrı anlayışı hiçbir zaman gelişmemiş, çoktanrılı bir dine sahip Helen halkına, dini, daha kolay kabul edecekleri bir zeminde ifade edebilme adına, belki de, çoktanrılı bir anlayışa yol açan ibarelerin sahibi Yuhanna’dan bahsetmek mümkündür.

Bağlacı bir kutsal metin kavramının yer etmediği ve de bütün inananları tek bir çatı altında toplayacak bir otoritenin yokluğu sebebiyle de etkilenmeye açık bir inanç grubunda meydana gelen bu çatlaklar, daha sonra ki nesiller tarafından, kendi varlık delilleri olarak kullanılmaya müsait malzeme hüviyetine dönüştürülmüştür. Bu kullanılan malzemenin en elverişlileri bize göre vahiy anlayışı ekseninde kutsalın

---

⁵ İlk dönem İnananları ve Pavlus’un durumu hakkında ileri okumalar için: Pavlus’u Düşünmek, Cengiz Batuk, Ankara Okulu Yayınları,2006, Ankara. Kitapta, özellikle Mahmut Aydın’ın ‘ Hristiyanlıkta Yasa sorunu: Pavlus ve Musa Yasası ‘ ile Süleyman Turan tarafından tercümesi yapılan John McRay’in ‘Pavlus’un Yahudi Şeriatına Bakışı ‘ adlı makaleler konumuz bakımından önemlidir. Sayfa 303 – 333

teşekkülüdür. Bu kutsalı tespit ve tescil eden ise ilk dönem hariç tarih boyunca Kilise olmuştur. Günümüzde kendi kilisesini kurup, kendisine vahiy geldiği iddia eden ve peygamberliğini ilan eden birçok akım lideri bulunduğunu göz önünde tutarsak, bu teolojik altyapının sıkıntılı bir zemin olduğunu kabul etmemiz gerekmektedir.

İncillerde Vahiy ve Vahyin Kaynağı

Eski Ahit'in klasik vahiy ve peygamber gönderme anlayışına ilaveten daha öncede zikretmiş olduğumuz gibi; 'İncil yazarları vahyi Tanrı'nın kendisi ile yaptığı iletişim olarak görürler' (Aykıt,2006: 43-113).

'Bu vahiy, benzersiz olup diğer peygamberlere gelen vahiyden daha üstündür. En son gelen vahiydir aynı zamanda. Sınırlandırılmaz, Tanrı'nın gizemini kaldırması sebebiyle tarihen kıymetini kaybetmez. Vahyin mead'ı ve meb'ası, İsa olması hasebiyle de Hristiyanlar nezdinde biriciktir. Diğer vahiy çeşitlerinin hepsinden çok farklıdır.

İnciller de vahiy için; vaaz etmek–açıklamak (kèrussein), öğretmek (didaskein) ve açıklamak (apokaluptein), phaneron (göstermek, görünür kılmak), gnôrizein (bildirmek),katangellein (İncil'i ilan etmek), logos (kelâm), mustèrion (gizem) ve euangelion (İncil) kelimelerinin yanı sıra Işık, aydınlık ve tanıklık ifadeleri kullanılmıştır. Vahiy terimi bu sözcüklerle karşılanmaya çalışılmıştır.

Bu ifadeler, kullanıcıları ve bu kullanıcıların geldikleri çevrenin etkisine göre farklı farklı anlamlar ifade eder. İncil yazarları kendi felsefi alt yapılarını tutarlı kılacak bir kutsallık vesilesi olarak metinlerde farklı ifadeleri tercih etmişlerdir.

Şöyle ki **Matta** ve **Luka** vaaz etmek–açıklamak (kèrussein), öğretmek (didaskein) kelimelerini kullanmışlardır. İncillerinde İsa'nın vaaz ediciliğine vurgu yaptıkları O'nun vaaz eden bir şahıs olduğunu ve kavimlere öğreticilikle iştiğal ettiğini ifade sadedinde kullandıklarını görüyoruz. Sinoptik olarak adlandırılan bu İncillerde ki ana kaygı daha çok İsa'nın, İsrail milletine daha önce gelen diğer peygamberler gibi bir vazifesinin olduğunu gösterme ve ispatlama endişesidir. Bu sebeple bu İnciller vahiy ve vahiy ekseninde vaaz etmek–açıklamak (kèrussein), öğretmek (didaskein) kelimelerini kullanmıştır (Markos 1:22, 38, 39; 6:6; Luka 13:22; 19:47; 20:1; 23:5.).

Fakat İsa'nın dinini Yahudi teolojisi bağlamından soyutlayarak Ortadoğu inançlarına mutabık ve aynı zamanda pagan milletlerin de teolojisine uyumlu hale getiren **Pavlus**'ta ise vahiy artık bir gizem ve gizemin ortaya çıkışıdır. O, mektuplarında geçen phaneroun (göstermek, görünür kılmak), gnôrizein (bildirmek), katangellein (İncil'i ilan etmek), logos (kelâm), mustèrion (gizem) ve euangelion (İncil) kelimelerinden kendi kurgusuna uygun olan gizem, bildirmek ve görünür kılmak gibi ifadelerle vahyi ifade etmeye çalışmıştır (Romalılar 16:25-26.).

Yuhanna'nın İncilinde ise seleflerinin aksine, içinde bulunduğu Helenistik kültürün tesiri ile İsa'nın ne vaaz eden şahsiyeti ve ne de gizemi halklara bildirmek için gelen bir kişiliği vardı. Helen milletinin tanrı anlayışı Yuhanna'da kendisine yer bulmuş ve İncilinde buna elverecek ifadeler kullanmıştır. Onun İncilinde İsa, Tanrının oğludur ve de kelimidir.(Yuhanna 12:37-38.) Daha sofistike bir kişiliği vardır ve meseleyi daha felsefi ele almıştır. Böylelikle Yuhanna vahyi anlatmak için değişik kavramları İncillere katmıştır' (DEDİNGER, (1987), “ Revelation ”).

Hristiyanlığın, **monoteist ilah anlayışına** sahip İsrailoğullarına gelen karakterinden uzaklaşıp, felsefi ve kelami münakaşaları beraberinde Hristiyan cemaatin gündemine taşıyacaktı. Bu tarz yazılmış bir İncil ise yeni akidevi prensiplerle yeni bir dinin teşekkül etmesine sebep olacaktır.

Bununla birlikte İnciller incelendiğinde vahiy terimini –revelation---karşılacak müstakil bir kelime veya bir terim de bulunmamaktadır.

Ancak İnciller vahyi ifade ederken kullandığı;

Önceden kısaca yazdığım gibi bu **giz** bana özel **açıklamayla** bildirildi... Söz konusu **giz**, daha önceki kuşaklardan gelen âdemoğullarına bu dönemde olduğu gibi **açıklanmamıştı**. Oysa bu dönemde Ruh aracılığıyla Tanrı'nın kutsal habercilerine ve peygamberlerine **açıklandı** (Efesoslular 3:3-5; 1:9-10; Koloseliler 1:26.).

Ayrıca Tanrı'nın **gizemi** olan Mesih'i **bilme** aşamasına erişsinler. Bilgelğin ve bilginin tüm gömüleri Mesih'te saklanmıştır (Koloseliler -2:2-3; 1:26-27; I.Tim.- 3:16; Romalılar-16:25.) ifadesine ilaveten “Dünyaya **Işık** geldi, ama insanlar karanlığı **Işık**'tan daha çok sevdiler... Çünkü kötülük yapan herkes **Işığa** kin besler” (Yuhanna

3:19-20.) ve “Ben dünyanın Işığım. Ardım sıra gelen yaşam ışığına kavuşacak, hiçbir zaman karanlıkta kalmayacak”(Yuhanna 8:12; 9:5.) ibareleri **vahyin kaynağı** hakkında çelişkilere yol açmıştır.

İlk ibarelerde vahyin kaynağı olarak diğer peygamberlere olan vahiy türü bir bildiriş olduğu hissini uyandırmaktadır. Vahiy bu ibarelerde Tanrıdan gelen bir inayet olup insanlara yapılan bir açıklamadır. Yani vahye kaynaklık eden unsur Tanrı olup, vahiy bir aracı ile insanlara iletilen ilahi buyruk ve ilahi kelimadır.

Fakat ikinci ibarede ise vahiy bizzat Mesih’te saklanmış bir gizdir ve yine Mesih vesilesi ile insanlara iletilen bir bildiriştir. Yani Mesih’te olan gizin yine Mesih’in bizzat kendisi vasıtası ile insanlara iletilmesi hem vahiydir hem de vahyin kaynağını teşkil eder. Bu yaklaşımda görülen iç içe geçmişlik izahı zor paradoksları da beraberinde getirmiş, bu tarz kabullenişler ise yüzlerce yıl sonra ortaya çıkan New Age akımlarına belli başlı teolojik argümanı bu ve benzeri kelami konular temin etmiştir.

Görüldüğü üzere Matta ve Luka İsa’nın insani yönü öne çıkan bir perspektif ile meseleyi izah ederler. Pavlus ve Yuhanna ise vahyin kaynağı olarak, Tanrı ile bütünleşen veya tamamen tanrı olan bir varlıktan vahyi aldıklarını belirtirler. Böylelikle sanki kendi kutsiyetlerini artırmak, kendi makbuliyetlerini artırarak kendilerini halk nezdinde ikna edici bir konuma ulaştırmak için İsa’nın kutsiyetini artırma yolunu seçmiş gibi görünüyorlar.

Şöyle ki: Pavlus’a göre vahyin kaynağı, Eski Ahit’te Tanah’ta geçtiği şekilde, Tanrı’dır. İbranilere Mektubu’nda Pavlus şöyle demektedir:

‘Allah eski zamanda çok parçalar ve çok tarzlarda peygamberler de babalara söylemiş olup, bu günlerin sonunda bize her şeye varis tayin ettiği ve vasıtası ile âlemleri yarattığı kendi Oğlunda söyledi ‘ (İbranilere 1:1-2.).

Fakat Yuhanna’da mesele biraz karışık ve çetrefillidir.

Ona göre İsa öğretisini Tanrı’dan almıştır ancak bu öğretisi, vahyi alıp insanlara ileten peygamberlerin mesajından farklıdır; O, yalnızca gerçeği ve Kelâm’ı bildirmez; kendisi Kelâm ve gerçektir.

Hristiyan teolojisi, bu durumdan hareketle, vahyin oluşması sürecinde özne ve nesnenin birleştiğini ve böylece Tanrı ile insan arasındaki bu yeni iletişimin, yukarıda da zikrettiğimiz gibi eşsiz bir vahiy olduğunu kabul etmektedir.

Ancak yine Yuhanna'da vahyin kaynağının Baba Tanrı olduğunu açıkça ifade eden cümlelerin de bulunduğu görülmektedir.

Meselâ,

‘Zira Allah’ın gönderdiği kimse Allah’ın sözlerini söyler’ (Yuhanna 3:34.).

‘Ben kendiliğimden bir şey yapamam; işittiğim gibi hükmederim. Benim hükmüm doğrudur; zira ben kendi irademi değil, fakat beni gönderenin iradesini ararım ‘ (Yuhanna 5:30).

‘Öğrettiğim benim değil, beni göndereninindi ‘ (Yuhanna 7:16. Ve benzer ibareler için . Yuhanna 8:26, 38, 40; 12:49-50; 14:24; 15:15; 17:8.).

Hristiyanlıkta vahiy kavramının çerçevesi, vahiy algısı ve bu kavrama yüklenen mana sebebiyle ortaya çıkan anlayış, Eski Ahit göz ardı edilerek değerlendirilemeyecek bir boyuttadır. Vahiy kitabını açıklarken Hristiyan teologlar çoğu kez Eski Ahit’e, özellikle de Daniel kitabı 9.bab 24. ve 25. cümlelerde geçen ibarelere bakarak yorumda bulunurlar. Adı anılan ibareler, batini manaları olduğu iddia edilen metinler olup, tefsirleri Kilise erbabınca ve ilk dönem Kilise Babaları dâhil, herhangi bir tefsir şartına bağlı olmaksızın ve bu hususta İsa’nın herhangi bir yorumu olup olmadığı belirtilmeden yapılmıştır. Hemen belirtelim ki böyle bir tefsir etme metodu niçin doğru ve niçin kabul edilebilir bir yorum olduğu açık ve makul bir şekilde izah edilmiş değildir. Tekrar Eski Ahit metinlerine dönecek olursak, burada söz konusu edilen vaatleri; Tapınak’ın yapılması, Mesih’in (İsa’nın) gelişi, halka yapacağı tebliği ve İkinci gelişi ve O’nu bekleme (advenst) konularında bazı gizemli tarih ve bilgiler bildirildiği şeklinde tefsir ederler.

Muhteva bilgilerinin ardından vahiy kitabının diğer özelliklerinden de bahsedecek olursak Vahiy kitabının yazarı Yuhanna olup, onun bilinci açık iken aldığı ilham- veya vakıf olduğu keşfler neticesinde kaleme aldığına inanılır. Vahiy Kitabı tahminen 90’lı

yıllarda yazıya geçirilmiş olup 22 bölümü ihtiva eder ve de genellikle sembollerle/yani alegorik bir üslupla, temsillere başvurarak konuyu anlatır. Ahir zaman haberleri, kehanetlerine ait bilgiler verir (Yıldırım,2005:128).

Anlaşılan o ki; Hristiyan anlayışında ki vahiy telakkisi, vahyi tanımlamada karşılaşılan problemlerin kaynağını da teşkil etmektedir. Zira vahiy diye adlandırılan olgu, bizzat o olgu ortaya çıktıktan sonra çıkan problemlere göre konumlandırılmış ve o boşluğa uygun adlandırma yoluna gidilmiştir. Akabinde ise yine ortaya çıkan bu yeni anlayışın ve ortamın ihtiyacına binaen, yeni bir şekillendirme yapılmış gözükmektedir. Yani süreç içerisinde, birbirini besleyen ve temellendiren tanımlamalar yapılmış gözükmektedir.

Örnek olması babında; İsa'nın bir üst varlıktan ' Baba'dan ' aldığı emir ve yasaklara bir isim vermek gerekmektedir. Eğer buna daha önce ki peygamberlerin ki gibi - halbu ki içinden geldikleri kültür çerçevesi böyle bir tanımlamaya daha müsait idi - bir vahiy idi dersiniz, İsa'nın İlahlık konumunu tartışmaya açmış olursunuz. Hayır, vahiy değildi dersiniz, bu emir ve yasaklara yönelik, adlandırma noktasında sıkıntı yaşayacaksınız. İşte bu duruma uygun bir tanımlama için uygun görülen çözüm, İsa'ya bizzat vahye kaynaklık ediyor payesini verebilmektir ki bu, ya onun ağzından kendisine izafe edilenler ile olmuştur. Ya da onu peygamberlik harici bir konuma yükseltme dolayısıyla onu insanüstü bir mevkie irca ederek izah yolu aranmıştır. Sonraları ise, ortaya çıkan bu yeni hale göre, yeni bir tanımlama gayretinde olunmuştur. Vahiy tanımlama süreci de benzer bir proses içinde cereyan etmiştir.

Vatikan'ın Vahiy ve Vahyin Kaynağı Hakkında ki Görüşleri

Her ne kadar, dar anlamda, sadece Katoliklerin olsa da, günümüz Hristiyanlığının büyük bir kesimini temsilen eden Vatikan'ın, vahiy konusunda görüşü 1965 yılında yapılan II. Vatikan konsülü ile ortaya konulan anlayışla resmi bir hüviyet kazanmış ve bu konsülde şekillenmiştir. Bu konsülde alınan kararlarda özetle;

Bölümün başlığı; Dogmatic Constitution On Divine Revelation, Dei Verbum yani İlahi Vahyin Dogmatik Temellendirilmesi, Tanrı Fiilleri –Kelamı

Konu başlığı olarak ise ‘ *Vahiy; Bizzat Kendisi* ’ ifadesi tercih edilmiştir.⁶

‘Kendi gizli muradını bizim tarafımızdan bilinir kılmak için Tanrı rahmeti ve hikmeti ile İsa vesilesi ile vahiy de (bildirim de) bulunmuştur ki böylelikle vahiy Kutsal Ruh’ta, İsa’da eylem ve bedene bürünerek insanlarla ilahi yapının(tabiatın) bütünleşmesi temin etmiş oldu. Bu vahiyle Yüksek aşkınım icabı olarak, görünmeyen Tanrı, insanoğlu ile dostane konuşmuş ve onun yanında yer tutmuştur. Bu şekilde O insanoğlunu kendi paylaşım alanına davet etti. Bu şekilde tasarlanan vahiy sahifeler ve kelimeler aracılığı ile bir batını birliktelik sağlamış oldu.....

İşte bu vahiydir ki Tanrı hakkında ki en derin hakikatler ve Onun insanı bağışlamasında ki yücelik ve bize olan ilgisi İsa iledir (tavassutu ile ortaya çıkmıştır).

Tanrı ki; Kelamı ve de her şeyi yaratandır. O dur ki; mevcudiyetleri ile varlık ortamında koruyup, Kendine baki delil ve şahit kılandır. Başlangıçtan beri ta bizim ilk anne ve babamızdan bu yana, cennete ulaştıran, bağışlanma yolunu bir plan olarak bildiren, açıklayan O’dur. O anne – babamız ki, ilk günaha düşüp, sözlerini tutamayınca Onları umut ettikleri gibi koruyup kollayan..... ebedi kurtuluşa ulaştırmayı vaat etti’ (http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651118_dei-verbum_en.html 17-04-2011).

Bu tür bir **ilham** ve **vahiy** anlayışı yüzyıllar içinde Hristiyan teolojisinde açtığı sıkıntılar ve parçalanmalar, günümüzde, kendisine vahiy geldiği veya Tanrıdan ilham aldığı iddiasında *yeni elçilerin* sahneye çıkmasına yol açmaktadır.

Hristiyan Vahiy Telakkisinin Sebep Olduğu Problemler

Hristiyanlık içinde vahyin problem oluşuna;

---

⁶ Konu başlığı İngilizce *Revelation Itself*, Fransızca *La Révélation elle-même* dir ki mana olarak ‘bizzat kendisini vahyetme, bildirme’ şeklinde de tercümesi mümkündür. Bu başlık bile Hristiyan teolojisinin İsa’ya ve vahiye yaklaşımını göstermesi bakımından önemlidir. Her ne kadar bu başlık bazı çevrelerce ‘Vahiy; Bizatihi Kendisi’ şeklinde olarak tercüme edilmişse de, anlaşılın o ki, bu tercüme yalnızca İngilizce metne göredir.Fakat Fransızca metinde geçen zamirlerin kişiyi değil olguya atıf yapması sebebiyle bizler, yukarıda ki mananın daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

- a) Hristiyan kutsal metinlerinin, vahyin ilk muhatapları tarafından zapt altına alınmaması,
- b) Sağlam bir rivayet usulü ile tenkit ve kritiğe tabii tutulmaksızın yazılı hale getirilmiş olması,
- c) Genel-geçer bir tetkike tabii olmadan gevşek bir metotla akideleşmiş olması,
- d) Makul bir zaman içinde kutsal metin olarak tespit ve tescilinin yapılmamış olması gibi hususlar kaynaklık etmiş gözükmektedir.

‘Daha sonraları gelen kilise babaları İncil yazarlarına geniş bir serbesti tanımakla bu meselenin altından kalkmaya çalışmışlardır. Onlara göre İncil yazarları kaleme aldıkları metinde tasarruf etme yetkisine sahiptirler ve bu tasarruflarında da içinden geldikleri gelenek, kendi şahsiyetleri gibi unsurların tesiri altında kalmaları normaldir derler’ (Yıldırım,2005:165).

İncil’in yazıya aktarıldığı dönemde İsa’dan gelen rivayetlerin birbirinden farklı versiyonları etrafta yaygın bir şekilde bulunduğunu görüyoruz. Pavlus yazılarında bu konuya değinir ve şikâyetlerini şöyle dile getirir;

‘Çünkü size gelen ve bizim tanıttığımızdan değişik bir İsa’yı tanıtanları pekâlâ hoş görüyorsunuz. Ayrıca, aldığınız ruhtan farklı bir ruhu ve kabul ettiğinizden farklı bir müjdeyi (İncil’i) kabul ederek bunları hoş görüyorsunuz’ (2.Korintliler 11:4) buna ilave olarak da ;

‘Sizi Mesih’in lütfüyle çağırını bırakıp değişik bir müjdeye (İncil’e) böylesine çarçabuk dönmenize şaşıyorum. Gerçekte başka bir müjde (İncil) yoktur. Ancak aklınızı karıştırıp, Mesih’in Müjdesi’ni çarpıtmak isteyenler vardır. İster biz, ister gökten bir melek, size bildirdiğimize ters düşen bir müjde (İncil) bildirirse, lanet olsun ona! Daha önce söylediğimizi şimdi yine söylüyorum: Bir kimse size kabul ettiğinize ters düşen bir müjde (İncil) bildirirse, ona lanet olsun!’ (Galatyalılar 1:6-9).

Bu ibareler, daha ilk günlerde bile, ne kadar çok İsa tasavvurunun, dolayısıyla bir o kadarı da İncil çeşidinin tedavülde olduğuna bir delildir.

Bunun yanında, kendisini İsa'nın havarisi olduğu iddiasında olan bir yığın insanında olduğunu yine elimizde ki İnciller bildirmektedir. Bu konuda havari olarak İsa'ya hayatta iken görüp, onun öğretilerine sadık kalan kişileri kastediyoruz.

Yukarıda izah ettiğimiz, tanımlama ve sınırları belirleme, vahyi anlamada yani İncil'in tefsirinde en önemli problem olarak karşımıza çıkmaktadır. ' Bu ana problemin sebep olduğu bazı meseleler ise;

a) İncilin doktrinel bir nitelik serdetmemiş olmasıdır. İnciller dört ana kitap olup bunlar bir nevi İsa'nın hayat hikâyesi niteliğindedir. Yine bu metinler her biri farklı anlatım tarzı olan ve değişik bakış açılarına sahip bir üslupla yazıya alınmışlardır. Değişik bir talim ve rivayet mantalitesi söz konusudur. Bununla birlikte İsa'nın ölümü sonrasında, öğrencilerinin hayat hikâyeleri, 21 adet mektupları ile bir rü'yet (görüm/ keşf) den müteşekkil metinler olmasıdır. Konularını bu şekilde zikretmemiz mümkündür, buna ilaveten kitabın kendisi otorite olmaya uzak bir dağınıklık sergilemektedir.

b) Tedvin edilen yazmalar birkaç yüzyıl boyunca, onlarca insan eliyle yazılmış eserlerdir. Şu an elimizde bulunan ve Kanonik Yazmalar şeklinde adlandırılan eserler 367 yılında⁷ o günün insanların kendi şahsi ajandalarına uygun görüşleri bir araya getiren kitaplardır. Buna ilaveten, yine o günün insanları neyin kutsal metinlerde kalacağına, neyin de dışarıda tutulacağına karar vermişlerdir. İncilin bizzat kendisinde bile ne böyle bir inanış talebi ne de konsüllerin temsili veya yetki sahibi olduğu mevcut değildir. İnsana böyle bir yetki İncil eliyle bile verilmiş değildir.

Bütün bunlara rağmen Hristiyanlar bu şekilde davranmakta bir beis görmemişlerdir.

Eğer günümüz insanlarından bazıları da çalışıp, araştırma yapıp, tetkik edip, kutsal metinlerin tefsirinde bulunup '*kendisi İncilini*' veya '*vahyedilmiş kutsal metinlerini*', '*altın çanakları*' veya benzeri kitaplarının olduğu iddiasında bulunması durumunda onları niçin reddedeceğiz ki? Bu konuya Pavlus'un havariliği en güzel örnektir.

---

⁷ 367'de İskenderiyeli **Atanasyus** döneminde, bugün 27 bölümden oluşan Yeni Anlaşma sıralaması tamamlanmış ve bütün kiliselere bu liste mektupla bildirilmiştir. 367 yılı böyle bir listeleme yapmak için çok geç bir zamandır..

<http://hristiyan.net/kilisetarihi.htm> 11 07 2011

Bu ikincisine ilave bir başka problem ise; günümüzde bile iyi eğitim almış bir kısım insana, bir edebiyat veya iktisat ya da şiir türünden bir metin versek ve bundan ne anladığı üzerinde konuşursak, karşımıza onlarca değişik yorum ve anlatım çıkacaktır. Kutsal veya manevi bir metin üzerinde ise durumun daha karmaşık olacağı aşikârdır. Böyle bir yorumlama ve diğerini inkâr geleneğine sahip bir kültür içinde, herhangi bir Hristiyan mezhebine mensup biri ‘benim inanışım tamamen direkt İncil’den geliyor ‘ diyecektir ve diğerlerini şeytani söylemleri olan sapıklar olarak adlandırması ve de kitabi doğruların kendilerince temsil edildiği iddiasında bulunması gayet doğaldır. Diğer mezheplerin her birinde de durumun bu anlattığımız hal üzere olması kaçınılmazdır.

c) Bu problemlere ilave bir başka sorun da, İsa’nın belli bir coğrafyada, sınırlı bir zaman için, sosyal ve dini altyapısı sıradan bir Akdeniz ülkesi olan ve Roma İmparatorluğunun yönetimi altında 2000 yıl önce dile getirdiği söylemlerden müteşekkil İncil’in, niçin herkese şamil olduğu, bütün zamanları ve mekânları kuşatan bir yaklaşım sergilediği iddiası makbul bir iddia iken, mesela İsa’nın onuncu yüzyılda tekraren konuşması durumunda ya da herhangi bir ‘aziz’in on dokuzuncu yüzyılda vahyi yazıya geçirdiği iddiası karşısında tutumumuz niçin farklı olacağıdır problemidir.

d) Son ve en önemli problem ise; Kutsal metinlerde neyin mecazi bir üslupla temsili olarak anlatıldığı neyin de zahiri manası ile ‘yorumlanacağı’ problemidir. İncil içinde bazı ibareler ilk yüzeysel okumada herhangi bir çaba gerektirmeksizin anlaşılmakta yani bedihi bir netlik söz konusudur. Fakat okunuşuna göre veya kişinin tutum ve davranışlarına göre anlam kazanacak veya sahip olduğu anlam üzerinde kaymalar gerçekleşecek metinler de gayet çoktur. İşte bu noktada, bu sınırı kim ve nasıl tayin edecektir.

En basit metinlerden, en karmaşık metinlere kadar bu yorumlama ve karar verme yetkisi bir yığın problemi de beraberinde getirirken, bu problemler ve üretilen çözüm önerileri Hristiyanlık içerisinde ana akımdan ayrılan ve farklılaşan doktrinel anlayışlara sahip birçok yeni ‘mezhep’in ortaya çıkmasına da sebep olmuş ve halen de olmaya devam etmektedir (Barrett, 2003:125 - 127).

Bu değerlendirmelerden anlaşılan o ki; Hristiyan kutsal metinlerin yazılı hale getirildiği dönemde eldeki rivayetlerin doğruluğunu ve güvenilirliğini değerlendirecek belli bir metodun takip edilmemiş olması, diğer akidevi umdelerde olduğuna benzer bir şekilde vahiy sözcüğünün kullanımında ve bu szcğye verilen manalarda da farklılıkların olmasına sebep olduğunu söylemek mümkündür. Üstelik tefsir faaliyetlerinin ister istemez işin içine dâhil olması ile farklı anlam verme ve farklı yorumlamanın getirdiği parçalanmaların olduğunu da hatırlatmalıyım. Bu parçalanma dinin teşekkülünün ilk vakitlerinden günümüze uzanan bir zaman içinde hep süre giden bir vakadır. Bu parçalanma, dinin akide ve de ameli yönünde gün yüzüne ıkmiş meselelerdir.

David Barrett'in anlatımına göre Hristiyanların genel anlamda vahiy ve peygamberlik anlayışlarında ki farklılıklardan ötürü ayrışmaya götüren kelami ana problemler şöyle sıralanabilir.

a) İbadet / tatil / kutsal gün anlayışı: Yedinci Gün Bekleyenleri (Seventh Day Adventists) gibi bazı mezhepler için '*Hristiyanların kutsal günü Pazar değil, Cumartesi olmalı*' görüşü vardır.

Çünkü İsrailoğulları için tayin edilen tatil / kutsal gün cumartesi idi. Fakat Hristiyanlar bu anlayışı değiştirdiler, Hristiyanlar için bu, yalnızca bir tatil ya da ibadet günü değil aynı zamanda bir yorum / tefsir meselesidir.

b) Kurban sunuş veya hatırlanma maksadı ile **ekmek ve şarap ayininde ki farklılık da bir başka ayrılık noktasıdır.** Roman Katolikler, ekmek ve şarabı, İsa'nın kurban oluşuna bağlarlar. Protestanlar ise bunları, İsa'nın, hatırlanması için kutsal sayıldığı iddiasındadırlar.

c) Papa ve papalık da günümüz Hristiyanları için bir başka ayrışma konusudur. Genel itibariyle Hristiyanlar hem ayinlerini – ibadetlerini yönetecek hem de kendilerine günahlarının bağışlanması konusunda olduğu gibi, Tanrı ile kendileri arasında aracılık edecek birinin olmasında bir beis görmemişlerdir. Fakat Birleşmiş Reform Kilisesi gibi hatırı sayılır müntesipleri olan bazı mezheplere göre böyle bir atanmış yetkilinin aracılık etmesine veya ayin yönetmesine gerek yoktur.

Papa ve Papalık konusundaki tartışmanın temelinde iki ana kelami problem vardır. Bunlar; Her bir inananın, evrensel manada, papalığı bizzat temsil edebileceği anlayışı ile Papalığın, havariler aracılığı ile insanlara elden- ele nakli ve İsa vasıtası ile gerçekleşeceği anlayışıdır.

d) Takdir edilmiş bir kader veya özgür irade konusu da Hristiyanlar arasında ki bir başka münakaşa, dolayısıyla ayrışma konusu olmuştur. Bu mesele de aslında kelami bir konu olup Tanrı'nın her şeyi bilmesi ve neticesinde Tanrı'nın kimi koruması altına alacağı meselesi çerçevesinde ki tartışmalardan doğmuştur.

e) Hristiyanlık içinde süsleme ve ikon anlayışı ile **giyim-kuşam** meselesi sebebiyle de bir ayrışma yaşanmıştır. İlk dönem kilisesine dönüş anlayışına sahip olan Evanjelikler gibi akımlar, Katolikleri –Ortodoksları ve dahi Anglikan kilisesi mensuplarını bu konuda aşırıya kaçmakla suçlamışlardır. İlk dönem Hristiyanlarına benzer bir sadeliğin hem kendi elbiselerinde hem de ibadet yerlerinde olmasına kanidirler (Barrett, 2003:128-129).

Hristiyanlığın neşet ettiği coğrafya ve geliştiği döneme ait, bazı gayri Hristiyan unsurların bu bölünmeyi artıran bir başka faktör olarak zikretmemiz gerekmektedir.

Bu ortamda Hristiyanlığa intikal eden bir yığın yeni unsur, problemi daha da içinden çıkılmaz hale sürüklemiştir. Hristiyanlığın her ne kadar Yahudi bir gelenek üzerine geliştirdiği bazı telakkileri olsa da, çok yeni bir 'grup' veya 'akım' görüntüsü sunduğu zamanlar için bunlar üstesinden kolaylıkla gelinebilecek hususlar değildi. İlk inanlar grubu bu konuda buldukları coğrafyaya hâkim olan kültür değerlerini kendi inançları ile mecz etmekten geri durmamışlardır. Bu alanda Eski Ortadoğu Dinleri üzerinde önemli çalışmalar yapmış bulunan Frazer'in aktardığı konular iddiamızı destekler mahiyettedir.

Onun: 'Hristiyanların 'Baba' nitelemeleri Yahudilerin 'Yehuda' , 'Alohim' tabirlerine uyum sağlayan terimlerdir. Anadolu, Mezopotamya ve Mısır coğrafyasında gelişen ve yayılan Hristiyanlık bu havzada geçerli olan ve yakından tanınan Yeni Eflatunculuk, Gnostikler ya da Roma Mitraizm'i gibi ezoterik dinler ve felsefi akımlardan etkilenmişlerdir. Aynen İncilin içinde Pavlus'un mektuplarında pagan yazarları taklit

eden ibareler kullanması (Res. İşleri 14: 11-13) ve hatta bundan dolayı da herhangi bir savunmada bulunmaması gibi. Yine o günün insanı için ölüp dürülen ‘tanrı’lar ya da insan şeklinde tasavvur edilen ‘ilah’lar gibi evlenip çoluk- çocuk sahibi olan ‘Tanrıça’lar, hiçte yabancı olmadığı anlatımlardı. Ekmek-Şarap ayini, ölümünden üç gün sonra dirilen Attis, Cennetin Kraliçesi Cybele / Meryem, Baba-Oğul betimlemesi yine Mitraizm ile Orf dininin etkisinin net bir şekilde görüldüğü başka etkileşim sahalarıdır’ (Frazer, 1914:263-295).

Burada ilk kilise yani ilk inananlar için sıkıntı; neyin dine dâhil edileceği, neyin de dışarıda tutulacağı meselesidir. Buna da II. Yy. da yaşamış olan Justin Martyr’ın ‘herhangi bir kişi tarafından iyi olarak ortaya konan ne varsa Tanrı onu Hristiyanlar için var etmiştir, o bize aittir’ deyişinde ortaya koyduğu fikirlerle bir çözüm üretilmiştir.

Bu gün itibariyle, İncil’de kitap ya da mektup olarak yazması bulunanlar, inanışlarının belkemiğini oluşturan metinlere kendi şahsi tecrübelerini katmışlardır. Bu tecrübeler bazen yorumlamada bazen de yazım dilinde kendisini hissettirmektedir. Bu şekilde, bir bütünlük arz etmeksizin bir araya getirilen Yeni Ahit metinleri, kendilerinden sonra gelenlere, konumuz açısından ise Yeni Çağ Dini Akımlara, dile getirdikleri ‘İncil’in kendilerini desteklediği’ iddiasını kuvvetlendirecek malzeme sunmuştur dememizin yanlış olmayacağı fikrindeyiz.

Şunu da belirtmeliyim ki; bu ayrıştıran ve farklılaştıran konular hala üzerinde konuşulmayı hak eden mevzulardır. Onun içindir ki, ilk günden bu zamana kadar ayrılmalar hep olagelmıştır. Ana gövdeden ayrılanlar genellikle ‘sapık’ veya ‘sapkın’ mezhep olarak adlandırılmışlardır.

Unutmayalım ki Hristiyanlık işte, ilk başlangıcından beri bu parçalanmışlığı yaşamaktadır. İlk Pagan yazarlardan Celcus M.S.178 yılında:

‘Başlangıçta ittifak içinde birkaç kola ayrılan Hristiyanlar, günümüzde binlerce dala ayrılmıştır. Herkes kendi otoritesinin peşinde koşmaktadır. Her bir konu hakkında herkes, kendisinin doğru olduğu iddiasındadır. Bütün bunlarda farklılaşmayı ve ayrışmayı getirmektedir. Bu gün için eğer ortak kalan tek bir şeyden bahsedilecekse o da isimlerinin Hristiyan oluşudur’ demektedir (Hoffmann 1980:70).

Yeni Çağ Dini Akımların kutsalı değerlendirmesi ve yorumlamasını Hermenötik yani tefsir etme açısından incelediğimizde ise karşımıza tekraren parçalanmaların geldiğini göreceğiz. Şöyle ki, aslı itibarıyla, elçi olduğunu iddia eden bu kişilerin, bütün gayretleri, kendi davalarını ve iddialarını özlü ve basit bir sadelik içinde muhataplarına iletmeştir. Aynen Yuhanna'nın 'Çünkü Tanrı dünyayı o kadar çok sevdi ki, biricik Oğlu'nu verdi. Öyle ki, O'na iman edenlerin hiçbiri mahvolmasın, hepsi sonsuz yaşama kavuşsun' (Yuhanna 3:16) anlatımında ki gibi. Fakat basit ve tekdüze anlatım günümüz Hristiyanları elinde, artık komplike ve tumturaklı ifadelerle dile getirilir olmuştur. Bir Evanjelik tarafından yukarıda bahsettiğimiz mesaj ' Sen aslında Cehennem için yaratılmış günahkâr bir varlıksın. Tanrı seni sevdi ve senin günahının cezasını yüklenmek üzere kendi oğlunu dünyaya gönderdi. Ona iman et ve böylelikle kurtuluşa er' şeklinde ifade edilir olmuştur. Bu anlatım farklılığı neticesinde basit kelimelerin her birini ayrı ayrı düşündüğümüzde bizim kelami birçok sorunun cevabını aramamız gerektiğini ortaya koyacaktır. Sadece bu cümlede geçen 'Cehennem', 'günah', 'Tanrı', 'oğul' gibi kelimeler bile basit ve anlaşılır kelimeler olmasına rağmen terminolojik manalarının ifade ettiği anlamlar üzerine derin ve içinden çıkılmaz tartışmalar yapılmıştır ve ne olduğu hususunda da yine bu tartışmaların yapılması gerekmektedir. Bu mecrada ortaya atılan iddialar daha ilk günden bu güne hep benzer çerçevede olagelmiş iddialar olduğunu belirtmemiz gerekmektedir. Daha ilk yüzyıl içinde yapılmaya başlanmış ve günümüzde neşv-ü nema bulan birçok mezhebin temelleri o günlerde atılmıştı. (Barrett,2003:138)

Jeanrond'ın da belirttiği gibi Hristiyanlıkta ki vahyi manalandırma meselesi aslında Hristiyan cemaate kimin idare edeceği probleminin de bir cevabıdır.

İlk Hristiyan cemaatler için kutsal metinlerin yol göstericiliği, kutsal metinleri yorumlama yetkisi ve meselesini de beraberinde Hristiyan cemaatin gündemine taşımış ve içinden geldikleri kültür havzalarının etkisi ile bu meseleye çözüm bulma gayretinde olmuşlardır.

Bu noktada ilk Hristiyan cemaati **İskenderiye** ve **Antakya** ekolu olmak üzere kabaca ikiye ayırmak gerektiğini ve bu grubun ekolleşme sürecinde daha önce o mahalde etkili olan Kutsal metin yorumla usulünü benimsediklerini belirtebiliriz.

Bu cümleden hareketle **Antakya** ekolu kutsal metni daha çok literal yani metne bağlı – zahiri anlam üzere yorumladığını görürüz. Antakya’da daha önceleri hâkim olan Yunan kutsal metin - mitoloji yorumlama geleneğinin devamı niteliğinde ki bu anlayış, Kutsal metnin gizemli –Bâtini- ezoterik yorumlarını reddediyordu.

İskenderiye ekolu ise daha çok alegorik anlama gayreti güden bir tarz ile Kutsal metinlere yaklaşıyor ve kutsal metinlerin görünen anlamlarından ziyade anlamının bulunacağını bu vesile ile metnin manevi boyutunun elde edilebileceğini iddia ediyorlardı. Bu aslında etkisi altında oldukları Yahudi tefsir- hermönetik geleneğin tabii bir neticesi idi.

Bu ayrışımın Hristiyanlığın kurumsal yapıya bürünmeden yani daha kilisenin tek otorite olarak çıkmasından önce ki tartışmalar olduğunu göz önünde bulundurursak kutsal metni yorumlama metodunun ilerleyen zamanlarda ne kadar ciddi bölünmeleri tetiklediği daha net anlaşılır.

2. ve 3. Yüzyıllara gelindiğinde ise **Irenaeus**, **Tertullian** ve **Origen** gibi Hristiyan teologlar tarafından Kilisenin kurumsal temellerinin atılacağı alt yapı sağlanmış oldu.

Fakat her ne kadar bu önemli teologlar ilk gaye olarak kiliseyi muhkem bir yapıya büründürmek gibi bir düşünceleri olmasa da, Pavlus ve onun Hristiyan akaidine soktuğu düşüncelere karşı verdikleri mücadele, neticede bunu doğurmuştur.

Bu teologlardan **Irenaeus**’a göre Hristiyan yorumcuların tek meşru cemaati gerçek Hristiyan yorumu için zaruri bir çatı kuracak durumdaydılar. Yani birleştirici üst bir otorite kurulmasının gerekliliğine atıf yapan Irenaeus, bu anlayışı bir nevi kontrol merkezi gibi işlemesi gerektiğini istemiştir. Ona göre her nerede olursa olsun iyi niyetli bir Hristiyan okur, elinde ki metnin geçerli bir metin olduğunu test etmek için kabul görmüş Hristiyan normu ile uyuşan, ittifak eden mahalli bir kilise vesilesi ile yorumlama noktasında emin olmalıdır. Bu ise ancak apokalistik yani havari geleneğini ve bağını koruyan kiliselerce yapılabilir der ki o buna **regula veritas** yani hayati kural adını verir.

Kendisinden sonra gelen **Tertullian** ise daha sert bir söylemle İncillerin ancak kilise tarafından yorumlanabileceğini, kilise dışında hiç kimsede böyle bir yorum hakkının

olmadığını ve ancak İncili Hristiyan olanların yorumlayabileceğini iddia etti. O bu iddiası ile Kiliseye neredeyse bütün bir Ortaçağ boyunca kullanacağı teolojik alt yapıyı temin etmiş oldu. Bunun yanında geçerli-sahici ile geçersiz- sahici olmayan arasında ki ayırım da net bir şekilde belirtilmiş oldu. Yani kilisenin onayından ve yorumundan geçen metinler ancak sahici ve kabul edilebilir metinlerdir der.

Yine ilk dönem Hristiyan teologlarından olan Origen de aynen Irenaeus gibi kutsal metni yorumlama gayretinde ki kişilerin Kilisenin iman anlayışı ile bağdaşan bir metot ile başarıya ulaşacağını iddia ediyordu (Jeanrond,2005:45-54).

Hristiyanlığın bu ilk dönem teologlarının ister Yahudiliğe isterse Yunan putperestliğine karşı savunma mevziilerinden dile getirdikleri hususlar, zaman içinde inanç akidesi haline gelmiştir. Bu prensipler çeşitli zamanlarda yapılan Konsüllerle te'kit edilmiş, muhkem hale dönüştürülmüştür. Kutsal metin yorumlama, kutsal olanın ne olduğunun veya ne olmadığını karar mercii olarak yalnızca Kilise ortaya çıkmıştır. Bu anlayış üzerine temellendirilmiş bir inanç örgüsü Kilise'yi istediği gibi yönlendirebilen siyasi otorite için de bulunmaz fırsatlar sunmuştur.

Kiliseyi yönlendirme gayretleri ve Kilisenin tek dini otorite olmasının sağladığı imkânlarından faydalanma gayretini görebilme adına yapılan konsülleri kabaca gözden geçirmek bile konuyu aydınlatmaya yetecek malzeme sunar. (Yıldırım,2005:285-295)

Konumuza canlı bir örnek olması babında; Montanizm ve Montanus'dan bahsetmemizde uygun düşecektir. Montanus, tahminen 150'li yıllarda yaşamış olan, konumuzun beklide ilk örneği diye adlandırabileceğimiz bir oluşum cereyan etmiştir. Gerçi Resullerin İşleri ve diğer Mektuplar bölümünde de bolca karşımıza çıkan 'sahte elçi' ile 'sahte İncil sahibi' benzeri bir oluşum dahi olsa bile organize bir yapı serdetmesi yanında otoritenin geliştirdiği tepkiler noktasında göz ardı edilmeyecek tecrübeler sunmaktadır. Bu akımın kurcusu da aynen günümüz liderlerine benzer iddiaları dile getirmiştir. Kendisinin 'beklenen peygamber' olduğunu ilan etmiş, İsa'nın havarilerine geleceğini haber verdiği 'Uyarıcı'nın' kendisi olduğunu iddia etmiştir. Bu konuda Yuhanna'da geçen Hakikatin Ruhu'nun gelerek toplumu, doğruya ulaştıracağı, onun konuşmalarının, kendi yanından sözler olmadığını, hepsinin tanrısal birer gerçek

olduğu görüşlerini dillendirmiştir (Yuhanna, 16:7-13; 14:16-26; 15:26), (Batuk,2003:44).

Bütün bunlardan sonra diyebiliriz ki; Hıristiyanlığın otoriteyi kuvvetli kılmak için uygun gördüğü yetkiler ilk başlardan itibaren tartışma konusu olmuş ve günümüzde de Yeni Çağ Dini Akımlarının teolojik zeminini teşkil eden esas unsurlar olmuştur.

3.2.3. İslamiyet'te Vahiy

Vahiy terimi için daha önce yapılan genel tanımlara ilaveten, İslami bir terim olarak, vahyi birkaç şekilde daha tanımlamamız mümkündür. Bunların en meşhurları 'Allah'ın nebi ve resullerine irade ettiği bilgileri, kelimeler, söz ve mana olarak bildirmesi'dir' (Gölcük ve Toprak,2001:349).

Bir diğeri ise ' Allah Teâlâ'nın dilediği şeyleri, peygamberlerine, mahiyeti bizce tam olarak bilinmeyen bir yolla bildirmesi ve ilham etmesi' tarzında yapılan tanımdır (Kılavuz,2007: 265)

Vahiy diğeri unsurları ile tanımlamak için ise ' Vahiy, Allah'ın insanlara ulaştırmak istediği ilahi bilgileri vasıtalı veya vasıtasız bir şekilde, gizli ve süratli bir yolla, onu tebliğ etmek ve bildirmek üzere insanlar arasından seçtiği peygamberlerine yakini ilim ifade edecek şekilde iletmesidir' şeklinde bir tanımlama yapılmıştır (Aslan,2009:60).

Bu tanımlamalardan sonra, vahyin hem Kur'an'da geçen, hem de günlük dilde kullanımına bakacak olursak, kelime, Kur'an'da;

a) İşaret ve İma manasına, Hz. Zekeriyya'nın vahyi. (el-Meryem, 19-11)

b) İlham etmek ve bildirmek manasına, Hz. İsa'nın havarilerine (el-Maide, 5-111) ve de Hz. Musa'nın annesine olan vahiy (el-Kasas, 28-7).

c) İçgüdü, ilham etme manasına balarısına (el-Nahl, 16-18) vahiy.

d) Meleklerle görev ve emirleri iletme manasına, Cebrail'e (el-Necm, 53-10) ve diğeri meleklerle vahiy (el-Enfâl,8-12)

e) Emretmek manasına, yeryüzüne (el-Zilzâl, 99:4-5) ve gökyüzüne(el-Fussilet, 41:12) vahiy.

f) Allah'ın peygamberlere bildirmesi – bu konuda birçok Kur'an ayeti bulunmaktadır - ve indirilen kitap manasına vahiy (el- Cin,72-1). Şeklinde yer almaktadır (Gölcük ve Toprak,2001:349).

Bu kullanımların hepsinin kelimenin sözlük manasında olduğunu ayrıca belirtmek gerekir.

Vahyin Unsurları ve mahiyetinin, diğer semavi dinlerin vahiy anlayışlarından farklı olduğunu ve ayrıca ele alacağımızı belirtmiştik. Vahyin terim ve kelime anlamlarından sonra bu özelliklerini incelemek istiyoruz.

'Vahyin unsuru bakımından, Allah, kaynağı olarak en başta bulunur, vahiy dolaylı veya dolaysız bir şekilde bu kaynaktan sudur eder. Aracısı olarak ise melek bulunur. Bu meleğe *vahiy meleği* de denir. Cebrail bu vazife ile görevli olan meleğe verilen addır. Vahyin insanlara ulaştırılması ise peygamber vasıtası ile olur. Gelen vahyin, peygamberin dilinden dökülen kelimelerle aynı olup olmadığı bir tartışma konusu olsa bile bu konuda ki hâkim görüş olan 'vahyin, kelime kelime peygamberin dilinden çıkan ile aynı' olduğu görüşü daha isabetli durmaktadır' (Kılavuz, 2007:269-276).

Vahyin ne olduğu konusuna, yani mahiyeti ve içeriğine baktığımızda ise diğer dinlerde olduğu gibi; 'Üstün bir varlıktan, alt varlığa doğru bir iletişimin cereyan ettiğini görürüz. Bu tarz bir vahyi diğerlerinden farklı kılan ise ne kısa bir süre içinde ne de bir tek seferde bütün vahyin indirilmiş olmasıdır. Peyder pey, diğerlerine göre gayet uzun bir zamana yayılan ve etrafında düşmanlarının da dâhil olduğu birçok kişinin şahit olduğu bir hal üzere insanlığa verilmiş olmasıdır'.

Vahyin geliş şekli olarak İslam kelamcıları 8 çeşit halden bahsetmiştir.

- 1) Sadık Rüya şeklinde ki vahiy.
- 2) Meleğin görünmeden, Allah'ın, sözünü, Rasulullah'ın kalbine ilham şeklinde gelen vahiy.
- 3) Cebrail'in asli şekliyle görünüp, ilahi emri duyurması şeklinde gelen vahiy.
- 4) Cebrail'in, insan şeklinde görünerek getirmiş olduğu vahiy.

- 5) Cebrail'in görünmeden, uyanık halde bulunan Rasulullah'ın kalbine ilka ettiği vahiy
- 6) Rasulullah'ın, uyanık iken, doğrudan doğruya veya perde arkasından Allah'ın kelamını duyması şeklindeki vahiy
- 7) Cebrail'in, Rasulullah uykuda iken getirdiği vahiy
- 8) Kendisi görünmeden, Allah'tan doğrudan doğruya vahyin gelmesi (el-Askalani 2004:I / 24).

Vahiy ile muhatap olma noktasında sadece peygamberlerin bulunması sebebiyle, Hz. Muhammed, bu vahiy tecrübelerini bizzat kendisi yaşamıştır. Fakat bazen, ashabından veya aile fertlerinden bazıları da yanında bulunabilmekte idi. Her ne kadar yanında başka insanlar olsa da, gelen vahyi yalnızca kendisi kendi zatında biliyordu. Bazen etrafında bulunanlar, vahyin geldiğini onun bedeninde hissettikleri sebebiyle fark edebiliyorlardı. Bu durum, ne vahyin mahiyetini ne de vahyin içeriğini etkilemeyen bir hal olup, vahye harici bir müdahale vuku bulmamıştır. Nitekim başta Buhari ve Müslim olmak üzere hadis kitaplarında bu konu ile alakalı birçok hadis bulunmaktadır.

Yukarıda izahı yapılan vahiy ve peygamberlik kavramları ve elde ki tarihi tecrübeleri kıyas ettiğimizde, bizlere İslam kültür havzasında zuhur eden bu türden akımların kendilerine niçin geniş taraftar bulamadığını, Hıristiyanlık noktasında ise niçin taraftar bulmakta zorlanmadıklarını anlayacak bilgiler sunmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yapılan bu çalışma vesilesi ile diyebiliriz ki; dini parçalanmışlıklar sosyolojik ve teolojik birer gerçekliktir. Bu, istemeseler de dinlerin başına gelmiş ve üstesinden gelme adına çeşitli yollara başvurdukları bir konu olmuştur. Fakat başvurdukları bu yollar sahip oldukları karşı-tezlerin tutarlılığını araştırılmasına yol açmış ve kendilerinin de sorgulanmasına sebep olmuştur.

Hıristiyanların ‘önce iman et, işin hakikati sana sonra açılacaktır’ anlayışına mukabil, kişinin sorgulamacı bir mantık ile iman etmesini isteyen İslamiyet, karşılaştıkları bu probleme kendi açılarından farklı yanıtlar vermişlerdir.

Hıristiyanların, benzer iddiaları zaman ve mekân farkından başka fark olmaksızın, dile getiren kişilerin, bazısının iddiası niçin ret ediyorken, diğerininki niye kabul ediyor? Sorusuna kutsala dayanan bir temel bulmakta zorlandıkları gözlemlenmektedir.

Buna ilaveten çalışmamız neticesinde; Hıristiyan teolojisi, teşekkül devri ve akabinde sahipleneceği ‘kutsal metin’ ve ‘otorite çokluğu’ problemlerini gelenek ve yorum yetkisine tanıdığı genişlikler ile üstesinden gelmeye çalışmıştır. Fakat geleneğe bağlı bu çözüm arayışı zaman ve mekân farkından doğan ihtilafları giderememiş, bilakis bu ihtilafların artmasına sebep olmuştur. Yorumlamada tanınan serbestiyet ise otorite boşluğunu tetiklemiştir. Zaman içinde Konsil kararları ile bunun üstesinden gelinmeye çalışılsa da, parçalanma artarak devam edegelmiştir. İslamiyet ise kutsal metinlere göre şekillendirdiği geleneği sayesinde canlı bir teolojik ortama sahip olmuştur. Yorum ve kanaat belirtmeye kendi sınırlarını sıkı tuttuğu bir disiplin içinde imkân tanımıştır, dememiz mümkündür.

Elde ki verilerin mukayesesini yaptığımız da: Teolojinin, dinin yayılma hızından daha yavaş geliştiği Hıristiyanlık ile teolojisine binaen yayılan İslamiyet, daha başlangıç aşamasından itibaren, kendi inançlarına muhalif organizasyonlarla ve kişilerle muhatap olmuştur. Kutsal Metin ve Dini Otoritenin bu muhalif fikirlere karşı geliştirdiği savunma imkânları, benzeri kopuşları engelleme adına önemli olmuştur. Bu çalışmanın sonucunda, hem tarihi tecrübenin hem de elde ki imkânların etkisi ile günümüz İslam coğrafyasında buna benzer kopuşların yaşanma sıklığı Hıristiyan coğrafyadaki ile

kıyaslanamayacak kadar azdır. Yine bu çalışma vesilesi ile bu azlığı teolojik arka planda bulunan problemlerden kaynakladığını ve bu hususta Hıristiyanlığın kendi doğasında bulunan ‘elastikiyet’ gerekçesi ile mümbit bir atmosfer temin ettiğini ifade edebiliriz. Bu atmosferde gelişen ve kendine inanan bulmakta zorlanmayan yeni ve alternatif dini akımlar, Hıristiyanlık adına, ana gövdenin evrilmesi ve değişimine de sebebiyet vermektedir. Başta, akidevi meselelerde olmak üzere, sosyal konularda da Hıristiyanların ve de Hıristiyanlığın tutum ve davranışlarının değiştiğini veya değişmek zorunda kaldığını tespit ettiğimizi belirtmeliyim.

Vahyin ve peygamberlik kurumunun Hıristiyanlık için ifade ettiği mana; vahyin tespiti, tespit edecek otoritenin ikamesi ve vahyin yorumlanması, elçilik, meselelerinin ortaya çıkışına yol açtığını söyleyebiliriz. Bu meselelere o günün insanları, ellerinde ki imkânlar dâhilinde ve kendi görüşlerine uygun bir listeye göre çözümler üretmişlerdir. Bu çözümler ilk günlerden bu güne kadar akide bazında parçalanmışlıkların önüne geçememiştir. Zaman içinde gelişen ‘*kutsal*’ı insanların tespit edebileceği ve Kilisenin bu kutsala sahiplenmesi, Yeni Çağ Dini Akımlarının sıklıkla kullandığı bir yol olmuştur. Her akım kendi kutsal metnini veya objelerini ortaya çıkarmış, akabinde de kendi kurduğu kilisede bu kutsalın tespitini ve bir nevi tescilini yapabilmiştir.

Yukarıda yaptığımız izahlardan sonra diyebiliriz ki, Hıristiyanlığın tarih boyunca, vahiy, vahyin tespiti, dini otoritenin ikamesi ve vahyin yorumlanması konularında takip ettiği usul günümüzde Yeni Çağ Dini akımlar tarafından da kullanılmaktadır. İlk önce bir otorite ekseninde tekelleşen bu yaklaşım, özellikle Protestan akımların kuvvetlenmesi ve yaygınlık kazanması ile dini otoriteden uzaklaşma şeklinde cereyan etmiştir. Günümüzde ise ferdiyetçiliğin etkisi ve modernitenin tesiri ile Yeni Çağ Dini Akımlar kendilerine özellikle Batı coğrafyasında hem sosyal hem de teolojik bir taban bulmaktadırlar. Her ne kadar ferdiyetçiliğin etkisi ve Protestanlık vesilesi ile Hıristiyan coğrafyada bu akımlar gelişmeye müsait bir ortam bulduklarını söylemiş olsak da Soko gibi, akımın prensiplerini ‘*kişinin başarısına*’ endekslemiş ve günlük dua çetelesi takip eden veyahut ta Opus Dei gibi ‘*Kişisel Papazlık*’ adı altında şahsi ibadet yolunu açan Katolik akımların dahi yaygınlık kazanmasını ferdiyetçi aynı zamanda da cemaatçi, kişiyi sıkı takip altında tutma gibi metotlara sahip bir teoloji geliştirmelerine bağlayabiliriz.

Elde ettiğimiz bu bilgiler doğrultusunda:

- a) Yeniçağ Dini Akımlar Hıristiyanların bulunduğu yerde neşv-u nema bulmuştur. Aynı zamanda Batı kültürünün ve Doğu mistisizminin senkretik bir oluşumudur. Teolojik zemin müsait iken Hıristiyan büyükleri tarafından reddedilmiştir. Unutmayalım ki Hıristiyanlık kişilere kutsallık atfetmekte herhangi bir beis görmemektedir.
- b) İslam Kelamı açısından ise Yeni Çağ Dini akımlar kabul edilemezdirler. Sahip oldukları çoktanrılı yapılarının yanında, reenkarnasyona inanmaları sebebiyle de İslam ahiret inancı ile uyum göstermezler. Bunun yanında bireye ve bireyselciliğe yönelik yapıları sebebiyle de İslam inanç sistemine ters düşen bir anlayışları vardır.
- c) Bu akımlarda görülen bireye ve bireyselciliğe olan vurgu kişiyi tanrıdan uzaklaştırmaktadır. Reiki, Yogo, NLP ileri aşamada da İslamiyet açısından sakıncalı bir bünye oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- AKALIN, Kürşat Haldun (2009), *Hristiyanlığın Çoktanrılı Kökenleri*, İlgil Bilgi Kitabevi, Adana.
- AKINCI, Ahmet (2008), *Ezoterik Öğretiler*, Dharma Yayınları, İstanbul.
- ALAN, Brayman (1992), *Charisma and Leadership in Organizations*, Sage Publications, Londra.
- ALLEN, JOHN L. JR (2007), *Opus Dei: An Objective Look Behind the Myths and Reality of the Most Controversial Force in the Catholic Church*, Randomhouse Publishing, New York.
- ARSLAN, Hulusi (2010), *Kadı Abdülcabbar'ın Hristiyan İlahiyatına Yönelttiği Teolojik Eleştiriler*, Kelam Araştırmaları Yıl:VII, S:I (2010), s.:13-44.
- ASLAN, Abdülgaffar (2009), *İslam'da Peygamberlik ve Yalancı Peygamber Olgusu*, Araştırma Yayınları, Ankara.
- AUBYN, Lorna St. (1998), *New Age - Yeni Çağ Akımı*, Çeviren: Nuray MİNES-Ercan ARISOY, Ege Meta Yayınları, İzmir.
- AYDIN, Mehmet "Hristiyanlık", DİA, C: XVII, s. :345-348, İstanbul 1998
- AYKIT, Dursun Ali (2006), *Misyon ve İnciller –Misyonerliğin Tarihsel Kökenleri*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- BARRETT, David V. (2003), *The New Believers: 'Sects, Cults and Alternative Religions'*, Cassell Publications, Londra.
- BATUK, Cengiz (2003), *Millenarianist Bir Hareket Olarak Montanizm*, Milet ve Nihal, İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi, Yıl:I, S:I, Aralık 2003, İstanbul.
- BİÇER, Ramazan (2004), *İslam Kelamcılarına Göre İncil*, Gelenek Yayıncılık, İstanbul.

- BİÇER, Ramazan (2006), '*Heretik Bir New Age Tarikatı: Dünya Kardeşlik Birliği Mevlana Yüce Vakfı*', EKEV Akademi Yıl:X, S: XXIX.
- BİÇER, Ramazan (2007), '*Kutsal Kitaplar Üstü Apokrif Kutsal ' Bilgi Kitabı ' ' ,Kelam Araştırmaları, C:V, S:II, s.:15-40*
- BLAVATSKY, H. P. (1930), '*Tantra*', *Teosofik Sözlük*, The Theosophical Publishing Society 1892, The Theosophy Company, Londra.
- BRYAN, Wilson R (1992), *The Social Dimensions of Sectarianism*, Clarendon Press, Oxford.
- CHRYSSIDES, George D. (2001b), ' Order of The Solar Temple', *Historical Dictionary of New Religious Movements*, The Scarecrow Press, Lanham.
- CHRYSSIDES, George D. (2001a), *Exploring New Religions*, Continuum International Publishing Group Ltd, Londra.
- ÇELEBİ, İlyas ve TOPALOĞLU, Bekir (2010), 'Tenasüh', *Kelam Terimleri Sözlüğü*. İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) Yayınları, İstanbul.
- ÇORAK, Vedia Bülent Önsu (1996), *Bilgi Kitabı*, Yayınevi belirtilmemiş, İstanbul.
- DEDİNGER, Johannes (1987), " Revelation ", *Encyclopedia of Religion* (ed.: Mircea Eliade), C:XII, s.:360, MacMillan Publishing Company, New York.
- DOBBELAERE, Karel (1998), *Soka Gakkai- From Lay Movement to Religion*, Elle Di Ci Leumann, Torino, İtalya.
- el- CÜVEYNİ, İmâm'ül Haremeyn (2010), *Kitâb 'ül-İrşâd (İnanç Esasları Kılavuzu)* Tercüme: Adnan Bülent BALOĞLU ve diğerleri, Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara.
- el-ASKALANİ, İbn Hacer (2004), *Fethu 'l-Bârî bi-Şerhi Sahîhi 'l-Buhârî*, Daralhadith, Kahire.
- FERRARİ, Silvio (2006), *New Religious Movements in Westren Europe*. internet web. http://religion.info/pdf2006_10_ferrari_nrm.pdf

FOREM, Jack (1973), *Transcendental Meditation: Maharishi Mahesh Yogi and The Science of Creative Intelligence*, Dutton Publ., New York.

FRAZER, James George (1914), *Adonis, Attis, Osiris. Studies in the History of Oriental Religion*, University Books, New York.

GENER, Cihangir (2007), *Ezoterik Batini Doktrinler Tarihi*, Yurt Kitap Yay. Ankara.

GÖLCÜK, Şerafettin ve Süleyman Toprak (2001), *Kelam Tarih- Ekoller- Problemler*, Tekin Kitapevi, Konya,

GÜNDÜZ, Şinasi (1998), ‘ Esoterik’, ‘ Gnosis’, ‘Hermenötik’, ‘Pagan’, ‘Samsara’, ‘ Vahiy’, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi Yayınları, Ankara.

HANÇERLİOĞLU, Orhan (2006), ‘Gizemcilik’, ‘Tenasuh’, *İslam İnançları Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

HANEGRAAFF, Wouter J. (1996), *New Age Religion and Western Culture*, Brill, Leiden.

HARMAN, Ömer Faruk, “Konsil”, *DİA*, C:XXVI, s.175-178,

HEELAS, Paul (1996), *The New Age Movement: the Celebration of the Self and the Sacralization of Modernity*, Blacwell, Oxford.

HOFFMANN, R, Joseph (1980), *Celsus: On the True Doctrine- A Discourse Against the Christians*, Oxford University press, Oxford.

<http://aetherius.org/index.cfm?app=content&SectionID=42&PageID=19> 04-01-2011

http://en.wikipedia.org/wiki/Claude_Vorilhon, 22-12-2010

http://en.wikipedia.org/wiki/Lorin_C._Woolley#Plural_marriage , 04-05-2011

<http://hristiyan.net/kilisetarihi.htm>, 11 07 2011

<http://ngm.nationalgeographic.com/2010/02/polygamists/anderson-text/8> 12-11-2010

<http://tr.rael.org/faq> Pedofili (Çocukların cinsel istismarı) konusunda Raelyen görüşü nedir? 11-11-2010

<http://tr.rael.org/faq> internet sayfasında ‘Neden bir elçiliğe gerek duyuyorlar?’ sorusuna verilen cevap.12-10-2010

<http://tr.rael.org/rael/?prophet> 27-12-2010

<http://tr.rael.org/rael/?prophet> 28-12-2010

<http://web.archive.org/web/20060827231002/religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/hgprofile.html>. 27-01-2011

<http://web.archive.org/web/20060829165608/www.americanreligion.org/cultwtch/mormon.html> 19-12-2010

<http://web.archive.org/web/20060830092015/religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/aetherius.html> 04-01-2011

<http://web.archive.org/web/20060831081613/religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/tm.html> 07-01-2011

<http://web.archive.org/web/20060831081613/religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/tm.html> 11-01-2011

<http://www.adventistler.com/0337cf99c50efe302/0337cf99c70f8d809/index.php> 23-11-2010

<http://www.bilgikitabi.net/bulentcorak.html> 14-02-2011

http://www.cesnur.org/2003/mi_rael.htm 28-12-2010

<http://www.daisakuikedada.org/main/profile/bio/bio-01.html> 17-01-2011

http://www.dkb-mevlana.org.tr/Ozet.htm#_B%26%23304%3BLG%26%23304%3B_K%26%23304%3BTABI__1 14-02-2011

http://www.escrivaworks.org/doc/josemaria_escriva.htm , 19-02-2011 2

<http://www.josemariaescriva.info/section/his-writings> , 21-02-2011

http://www.josemariaescriva.info/section/saint_josemaria , 19-02-2011

- <http://www.maharishi.org.tr/2010/07/maharishinin-ilk-turkiye-ziyareti/> 30-11-2010
- <http://www.maharishi.org.tr/2010/12/1968-de-maharishi-topkapi-sarayini-ve-sultanahmet-camiini-ziyaret-etmistir/> 07-01-2011
- <http://www.maharishi.org.tr/nasil-ogrenebilirsiniz/> 11-01-2011
- <http://www.opusdei.us/art.php?p=12768> 22-02-2011
- <http://www.opusdei.us/art.php?p=43> 22-02-2011
- <http://www.opusdei.us/art.php?p=48> 22-02-2011
- <http://www.ruhsalenerji.gen.tr/showthread.php?t=25100> 17-02-2011
- <http://www.tm.org/meditation-techniques> 07-01-2011
- <http://www.truthbook.com/index.cfm?linkID=629> ‘ incarnation’ maddesi.11-10-2010
- http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651118_dei-verbun_en.html 17-04-2011
- IBN MANZUR, Ebü'l-Fazl Muhammed b. Mükerrerem b. Ali el-Ensari (Ts.), ‘v-h-y’,
Lisan ’ül- Arab, Daru İhyai't-Türasi'l-Arabî, Beyrut.
- JEANROND, Werner G. (2007), *Teolojik Hermenötik*, İz Yayıncılık, İstanbul.
- KAYA, Remzi (2004), *İnciller ve Kur'an'da Hz. İsa'nın İnsan ve Peygamber Oluşu*,
Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C:XIII, S:II, Bursa.
- KILAVUZ A. Saim (2007), *Anahatlarıyla İslam Akaidi ve Kelam'a Giriş*, Ensar
Neşriyat, İstanbul.
- KING, George (1986), *Visit to the Logos of Earth*, The Aetherius Press, Los Angeles.
- KING, George (2001), *The Nine Freedoms*, Aetherius Society, Afton Place,
Hollywood, Kaliforniya.
- KORY, Robert B. (1976), *The Transcendental Meditation for Business People*,
Amacom Printing, New York.

- KÖSE, Ali (2006), *Milenyum Tarikatları*, Truva Yayınları, İstanbul.
- KUZGUN, ŞABAN (1996), *Hristiyan Batı Kültürünün Ana Kaynağı Kitab-ı Mukaddese, Kutsallığı Üzerine, Yazılması, Derlenmesi, Muhtevası, Farklılıkları, Çelişkileri*, Metinler Matbaacılık, Ankara.
- LEWIS, James R. (1995), *The Gods Have Landed*, State University of New York Press, Albany.
- LONG J.B. (1987), "Reincarnation", *The Encyclopedia of Religion*, ed.: Eliade, Mircea. C: XII, s.: 265, MacMillan Publishing Company, New York.
- MELTON, J. Gordon (1991), *New Age Almanac*, Visible Ink Press, Detroit.
- MELTON, J. Gordon (1986), *Encyclopedic Handbook of Cults in America*, Garland Publishing, New York.
- MELTON, J. Gordon (2004), *Encyclopedia of New Religions, New Religious Movements, Sects and Alternative Spiritualities*, Lion Hudson Publications, Oxford.
- METRAUX, D. (1994), *Soka Gakkai Revolution*, University Press of America, Lanham.
- MİCHEL, Thomas (1992), *Hristiyan Tanrıbilimine Giriş*, OHAN Basımevi, İstanbul.
- OKDEMİR, Oktay (2005), *Din ve Vicdan Özgürlüğü ve Laiklik Bağlamında Üniversitelerde Türban Sorunu*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 45, Akdeniz Üniversitesi, 2005.
- OXFORD, Compact English Dictionary (2000), 'Revelation'. Oxford University Press, Oxford.
- ÖZKAN, Rafet A. (2006), *Kıyamet Tarikatları- Yeni Dini Hareketler*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.

- ÖZKAN, Rafet A. (2010), *Yeni Din Görünümlü Hareketlerin Ortaya Çıkış Sebepleri*, Yeni Ümit, Yıl:XXII, S: LXXXVII, Ocak-Şubat-Mart, s.:13-17
- PALMER, Susan (2004), *Rael's UFO Religion*, New Brunswick, Rutgers University Press, New Jersey.
- PALMER, Susan Jean (1995), *Women in the Raelian Movement. The Gods Have Landed*, ed.: James R, Lewis. State University of New York Press. Albany.
- RAEL, Claude (1986), *La Geniocratie, L'Édition du Message*, The Raelian Foundation, Brantome.
- RAEL, Claude (1998), *Uzaylıların Verdiği Mesaj (Le Message Donné par les Extra-Terrestres)* The Raelian Foundation, Brantome.
- ROBINSON, Gene (2009), *Chambers Dictionary of Beliefs and Religions*, ed.: Mark Vernon, Chambers Harraps Publ., Edinburgh.
- ROTHER, Steve, (2009), *Tanrı Çağı*, Çeviren, Semra Ayanbaşı, Akaşa Yay İstanbul.
- SALIBA, John A. (1999), *Journal of Religion: C:IV, S:II (Aralık 1999)* , s.: 4. Marburg
- SHEPPARD, Gerald T. ve Herbrechtsmeier, William E. (1987), " Prophecy." *The Encyclopedia of Religion*, ed.: Mircea Eliade, C:XII, s.: 8-14. MacMillan Publishing Company, New York.
- SPANGLER, David (1993), *The New Age: The Movement Toward the Divine*, Westminster John Knox Press, Louisville.
- TDK, Büyük Türkçe Sözlük (2005), 'vahiy' md. TDK Matbaası, Ankara.
- VERNON, MARK (2009), 'Raelian Movement', 'Spiritualism', 'Anti – Cult Movement', *Chambers Dictionary of Beliefs and Religions*, , Chambers Harraps Publishing, Edinburgh.
- VILHORN, Claude (2005), *Intelligent Design Message From Designers*, The Raelian Foundation, Brantome.

- WALSH, Michael John (1989), *The Secret World of Opus Dei*, Grafton Publishing, Londra.
- WATERHOUSE, Hellen (2002) *Global Religious Movements in Regional Context, Religion Today, Tradition, Modernity and Change* , ed.: Wolffe, John, Aldershot - Ashgate Publ., Surrey.
- WERNER, Helmut (2005), ‘Reenkarnasyon’, ‘Ezoterizm’, *Ezoterik Sözlük*, Çevirenler, Bülent Atatanır, Murat Batmankaya, Derya Demirbaş, Uğur Önver, Dharma Yayınevi, İstanbul.
- WHITEHOUSE, Maggy (2009), *The Secret History of Opus Dei*, Southwtaer-Annes Publishing, Londra.
- WILSON, B. R. ve Dobbelere, K. (1987), " Soka Gakkai. " *The Encyclopedia of Religion*. ed.: Mircea Eliade.C:XIII, s.:410-414, MacMillan Publishing Company, New York.
- www.aetherius.org 04-01-2011
- YILDIRIM, Suat (2005), *Mevcut Kaynaklara Göre Hıristiyanlık*, Işık Yayınları, İzmir.
- YORK, Michael (1995), *The Emering Network: A Sociology of the New Age and Neo-Pagan Movements*, Rowman & Littlefield, Lanham.
- YORK, Michael (2004), ‘Reencarnation’, *Historical Dictionary of New Age Movements*, The Scarecrow Press, Lanham.

EKLER

EK –1: MELTON’UN YENİ ÇAĞ DİNİ AKIMLAR TASNİFİ

Melton daha çok akademik çevreleri ilgilendirecek bir tasnif yapmıştır. Kendisi bu akımları daha çok içinden geldikleri kültüre intisap noktasında ele almış ve o akımı bağlı olduğu kökene itibar ederek bir ayırım yaptığını belirten Melton detaylı bir şekilde bu akımları sıralamıştır. Bu akımlar uluslar arası konumda olanların yanında yerel özellikte olan akımlar da mevcuttur. Bizler Melton’un yaptığı bu tasnif işlemini burada aktarırken akımların kullandıkları özgün isimleri vermekle yetineceğimizi belirtmeliyim. Böyle yapmakta ki gayemiz hem bu alanda çalışma yapacaklara farklı tercümelemlerle isim karışıklığına yol açmamak hem de çalışmalara kolaylık sağlamaktır.

Bunun yanında tezimizin içinde daha önce alıntıladığımızdan farklı olarak akımları bir alt ayırma daha tabii tutarak burada sıralayacağız. Bu vesile ile daha pratik olma hedeflenmiştir.

a) Hristiyan

Western Liturgical – Batı Kilisesi

1. The Vatican- Vatikan
2. National Conference of Catholic Bishops- Katolik Piskoposluk Milli Komitesi
3. United States Catholic Conference - Amerika Katolik Komitesi
4. Old Roman Catholic Church in North America- Kuzey Amerika Kadim Roma Katolik Kilisesi
5. The Anglican Catholic Church- Anglikan Katolik Kilisesi
6. The Anglican Catholic Church of Canada- Kanada Anglikan Katolik Kilisesi
7. Anglican Catholic Church in America – Amerika Katolik Kilisesi
8. Episcopal Church – Piskoposluk Kilisesi

Eastern Liturgical- Doğu Kilisesi

1. American Orthodox Catholic Church – Amerika Ortodoks Katolik Kilisesi
2. Antiochian Orthodox Christian Archdiocese –Antakya Ortodoks Hristiyan Ardüşlüğü
3. Byzantine Catholic Church – Bizans Katolik Kilisesi
4. The Ecumenical Patriarchate of Constantinople- İstanbul Ekümenik Patrikliği
5. Greek Orthodox Archdiocese of America – Amerika Yunan Ortodoks Ardüşlüğü
6. Orthodox Church in America- Amerika Ortodoks Kilisesi
7. Romanian Orthodox Episcopate of America-Amerika Roma Ortodoks Piskoposluğu
8. Russian Orthodox Church Outside of Russia- Rusyadışı Rus Ortodoks Kilisesi
9. Russian Orthodox Church in USA- ABD’de ki Rus Ortodoks Kilisesi
10. Armenian Church of America, Diocese of – Amerikan Ermeni düşlük Kilisesi
11. Syrian Orthodox Church of Antioch- Antakya Suriye Ortodoks Kilisesi

Lutheran – Lutherci (Protestan Kiliseler)

1. Lutheran World Federation – Dünya Luther Federasyonu
2. American Association of Lutheran Churches – Amerikan Luther Kiliseler Birliğı
3. Church of the Lutheran Brethren of America- Amerikan Luther Kardeşliğı Kilisesi
4. Evangelical Lutheran Church in America- Amerikan Evanjelik Luther Kilisesi
5. Evangelical Lutheran Church in Canada- Kanada Evanjelik Luther Kilisesi
6. Evangelical Lutheran Synod – Evanjelik Luther Sinodluğu

7. Lutheran Church – Canada –Kanada Luther Kilisesi
8. Lutheran Church - Missouri Synod Missouri Luther Kilisesi Sinodluğu
9. Wisconsin Evangelical Lutheran Synod – Wisconsin Evanjelik Luther Sinodluğu

Reformed-Presbyterian Family – Reformist Presbyteryen Grubu

1. Canadian and American Reformed Churches- Kanada ve Amerika Reformist Kilisesi
2. Reformed Church in America- Amerika Reformist Kilisesi
3. Bible Presbyterian Church – İncil Presbyteryen Kilisesi
4. Cumberland Presbyterian Church – Cumberland Presbyteryen Kilisesi
5. Presbyterian Church in America- Amerikan Presbyteryen Kilisesi
6. Presbyterian Church USA – ABD Presbyteryen Kilisesi
7. Conservative Congregational Christian Conference – Muhafazakâr Hıristiyan Komitesi Müntesipleri

Pietist-Methodist Family - Pietist-Methodist Grubu

1. Evangelical Covenant Church – Evanjelik Mutabakat Kilisesi
2. Evangelical Free Church of America- Serbest Amerikan Evanjelik Kilisesi
3. Moravian Church in America – Amerikan Moravyan Kilisesi
4. United Methodist Church – Birleşik Methodist Kilisesi
5. General Board of Global Missions – Cihanşümul Vazifeler Umumi Yönetimi
6. African Methodist Episcopal Church- Afrika Methodist Piskoposluk Kilisesi
7. Christian Methodist Episcopal Church –Hıristiyan Methodist Piskoposluk Kilisesi

Holiness Family – Kutsal Grubu

1. Christian and Missionary Alliance –Hıristiyan Ve Misyonerlik Birliği
2. Church of the Nazarene – Nazaren (Nazaret) Kilisesi
3. Salvation Army, International – Uluslararası Adanmışlık Ordusu (Kilisesi)
4. United States Salvation Army – Amerika Adanmışlık Ordusu (Kilisesi)
5. Wesleyan Church – Wesleyan Kilisesi

Pentecostal Family- Pentecostal Grubu

1. Pentecostal World Conference – Dünya Pentecostal Komitesi
2. Church of God (Cleveland) – Tanrı Kilisesi (Cleveland)
3. Church of God of Prophecy – Tanrı Elçiliği Kilisesi
4. International Pentecostal Holiness Church – Uluslararası Pentecostal Kutsallık Kilisesi
5. Assemblies of God, General Council of the – Umumi Tanrı Birliği Konsili
6. Association of Vineyard Churches – Vineyard (Şaraplık Üzüm) Kiliseler Birliği
7. Calvary Chapel – Golyat Tepesi Şapeli
8. International Church of the Foursquare Gospel – Uluslararası Dörtkare Neşide Kilisesi
9. Open Bible Standard Churches, Açık İncil Standart Kilisesi
10. Pentecostal Assemblies of Canada – Kanada Pentecostal İdaresi
11. Pentecostal Church of God – Pentecostal Tanrı Kilisesi
12. Branham Tabernacle and Related Assemblies – Branham Tabernaklı (Kutsal Tapınak/ Çiftlik) ve Bağlılık İdaresi

13. Apostolic Faith – Havari İnanıcı
14. Bible Way Church of Our Lord Jesus Christ World Wide – Efendimiz İsa Mesih Cihanşumul İncil Yolu Kilisesi
15. Pentecostal Assemblies of the World – Dünya Pentecostal Birliği
16. United Pentecostal Church International- Uluslararası Birleşik Pentecostal Kilisesi
17. Way of the Cross Church of Christ- İsa Çarmihı Yolu Kilisesi
18. Church of God in Christ – İsa Tanrı Kilisesi
19. Soldiers of the Cross of Christ, Evangelical International Church – Uluslararası İsa Çarmihı Askerleri Evanjelik Kilisesi
20. Association of Evangelical Gospel Assemblies International – Uluslararası Evanjelik Neşide Birliği Kuruluşu

European Free-Church Family – Avrupa Serbest Kilise Grubu

1. Mennonite World Conference – Mennonite Dünya Komitesi
2. Mennonite Church – Mennonite Kilisesi
3. Evangelical Friends International – Uluslararası Evanjelik Arkadaşları
4. Friends General Conference- Arkadaşlar Umumi Komitesi
5. Friends United Meeting – Birleşik Arkadaşlar Buluşması

Baptist Family – Baptist Grubu

1. Baptist World Alliance – Dünya Baptist Birliği
2. American Baptist Association – Amerikan Baptist Kuruluşu
3. American Baptist Churches in the USA – ABD’de bulunan Amerikan Baptist Kiliseleri
4. Baptist Bible Fellowship International – Uluslararası Baptist İncil Takipcileri

5. Baptist Missionary Association of America – Amerika Baptist Misyoner Kuruluşu
6. Canadian Baptist Ministries – Kanada Baptist Elçiliği
7. Fellowship of Evangelical Baptist Churches in Canada – Kanada Baptist Evanjelikler Takipcileri
8. General Association of Regular Baptist Churches – Daimi Baptist Kiliseleri Genel Kuruluşu
9. North American Baptist Conference – Kuzey Amerika Baptist Komitesi
10. South Carolina Baptist Fellowship – Güney Carolina Baptist Takipcileri
11. Southern Baptist Convention – Güneyli Baptist Konvasyonu
12. Progressive National Baptist Convention, Inc. – İlerlemeci Milli Baptist Konvasyonu
13. Baptist General Conference – Umumi Baptist Komitesi
14. National Association of Free Will Baptists, Inc – Serbest Gelecek Baptist Milli Kuruluşu
15. Seventh Day Baptist General Conference USA and Canada Ltd.- Amerika ve Kanada Yedincigün Baptist Umumi Komitesi
16. International Churches of Christ – İsa'nın Uluslararası Kilisesi

Independent Fundamentalist Family – Bağımsız Fundemantalist Grubu

1. Grace Gospel Fellowship - Müteşekkiri Neşide Takipcileri

Adventist Family – Adventist Grubu

1. Seventh-Day Adventist Church – Yedincigün Adventist Kilisesi
2. General Conference of the Church of God (Seventh Day) – Tanrı'nın Yedincigün Umumi Komite Kilisesi

3. Worldwide Church of God- Cihanşümul Tanrı Kilisesi
4. Jehovah's Witnesses – Yehova Şahitleri
5. British-Israel-World Federation (Canada) Inc.- (Kanada)İngiliz – İsrail Dünya Federasyonu
6. International Association for Religious Freedom – Uluslararası Dini Özgürlük Kuruluşu
7. American Association for the Advancement of Atheism – Amerikan Ateizm Savunucuları Kuruluşu
8. American Ethical Union – Amerikan Ahlak Birliği
9. Atheists United – Birleşik Ateistler
10. Unitarian Universalist Association – Unitarian Korunmuşluk Kuruluşu
11. Universal Life Church – Ebedi Hayat Kilisesi

Latter-day Saints Family – Eski Günlerin Azizleri Grubu

1. Church of Jesus Christ of Latter-day Saints – İsa Mesih'in Eski Günleri Kilisesi
2. Reorganized Church of Jesus Christ of Latter Day Saints - İsa Mesih'in Eski Günleri Yeni Kilisesi
3. Communal Family
4. The Peace Mission Movement – Barış Misyonerliği Hareketi
5. The Family – Aile (Tanrının Çocukları)

Christian Science-Metaphysical Family – Hıristiyan Bilim – Metafizik Grubu

1. Scientist Church of Christ, - İsa'nın Fen Bilimi Kilisesi
2. Religious Science International – Uluslararası Dini Fen Bilimi
3. Universal Foundation for Better Living – Ebedi Daha İyi Hayat Kuruluşu

b) Yahudi**c) İslamiyet****d) Zoroastrianizm****Middle Eastern Family – Ortadoğu Grubu**

1. Conservative Judaism c/o United Synagogue of Conservative Judaism – Muhafazakar Yahudi - Muhafazakar Yahudilik Birleşik Sinagogu
2. Reform Judaism – Reformcu Yahudilik
3. Church of God and Saints of Christ – Tanrının Kilisesi ve İsa'nın Azizleri
4. American Muslim Council – Amerikan Müslüman Konsili
5. Gurdjieff Foundation- Gurdjieff Kuruluşu
6. Ahmadiyya Anjuman Ishaat Islam, Lahore, Inc. – Lahor Uluslararası Ahmediyye Encümen İş
7. Ahmadiyya Movement in Islam – İslami Ahmediyye Hareketi
8. Nation of Islam (John Muhammad) – İslam Milleti (Ümmeti)
9. Meher Baba – Meher Baba
10. Baha'i Faith – Bahailik

11. e) Hint Dinleri ile f) Doğu Asya Dinleri

1. American Meditation Society – Amerikan Meditasyon Kuruluşu
2. Ananda Marga Yoga Society - Ananda Marga Yoga Kuruluşu
3. Disciples of Sri Aurobindo - Sri Aurobindo Kavrayışı
4. Brahma Kumaris World Spiritual University – Dünya Brahma Kumaris Ruhsal Üniversitesi
5. Free Daist Communion – Serbest Dai Birlikteliği
6. International Society for Krishna Consciousness – Uluslararası Krishna Bilincini Kuruluşu

7. Self-Realization Fellowship – Kendini Gerçekleştirme Takipçileri
8. Sivananda Yaga Vendanta Centers - Sivananda Yaga Vendanta Merkezleri
9. Vedanta Society of New York - New York Vedanta Kuruluşu
10. Osho Commune International – Uluslararası Osho Birlikteliği
11. ECKANKAR
12. Movement of Spiritual Inner Awareness – Enfusi Ruhsal Bilişim Hareketi
13. American Buddhist Congress- Amerikan Budist Komitesi
14. Thai-American Buddhist Association: Wat Tahi of Los Angeles –Amerikan Thai- Buddhist Birliğı : Los Angeles Wat Thai
15. AUM Supreme Truth –AUM Yüce Doğrusu
16. Nichiren Mission – Nichiren Miyonu
17. Nichiren Shoshu Temple - Nichiren Shoshu Tapınağı
18. Rissho Kosei Kai
19. Dharma Realm Buddhist Association - Dharma Realm Buddhist Birliğı
20. Healing Tao Centers – Tao Şifa Merkezleri
21. Mahikari of America- Amerika Mahikari
22. Shinreikyo
23. Tenrikyo

g) Yerel (Geleneksel) ve Pagan dinler

1. Astara
2. The Theosophical Society in America – Amerika Teosofi Kuruluşu
3. Church Universal and Triumphant -

Magick Family – Büyü Grubu

1. Fellowship of Isis – İsis Takipçiler
2. Pagan Federation/Federation paienne-Canada – Kanada Pagan Fedarasyonu
3. Universal Federation of Pagans – Pagan Universal Fedarasyonu
4. Cymry Wicca
5. Temple of Set - Set Tapınağı

h) Batı Ezoterizm ve New Age geleneğinden olan Akımlar

1. National Spiritualist Association of Churches – Milli Ruhi kiliseler Birliği
2. Foundation Church of the New Birth – Yeni Doğum Kilisesi Kuruluşu
3. Seth Network International – Uluslararası Seth Ağı
4. Trinity Foundation – Teslis Kuruluşu
5. Aetherius Society - Aetherius Kuruluşu
6. Unarius - Science of Life – Unarius, Hayatın Bilimi
7. United States Raelian Movement – ABD Raelyen Hareketi
8. Church of Scientology – Scientoloji Kilisesi
9. Foundation of Human Understanding – İnsan Kavrayışı Kuruluşu
10. Huna International - Huna
11. Huna Research – Huna Araştırma
12. Inner Peace Movement – Enfusi Barış Hareketi
13. Urantia Foundation – Urantia Kuruluşu

i) Batılı Modern Kültler

Sınıflandırmalara dâhil olmayan Hıristiyan Kiliseler ile Yine Sınıflandırmaya dâhil olmayan Dini gruplar başlıkları zikredilmiştir.

Burada tekrar belirtelim ki bu sınıflandırmada, Melton, hem Amerika’da faaliyette bulunan akımları tasnif etmiş hem de detaylı ve genel bir tasnif metodu ortaya koymuştur. Bu yapılan tasniften de anlaşılacağı üzere, akımı hem içinden geldiği kültür ekseninde ele almış hem de neşv-ü nema bulduğu zeminle irtibatlı bir şekilde sıralamıştır. Aslen bu tarz bir tasnif, sadece içinden neşet edilen kültüre nispetle yapılan tasniften daha kullanışlı ve daha faydalı gibi durmaktadır. Fakat Yeni Çağ Dini Akımların, hem sayıca çokluğu hem de bu akımların teolojilerinin birbirlerinden beslenmeleri gibi sebeplerle, Melton’ın yaptığı tasnif, kolaylıkla faydalanılmaktan uzak durmakta ve yer yer bilgi karışıklığını bile tetiklemektedir.⁸

---

⁸ <http://classic-web.archive.org/web/20060829045724/religiousmovements.lib.virginia.edu/profiles/listmelton.htm>
15-03-2011

EK –2: BARRETT’İN YENİ ÇAĞ DİNİ AKIMLAR TASNİFİ

a) Hristiyan Kökenli Akımlar

1. Unitarians - Unitarianlar
2. The New Church and Swedenborgianism - Yeni Kilise ve Swedenborgianizm
3. Mormons - Mormanlar
4. Exclusive Brethren – Dahili Kardeşlik
5. New Apostolic Church – Yeni Havariyyun Kilisesi
6. Seventh-day Adventists – Yedinci Gün Muntazırları
7. Christadelphians -İsa’da Doğanlar
8. Christian Science (*Church*) – Hıristiyan Bilimi Kilisesi
9. Jehovah’s Witnesses – Yehova Şahitleri
10. Liberal Catholic Church and Wandering Bishops – Liberal Katolik Kilisesi ve Piskoposluğu
11. Christian Community and Anthroposophy – Hıristiyan Topluluğu ve Antroposofi
12. Opus Dei
13. Unification Church - Birleşim Kilisesi
14. The Late Twentieth-century Evangelical Resurgence –
15. The Family
16. Jesus Army – İsa Ordusu
17. Universal Church of the Kingdom of God – Tanrı Krallığı Evrensel Kilisesi
18. International Church of Christ – İsa’nın Uluslararası Kilisesi
19. Ellel Ministries - Ellel Hizmeti

20. Toronto Blessing and Vineyard – Toronto Kutsaması ve Şarap Çiftliği

21. Alpha Course

b) Diğer Semavi Din Kökenli Akımlar

1. Baha’i Faith - Bahailik
2. Nation of Islam – İslam Milleti
3. Holy Tabernacle Ministries – Kutsal Tanıpak Hizmeti
4. Messiah / H’al Mahshiyach
5. Rastafarian Movement

c) Batı’da Bulunan Doğu Kökenli Akımlar

1. Brahma Kumaris
2. School of Economic Science – Ekonomi Bilimleri Okulu
3. Transcendental Meditation
4. ISCKON
5. Osho International
6. Sahaja Yoga
7. Adidam s
8. Impersonal Enlightenment Fellowship – Şahsi Aydınlanma Takipçileri
9. Soka Gakkai
10. Friends of Western Buddhist Order – Batılı Budist Öğretisi Taraftarları
11. New Kadampa Tradition –Yeni Kadampa Hareketi
12. Eckandar
13. Movement of Spiritual Inner Awareness – Enfüsi Ruhsal Bilinç Hareketi

14. Elan Vital

d) Ezoterik ve Neo-Pagan Kökenli Akımlar

1. Satanic Ritual Abuse – Şeytani İbadet
2. Satanism - Satanizm
3. Theosophy - Teosofi
4. Benjamin Creme and Maiterya
5. Gurdjieff
6. Subud
7. Rosicrucians
8. Hermetic Order of the Golden Dawn - Altın Şafak Hermetik Anlayışı
9. Schools of Occult Science - Okült Bilimleri Okulu
10. Chaos Magic – Kaos Büyücülük
11. The I AM Movement - BEN Hareketi
12. Church Universal and Triumphant – Evrensel Tapınak Ve Türbedarlık
13. The Emissaries
14. Flying Saucer Cults Uçan Tencere Kültü
15. Aetherius Society – Aetherius Cemiyeti
16. Raelian Movement- Rael Hareketi
17. Shamanism - Şamanizm
18. Wicca
19. Church of All Worlds - Bütün Dünyalar Kilisesi
20. Druidy

21. Fellowship of Isis – İsis Takipçileri

22. The Northern Tradition – Kuzey Geleneği

23. Pagan Federations - Pagan Federasyonu

e) Kişisel Gelişim Kökenli Akımlar

1. Landmark Education / Landmark Forum – Landmark Eğitim

2. Neuro-Linguistic Programming - NLP

3. Insight - Enfüs

4. The Emin

5. Scientology - Scientoloji

ÖZGEÇMİŞ

Uğur ÖZDEMİR, 1975 yılında Ankara- Gölbaşı'nda doğmuştur. İlk ve Ortaöğretimini Kırşehir'de tamamlamış akabinde 1993 yılında dâhil olduğu Konya Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 1998 yılında mezun olmuştur. Evli ve iki çocuk babası olan Uğur ÖZDEMİR, bu tarihten itibaren hayatını yurtdışında devam ettirmektedir.